

tJO

Den Braun

■ ■ ' "Nemoj istraživati predaleko", rekla je njegova majka.

! Pravio se da je ne čuje dok je jurio prema šumi.

Sada je, prelazeći veličanstveno polje, dečak naleteo na gomilu kamenja. Pretpostavio je daje u pitanju temelj nekakve stare farme. Neće mu prilaziti. Znao je da ne treba. Osim toga, pogled mu je privuklo nešto drugo - blista-va gospina papučica - najlepši i najredi cvet u Nju Hempširu. Video ih je samo u knjigama.

Dečak je uzbuđeno prišao cvetu. Kleknuo je. Zemlja pod njim je delovala meko i šupljikavo. Shvatio je da je cvet pronašao posebno plodno mesto. Ra-stao je na komadu istrulelog drveta.

Uzbuđen pomišlja da će odneti kući svoj plen, dečak se nagnuo napred... pružajući prste prema stabljici.

Nikad je nije dohvatio.

Zemlja je popustila uz bolni prasak.

U tri sekunde vrtoglavog užasa dok je padao, dečak je znao da će umre-ti. Stropoštavajući se, spremio se za udar koji će mu polomiti kosti. Kada se desio, nije bilo bola. Samo mekoća.

I hladnoća.

Pao je licem nadole u duboku tečnost, zaranjajući u usko crnilo. Prave-ći dezorijentisane kolutove, napipavao je strme zidove koji su ga okruživali sa svih strana. Kao po instinktu, nekako se dokopao površine.

Svetio.

;

Bledunjavo. Nad njim. Milju iznad njega, činilo se.

Ruke su mu zagrebale po vodi, pregledajući zidove šupljine u potrazi za nečim za šta se mogao uhvatiti. Samo gladak kamen. Propao je kroz poklo-pac napuštenog bunara. Vikao je upomoć, ali njegovi krici su samo odjekiva-li u uskom udubljenju. Doživao je ponovo i ponovo. Iskrzana rupa iznad njega je postajala sve tamnija.

Pala je noć.

Vreme se izobličilo u tami. Obuzimala ga je ukočenost dok je plivao u dubini ponora, vičući, dozivajući. Mučile su ga slike zidova koji se ruše, za-trpavajući ga živog. Ruke su ga bolele od umora. Nekoliko puta mu se uči-nilo da čuje glasove. Povikao je, ali njegov sopstveni glas je bio prigušen... kao u snu.

Dok je noć prolazila, rupa je postajala sve dublja. Zidovi su se tiho pri-bližavali. Dečak je pritiskao prepreke, pokušavajući da ih zadrži. Bio je iscrpljen i želeo je da odustane. A ipak, osetio je kako mu voda pomaže da pluta, hladeći njegove strahove dok ne bi obamro.

Kada je spasilačka ekipa stigla, pronašli su dečaka na ivici svesti. Održa-vao se na površini pet sati. Dva dana kasnije, Boston Gloub je na prvoj stranici objavio priču naslovljenu "Mali plivač koji je mogao".

|

'''

Hašašin se smešio dok je kombijem ulazio u mamutsku kamenu strukturu koja je gledala na Tibar. Nosio je svoju nagradu sve više i više... penjući se spiralnim kamenim tunelom, zahvalan što je njegov teret vitak.

Stigao je do vrata.

Crkva prosvetljenja, likovao je. *Drevno sastajalište iluminata. Ko bi pomislio da ću se ikad naći ovde?*

Ušao je i položio je na raskošni kauč. Zatim joj je vesto vezao ruke iza leđa i uvezao joj noge. Znao je da će ono za čim je čeznuo morati da sačeka dok ne završi svoj poslednji zadatak. *Voda.*

Ipak, mislio je, mogao je da odvoji trenutak za uživanje. Kleknuvši kraj nje, prešao je rukom preko njene butine. Bila je glatka. Više. Njegovi tamni prsti su se podvukli pod nogavicu njenog šorca. Više.

Prekinuo je. *Strpljenja*, uzbuđeno je rekao sebi. *Ima još posla.*

Na trenutak je izašao na visoki kamenu balkon odaje. Večernji povetarac je lagano umirio njegovu strast. Daleko ispod, Tibar je besneo. Podigao je pogled prema kupoli sv. Petra, tri-četvrt milje odatle, golaj pod bleskom stotine televizijskih reflektora.

"Tvoj poslednji sat", reče naglas, zamišljajući hiljade muslimana poklanih tokom krstaškog pohoda. "U ponoć ćeš se sresti sa svojim Bogom."

Žena iza njega se promeškolljila. Hašašin se okrenuo. Razmislio je o tome da je pusti da se probudi. Užas u ženskim očima je za njega predstavljao najveći afrodisijak.

Odlučio se za obazrivost. Bilo bi bolje da ostane u nesvesti dok njega nema. Iako je vezana i nikako ne bi mogla da pobegne, hašašin nije želeo da se vrati i zatekne je iscrpljenu od borbe. *Želim da sačuvaš snagu... za mene.* Lagano joj podižući glavu, položio joj je dlan na vrat i pronašao udubljenje neposredno ispod njene lobanje. Meridijansku tačku pritiska koristio je bezbroj puta. Svom snagom je zario palac u meku hrskavicu i osetio kako popušta. Žena je istog trenutka klonula. *Dvadeset minuta*, pomislio je. Ona će predstavljati slatki završetak savršenog dana. Nakon što mu bude služila i umrla tokom toga, izaći će na balkon i posmatrati ponoćni vatikanski vatromet. Ostavljajući svoju nagradu bez svesti na kauču, hašašin je sišao u bakljamu osvetljenu tamnicu. Konačni zadatak. Prišao je stolu da bi se divio drevnim metalnim oblicima koji su ostavljeni ovde njemu na korišćenje.

Voda. To mu je bio poslednji.

Uzimajući baklju sa zida, kao stoje uradio tri puta pre toga, počeo je da zagreva kraj. Kada se kraj predmeta zagrejavao do usijanosti, odneo gaje do ćelije.

Unutra je u tišini stajao čovek. Star i sam.

"Kardinale Bađija", zasiktao je ubica. "Jesi li se već pomolio?"

Italijanove oči su bile neustrašive. "Samo za tvoju dušu."

V

Šestorica vatrogasaca koji su odgovorili na dojavu o požaru u crkvi Santa Marija dela Vitorija ugasili su vatru mlazovima gasa halona. Voda je bila jeftinija, ali mlaz koji bi stvorila uništio bi freske u kapeli i Rim je plaćao rimskim vatrogascima pozamašnu sumu za brze i pažljive usluge u svim zgradama u vlasništvu Vatikana.

Pompieri su, po prirodi svog posla, bili skoro svakodnevno svedoci tragedija, ali egzekucija u ovoj crkvi je nešto što niko od njih neće nikada zaboraviti. Delom razapinjanje, delom vešanje, delom spaljivanje na lomači, ličilo je na prizor iz gotičke noćne more.

Novinari su, na nesreću, po običaju stigli pre vatrogasaca. Snimili su dosta materijala pre nego što su *pompieri* raščistili crkvu. Kada su vatrogasci konačno skinuli žrtvu i položili je na pod, nije bilo sumnje koje u pitanju.

"*Cardinale Guidera*", prošaputao je neko. "*Di Barcellona.*"

Žrtva je bila gola. Donji deo tela je bio grimizno crn i krv je kapala iz širokih poderotina na butinama. Videle su mu se kosti potkolenice. Jedan od vatrogasaca je povratio. Drugi je izašao napolje na vazduh.

Ipak je najužasniji bio simbol urezan na kardinalovim grudima. Komandir jedinice je obilazio leš zgrožen i u neverici. *Lavoro del diavolo*, rekao je sebi. *Delo samog đavola*. Prekrstio se po prvi put od detinjstva.

"*Uri altro corpo!*" povikao je neko. Jedan od vatrogasaca je pronašao još jedno telo.

Druga žrtva je bio čovek koga je komandir odmah prepoznao. Strogi komandant švajcarske garde je čovek koga je malo ko od gradskih službenika voleo. Komandir je pozvao Vatikan, ali su sve linije bile zauzete. Znao je da to nije važno. Švajcarska garda će čuti o tome na televiziji za nekoliko minuta.

Dok je procenjivao štetu, pokušavajući da rekonstruiše šta se zapravo ovde desilo, komandir je ugledao nišu izrešetanu rupama od metaka. Kovčeg je bio srušen sa svog postolja i prevrnut naopačke u žaru borbe. Bio je to strašan nered. *To je problem policije i Svete stolice*, pomislio je komandir, okrećući se.

Ali se zaustavio upola koraka. Iz kovčega je dopirao zvuk. **Bio** je to zvuk koji nijedan vatrogasac nije želeo ikada da čuje.

"Bomba!" povikao je. "Tuttifuori!"

Kada je odred za demontiranje bombi prevrnuo sanduk, otkrili su izvor elektronskog pištanja. Zbunjeno su zurili.

■ ■ ■. ■ "Medico!" konačno se proderao jedan. "Medico!" (. v, -..: < ■. ;. ;. ;. (;. ;. ;.

99

"Tma li vesti od Olivetija?" upitao je komornik, delujući iscrpljeno dok ga lje Rošer pratio nazad iz Sikstinske kapele do papine kancelarije.

"Ne, sinjore. Plašim se najgoreg."

Kada su stigli do papine kancelarije, komornik prozbori teškim glasom.

"Kapetane, ne postoji ništa više što mogu da učinim večeras. Bojim se da sam već uradio i previše. Povlačim se u ovu kancelariju radi molitve. Ne želim da me iko uznemirava. Ostalo je u božijim rukama."

"U redu, sinjore."

"Vreme odmiče, kapetane. Pronađite kanister."

"Naša potraga se nastavlja." Rošer je oklevao. Pokazalo se daje oružje i previše dobro skriveno.

Komornik se trgao, kao da ne želi da razmišlja o tome. "Da. Tačno u 11:15, ako crkva još uvek bude u opasnosti, želim da evakuišete kardinale. Njihovu bezbednost stavljam u vaše ruke. Tražim samo jednu stvar. Pustite ih da izađu odavde dostojanstveno. Pustite ih da izađu na Trg sv. Petra i stanu uz ostale ljude. Ne želim da poslednji utisak o ovoj crkvi bude slika uplašenih staraca koji se šunjaju na zadnja vrata."

"U redu, sinjore. A vi? Da dođem i po vas u 11:15?"

"Neće biti potrebe."

"Sinjore?"

"Ja ću otići kada me duh povede."

Rošer se zapitao da li je komornik planirao da potone sa brodom.

Komornik otvori vrata papine kancelarije i uđe unutra. "U stvari..." reče, okrećući se. "Postoji jedna stvar."

"Sinjore?"

"Izgleda da je večeras malo hladnije u kancelariji. Sav drhtim."

"Električno grejanje je isključeno. Naložiću vatru."

■ Komornik se umorno nasmeši. "Hvala vam. Mnogo vam hvala."

Rošer je izašao iz papine kancelarije ostavivši komornika da se na svetlosti vatre moli pred malom statuom blagoslovene Majke Marije. Bio je to sablastan prizor. Crna senka koja kleči pod treperavim svetlom. Dok se Ro-

šer kretao hodnikom, pojavio se stražar koji je trčao prema njemu. Čak i pod svetlošću sveca Rošer je prepoznao poručnika Šartrana. Mladog, zelenog i energičnog.

"Kapetane", pozvao gaje Šartran, držeći u ruci mobilni telefon. "Mislim daje komornikovo obraćanje imalo efekta. Na vezi je neko ko tvrdi da ima informacije koje nam mogu pomoći. Zvao je na jednu od direktnih vatikanskih linija. Nemam pojma odakle mu broj."

Rošer je zastao. "Molim?"

"Hoće da govori samo sa najvišim činom."

"Ima li vesti od Olivetija?"

"Ne, gospodine."

Uzeo je slušalicu. "Ovde kapetan Rošer. Ja sam glavnokomandujući."

"Rošer", reče glas. "Objasniću vam ko sam. Zatim ću vam reći šta sledeće da uradite."

Kada je glas prestao da priča i prekinuo vezu, Rošer je bio zapanjen. Sada je znao od koga je primao naređenja.

U CERN-u, Silvija Bodlok je frenetično pokušavala da se izbori sa svim zahtevima za licenciranje koji su stizali na Kolerovu govornu poštu. Kada je direktna linija na direktorovom stolu počela da zvoni, Silvija je skočila. Niko nije imao broj. Javila se.

"Da?"

"G-đo Bodlok? Ovde je direktor Koler. Zovite mog pilota. Neka avion bude spreman za pet minuta."

100

Robert Lengdon nije imao predstavu gde se nalazi niti koliko je dugo bio u nesvesti, kada je otvorio oči i iznad sebe ugledao tavanicu barokne, freskama oslikane kupole. Nad njim su lebdeli oblaci dima. Nešto mu je pokrivalo usta. Masku s kiseonikom. Skinuo ju je. Oko sebe je osećao užasan smrad - poput spaljenog mesa.

Lengdon se namrštio na bubnjanje u glavi. Pokušao je da ustane. Kraj njega je klečao čovek u belom.

"*Riposati!*" reče čovek, vraćajući Lengdona na leđa. "*Sono il paramedico*"

Lengdon ga je poslušao, dok mu se u glavi kovitlalo poput dima iznad njega. *Šta se kog đavola desilo?* Obuzeli su ga prvi znaci panike.

"*Sorcio salvatore*", reče bolničar. "Miš... spasitelj."

Lengdon se osećao potpuno izgubljeno. *Miš spasitelj?*

Čovek pokaza na sat sa Mikijetn Mausom na Lengdonovom zglobu. Lengdonu se malo razbistrilo u glavi. Setio se daje uključio alarm. Dok je odsutno buljio u sat, Lengdon takođe primeti koje je doba. 10:28.

Uspravio se brzinom munje.

Tada mu se sve vratilo.

Lengdon je stajao kraj glavnog oltara sa komandrom vatrogasaca i nekolicinom njegovih ljudi. Zasipali su ga pitanjima. Lengdon ih nije slušao. On je imao svoja pitanja. Čitavo telo gaje bolelo, ali je znao da mora odmah da dela.

Pompiero je prišao Lengdonu sa drugog kraja crkve. "Proverio sam još jednom, gospodine. Jedina tela koja smo našli su tela kardinala Gidere i komandanta švajcarske garde. Nema ni traga ženi."

"*Grazie*", reče Lengdon, ne znajući da li da odahne ili da se prestravi. Znao je daje video Vitoriju onesvešćenu na podu. Sada je nestala. Jedino objašnjenje do kojeg je došao nije bilo nimalo utešno. Ubica nije okolišio preko telefona. *Žena jakog duha. Uzbudjen sam. Pre nego što se ova noć završi, možda ja potražim tebe. A kada te pronađem...*

Lengdon se osvrnu oko sebe. "Gde je švajcarska garda?"

"Još uvek ih nismo dobili. Vatikanske linije su blokirane."

Lengdon se osetio savladan i sam. Oliveti je mrtav. Kardinal je mrtav.

Vitorija je nestala. Pola sata njegovog života je nestalo u treptaju.

Napolju je čuo novinare. Pretpostavljao je da će snimci užasnog ubistva trećeg kardinala uskoro biti na vestima, ako već nisu. Lengdon se nadao da je komornik odavno pomislio na najgore i preduzeo nešto. *Evakuiši prokleti Vatikan! Dostaje bilo igara! Izgubili smo!*

Lengdon iznenada shvati da su svi katalizatori koji su ga gonili dalje - pomoć u spašavanju Vatikana, izbjavljanje četvorice kardinala, suočenje sa bratstvom koje je godinama izučavao - sve ove stvari su mu nestale iz glave. Rat je bio izgubljen. U njemu se upalila nova pokretačka sila. Bila je jednostavna. Snažna. Primalna.

Naći Vitoriju.

U sebi je osetio neočekivanu prazninu. Lengdon je često čuo da napete situacije mogu zbližiti dvoje ljudi koliko u normalnim okolnostima ne mogu ni decenije. Sada je verovao u to. U Vitorijinom odsustvu je osetio nešto što nije osetio godinama. Samoću. Bol mu je dao snage.

Zaboravljajući na sve ostalo, Lengdon je prikupio koncentraciju. Molio se da hašašin stavi posao pre zadovoljstva. U suprotnom Lengdon je znao da je već kasno. *Ne*, reče sebi, *imaš vremena*. Vitorijin tamničar je morao izroniti još jednom pre nego što zauvek nestane.

Četvrti oltar nauke, pomisli Lengdon. Ubica je imao još jedan zadatak.

Zemlja. Vazduh. Vatra. Voda.

Den Braun

Pogledao je na sat. Trideset minuta. Lengdon je žustro zaobišao vatrogasce i prišao Berninijevoj *Ekstazi sv. Tereze*. Ovoga puta, dok je posmatrao Berninijevu oznaku, savršeno je znao šta traži.

Nek te anđeli vode na poslu tom...

Direktno iznad ležeće svetice, naspram pozadine od pozlaćenog plamena, lebdeo je Berninijev anđeo. Anđelova ruka je stezala zašiljeno vatreno koplje. Lengdonov pogled je pratio pravac koplja prema desnoj strani crkve. Naleteo je na zid. Razgledao je mesto prema kojem je pokazivalo koplje. Tamo nije bilo ničeg. Lengdon je naravno znao daje koplje pokazivalo dalje od zida, u noć, preko Rima.

"Koji je ovo pravac?" pitao je Lengdon, okrenuvši se i obrativši se komandiru sa novootkrivenom odlučnošću.

"Pravac?" Komandir je pogledao kuda je Lengdon pokazivao. Bio je zbunjen. "Ne znam... zapad, verovatno."

"Koje su crkve u tom pravcu?"

Komandirova zbunjenost je bila sve veća. "Na desetine. Zašto?"

Lengdon se namršti. Naravno da ih je bilo na desetine. "Treba mi mapa grada. Odmah."

Komandir posla nekoga da otrči do vatrogasnih kola po mapu. Lengdon se okrenuo ka statui. *Zemlja... Vazduh... Vatra... VITORIJA.*

Poslednja oznaka je Voda, rekao je sebi. *Berninijeva Voda*. Bila je u nekoj od crkvi. Iglu u plastu sena. Po glavi je premetao sva Berninijeva dela kojih se mogao setiti. *Treba mi nešto povezano s Vodom!*

Pala mu je na pamet Berninijeva statua *Tritona* - grčkog boga mora. Tada je shvatio da se ona nalazi na trgu pred ovom crkvom, u sasvim pogrešnom pravcu. Terao je sebe da razmišlja. *Koju bi figuru Bernini izvajao u čast vode? Neptuna i Apolona?* Nažalost, ta statua je bila u londonskom Viktorijinom i Albertovom muzeju.

"Sinjore?" vatrogasac se vratio s mapom.

Lengdon mu zahvali i raširi je po oltaru. Odmah je primetio da je pitao prave ljude; mapa Rima vatrogasne službe je bila najdetaljnija koju je Lengdon ikada video. "Gde smo sada?"

Čovek mu je pokazao. "Na Trgu Barberini."

Lengdon se orijentisao pomoću anđelovog koplja. Komandir je dobro procenio. Prema mapi, koplje je pokazivalo prema zapadu. Lengdon je povukao liniju prema zapadu sa mesta na kojem su se trenutno nalazili. Skoro istog trenutka je počeo da gubi nadu. Činilo se da sa svakim pređenim centimetrom prstom upire u novu tačku označenu maleckim crnim krstom. *Crkve*. Grad ih je prepun. Konačno, Lengdonov prst ih je prošao sve i zašao u predgrađa Rima. Izdahnuo je i udaljio se od mape. *Prokletstvo*.

Posmatrajući čitav Rim, Lengdonov pogled je pao na tri crkve u kojima su ubijena prva tri kardinala. *Kapela Cigi... Sv. Petar... ovo mesto...*

Dok ih je posmatrao pred sobom, Lengdon je primetio neobičnu stvar vezanu za lokacije. Mislio je da će crkve biti nasumice razbacane po Rimu. Ali to sasvim sigurno nisu bile. Mada je delovalo neverovatno, tri crkve su odabrane tako da su činile ogroman trougao preko grada. Lengdon proveri još jednom. Nije mu se pričinjavalo. "*Penna*", reče iznenada, ne podižući pogled.

Neko mu je pružio penkalo.

Lengdon je povezao tri crkve. Puls mu se ubrzao. Tri puta je proverio.

Simetrični trougao!

Lengdonu odmah pade na pamet veliki pečat na novčanici od jednog dolara - trougao u kome je bilo svevideće oko. Ali to nije imalo smisla. Obeležie je samo *tri tačke*. Trebalo bi da ih bude ukupno četiri.

Pa gdeje dođavola Voda? Lengdon je znao da bi trougao bio uništen gde god da stavi četvrtu tačku. Jedini način da se održi simetrija jeste da se četvrta oznaka postavi u centru trougla. Pogledao je na tu tačku na mapi. Nije bilo ničeg. Ta pomisao gaje i dalje kopkala. Četiri elementa nauke su smatrani *ravnopravnim*. Voda nije bila posebna; Voda ne bi bila *između* ostalih.

Instinkt mu je i dalje govorio da sistematski raspored nije nikako slučajan.

Još uvek ne vidim čelu sliku. Postojala je samo jedna alternativa. Četiri tačke nisu činile trougao; stvarale su neki drugi oblik.

Lengdon pogleda na mapu. *Kvadrat, možda?* Iako nije imao nikakvo simboličko značenje, kvadrat je barem bio simetričan. Lengdon stavi prst na jednu od tačaka na mapi koje bi pretvorile trougao u kvadrat. Odmah je video daje savršeni kvadrat nemoguć. Uglovi postojećeg trougla su bili kosi i pre su stvarali iskošeni četvorougao.

Dok je proveravao ostale moguće tačke oko trougla, desilo se nešto neočekivano. Primeti da linija koju je nacrtao ranije da bi označio pravac anđelovog koplja prolazi tačno kroz jednu od mogućih tačaka. Lengdon, ošamućen, zaokruži tu tačku. Sada je posmatrao četiri oznake na mapi, koje su obrazovale neobičan dijamant nalik dečijem zmaju.

Namrštio se. Dijamant nije iluminatski simbol. Zastao je. *Sa druge strane...*

Lengdon se na trenutak setio slavnog dijamanta iluminata. Pomisao je naravno bila smešna. Odbacio ju je. Osim toga, ovaj dijamant je izdužen - poput zmaja - što baš i nije primer savršene simetrije po kojoj je iluminatski dijamant poznat.

Kada se nagnuo bliže da vidi gde se nalazi poslednja oznaka, Lengdon se iznenadi jer je četvrta tačka bila tačno nasred slavnog rimskog *Pjaca Navona*. Znao je daje na trgu velika crkva, ali već je prstom prešao preko tog trga i razmislio o toj crkvi. Koliko je on znao, u njoj nije bilo Berninijevih dela. Crkva *sveta Agnes u agoniji*, nazvana je po sv. Agnes, prelepoj mladoj devici koja je osuđena na život u seksualnom ropstvu zato stoje odbila da se odrekne svoje vere.

Mora biti nečeg u toj crkvi! Lengdon je naprezao mozak, prisećajući se izgleda unutrašnjosti crkve. Nije se mogao setiti nijednog Berninijevog dela unutra, a kamoli bilo čega što je imalo veze s *vodom*. Raspored na mapi ga je takođe mučio. Dijamant. Previše precizan da bi bio slučajnost, ali nedovoljno jasan da bi imao smisla. *Zmaj?* Lengdon se pitao da li je pogrešio mesto. *Sta mi je promaklo?*

Trebalo mu je trideset sekundi da dođe do odgovora, ali kada je shvatio, Lengdonu laknu kao nikada ranije u njegovoj naučnoj karijeri.

Izgleda da genijalnost iluminata ne prestaje da ga iznenađuje.

Oblik koji je posmatrao... Četiri tačke su činile dijamant samo zato što je Lengdon povezao *susedne* tačke. *Illuminati su verovali u suprotnosti!* Prsti su mu drhtali dok je penkalom povezivao naspramne tačke. Pred njim se na mapi pojavi džinovski krst. *To je krst!* Četiri elementa nauke... razbacani po Rimu u obliku ogromnog krsta.

Dok je zurio u čudu, u mislima mu je odzvanjao stih poeme... poput starog prijatelja sa novim licem.

Kroz Rim se mistični elementi pružaju...

Kroz²¹ Rim...

Magla je počela da se podiže. Lengdon uvide da je odgovor čitave noći bio pred njima! Iluminatska poema im je govorila *kako* su oznake raspoređene. U obliku krsta!

Kroz Rim se mistični elementi pružaju!

Lukava igra recima. Lengdon je prvobitno pretpostavio daje slovo koje je nedostajalo uklonjeno da bi se održao pentametar. Ali to je značilo mnogo više! Još jedan skriveni trag.

Lengdon je shvatio da je krst na mapi predstavljao konačni iluminatski dualitet. Religiozni simbol stvoren od elemenata nauke. Galilejeva Staza prosvetljenja je bila posveta nauci i Bogu!

Ostatak slagalice je skoro istog trenutka legao na mesto.

Pjaca Navona.

Tačno nasred Pjaca Navona, pred crkvom *sv. Agnes u agoniji*, Bernini je podigao jednu od svojih najpoznatijih skulptura. Svako ko bi posetio Rim je dolazio daje obide.

Fontana Četiri reke!

Savršena posveta vodi, Berninijeva *fontana Četiri reke* je glorifikovala četiri glavne reke Starog sveta - Nil, Gang, Dunav i Rio Plata.

Voda, mislio je Lengdon. *Konačna oznaka*. Savršeno.

A još savršenije, pravi šlag na torti, shvatio je Lengdon, bilo je to da je visoko na vrhu Berninijeve fontane stajao visoki obelisk.

luni rečini; i: ..,em« Rome...; cross krst, onu. (priin. prev.).

Ostavljajući za sobom zbunjene vatrogasce, Lengdon pretrča preko crkve u pravcu Olivetijevog beživotnog tela.

10:31, mislio je. *Imam dovoljno vremena*. Po prvi put u ovom danu Lengdon se osećao kao da kontroliše situaciju.

Kleknuvši kraj Olivetija, skriven redovima klupa, diskretno je izvukao komandantov poluautomatski pištolj i voki-toki. Lengdon je znao da treba da potraži pomoć, ali ovo nije bilo mesto da to uradi. Poslednji oltar nauke je zasad morao da ostane tajna. Mediji i vatrogasna služba koja sa upaljenim sirenama stiže na Pjaca Navona mu ne bi bila ni od kakve pomoći.

Lengdon se bez reci ismijao kroz vrata i provukao između novinara, koji su sada ulazili u crkvu u gomilama. Prešao je Trg Barberini. Kada je zašao u senke, uključio je voki-toki. Pokušao je da pozove Vatikan, ali ga nije dobio. Ili je bio izvan dometa ili je odašiljač zahtevao nekakvu šifru. Lengdon je uzalud podešavao kompleksne dugmiće i brojčanike. Tada je shvatio da njegov plan neće uspeti. Osvrnuo se u potrazi za telefonskom govornicom. Nijedne. Vatikanske linije su ionako zauzete.

Bio je sam.

Osećajući kako njegova prvobitna navala samopouzdanja splašnjava, Lengdon je na trenutak oklevao, procenjujući svoje žalosno stanje - pokriven koštanom prašinom, isečen, u delirijumu od iscrpljenosti i gladan. Ponovo je pogledao crkvu. Iznad kupole se uzdizao dim, osvetljen svetlima medija i vatrogasnih vozila. Pitao se da li da se vrati po pomoć. Međutim, instinkt gaje upozorio da to ne čini. *Ako nas hašašin vidi da dolazimo...* Pomislio je na Vitoriju i znao da će ovo biti poslednja šansa da se suoči sa njenim tamničarem.

Pjaca Navona, pomislio je, znajući da može da stigne tamo na vreme da izvidi teren. Potražio je pogledom taksi, ali ulice su bile skoro puste. Izgledalo je kao da su i taksisti batalili posao i seli ispred televizora. Pjaca Navona je bio na samo milju odatle, ali Lengdon nije imao nameru da gubi dragoceeno vreme idući peške. Još jednom je osmotrio crkvu, pitajući se da li bi mogao da pozajmi vozilo od nekoga.

Vatrogasni kamion? Novinarski kombi? Uozbilji se.

Osećajući kako vreme ističe, Lengdon donese odluku. Izvadiвши pištolj iz džepa, počinio je delo toliko strano njegovoj ličnosti da mu je palo na pamet daje opsednut. Istrčavajući pred usamljeni "sitroen" sedan koji je stajao na semaforu, Lengdon uperi oružje kroz vozačev otvoreni prozor. "*Fuori!*" povika.

Čovek je drhteći izašao.

Lengdon sede za volan i dade gas.

101

Ginter Glikje sedeo na klupi u ćeliji u prostorijama švajcarske garde. Molio se svakom bogu koga se mogao setiti. *Molim te da ovo NE BUDE san.*

Bila je to priča njegovog života. Priča svačijeg života. Svaki izveštač na svetu je sada želeo da bude na Glikovom mestu. *Budan si*, rekao je sebi. *I postao si zvezda. Dan Reter sada plače od muke.*

Mekri je bila kraj njega, pomalo ošamućena. Glik je nije krivio. Pored ekskluzivnog prenosa komornikove izjave, ona i Glik su u svet poslali grozne slike kardinala i pape - *taj jezik!* - kao i živi snimak odbrojavanja kaništera sa antimaterijom. *Neverovatno!*

Sve naravno na komornikov zahtev, tako da to nije mogao biti razlog što su Glik i Mekri sada zaključani u ćeliji švajcarske garde. Ono što se stražarima nije svidelo bio je Glikov smeli dodatak njihovoj reportaži. Glikje znao da razgovor o kojem je izvestio nije bio namenjen njegovim ušima, ali ovo je njegov trenutak. *Još jedna Glikova vest!*

"Samarićanin poslednjeg sata?" zastenja Mekri na klupi kraj njega, očigledno neimpresionirana.

Glik se nasmešio. "Briljantno, zar ne?"

"Briljantno glupo."

Samo je ljubomorna, znao je Glik. Ubrzo nakon komornikovog govora, Glik se nekom slučajnošću ponovo našao na pravom mestu u pravo vreme. Načuo je Rošerova naređenja njegovim ljudima. Izgleda daje Rošer telefonom pričao sa misterioznom osobom za koju je tvrdio da poseduje ključne informacije u vezi sa postojećom krizom. Rošer je smatrao da im ovaj čovek može pomoći i savetovao je svoje vojnike da se pripreme za dolazak gosta. Iako je informacija očigledno bila poverljiva, Glikje postupio poput svakog posvećenog izveštača - bez imalo časti. Pronašao je mračan kutak, naredio je Mekri da upali kameru i objavio je vest.

"Sokantni razvoj događaja u božijem gradu", objavio je, žmirkajući da bi povećao napetost. Zatim je ispričao kako misteriozni gost dolazi u Vatikan da spase stvar. *Samarićanin poslednjeg sata*, nazvao ga je Glik - savršeno ime za čoveka bez lica koji se pojavljivao u poslednjem momentu da učini dobro delo. Ostale stanice su pokupile ovaj zvučan naziv i Glikje još jednom ovekovečen.

Ja sam neverovatan, pomisli. *Piter Dženings upravo skače s mosta.*

Naravno da se Glik nije zaustavio na tome. Kad je već privukao pažnju čitavog sveta, ubacio je i nekoliko svojih teorija zavere.

Neverovatno. Apsolutno neverovatno.

"Sjebao si nas", rekla je Mekri. "Totalno si zeznuo stvar."

"Kako to misliš? Bio sam odličan!"

A Mekri gaje gledala u neverici. "Bivši predsednik Džordž Buš? Iluminat?"
Glik se iskezio. Koliko očiglednije može biti? Džordž Buš je provereni mason 33. nivoa i bio je šef CIA-e kada je agencija prekinula istragu o iluminatima zbog nedostatka dokaza. I svi oni govori o "hiljadu tačaka svetlosti" i "Novom Svetskom Poretku"... Buš je očigledno iluminat.

"I ono o CERN-u?" nastavljala je Mekri. "Sutra ćeš pred svojim vratima zateći dugu kolonu advokata."

"CERN? Ma daj! Toliko je očigledno! Razmisli o tome! Iluminati nestaju sa lica zemlje u 1950-tim, otprilike u isto vreme kada je osnovan CERN. CERN je luka za neke od najprosvetljenijih ljudi na svetu. Tone privatnih finansijera. Onda naprave oružje koje može da uništi crkvu i ups!... izgube ga!"
"I ti onda kažeš svetu daje CERN novo sedište iluminata?"

"Očigledno da jeste! Bratstva ne nestaju tek tako. Iluminati su morali da odu negde. CERN im je savršeno mesto za skrivanje. Ne kažem da su svi u CERN-u iluminati. Verovatno je u pitanju nešto poput velike masonske lože, gde je većina ljudi nevino, ali gornji slojevi..."

"Je si li ikada čuo za klevetu, Glik? Odgovornost?"

"Jesi li ti ikada čula za pravo novinarstvo!"

"Novinarstvo? Izvlačio si gluposti niotkuda! Trebalo je da ugasim kameru! I kakvo je ono bilo sranje o CERN-ovom korporativnom logou? Satanistički simboli? Jesi li sišao s uma?"

Glik se nasmešio. Mekri je definitivno bila ljubomorna. CERN-ov logo je njegovo najveće otkriće. Još od komornikove izjave, sve stanice su pričale o CERN-u i antimateriji. Neke stanice su u pozadini prikazivale CERN-ov korporativni logo. Logo je izgledao prilično obično - dva preklapajuća kruga koja su predstavljala dva akceleratora čestica i pet tangentskih linija - cevčica za ubrizgavanje čestica. Ceo svet je posmatrao ovaj logo, ali Glik, i sam pomalo simbololog, bio je prvi koji je u njemu video skrivene simbole iluminata.

"Ti nisi simbololog", grdila ga je Mekri, "ti si samo izveštač kome se posrećilo. Trebalo je da ostaviš simbologiju onom tipu sa Harvarda."

"Tip sa Harvarda to nije video", reče Glik.

Iluminatska obeležja na ovom logou su tako očigledna!

Likovao je u sebi. Iako je CERN imao mnogo akceleratora, na logou su bila prikazana samo dva. *Dva je iluminatski broj za dualnost.* Iako je većina akceleratora imala samo jednu cevčicu za ubrizgavanje, logo je prikazivao pet. *Pet je broj iluminatskog petougla.* Tada je došlo ono najvažnije - najbriljantnije otkriće od svih. Glik je ukazao na to da se na logou nalazila velika cifra "6" - koju su zajedno činili krug i jedna od linija - a kada bi se logo okrenuo, pojavila bi se još jedna šestica... pa još jedna. Na logou su se videle tri šestice! 666! Đavolov broj! Znak zveri!

Glik je bio genije.

Mekri je izgledala kao da se sprema da ga udari.

Ljubomora će je proći, znao je Glik, a mozak mu je sada bio ispunjen novim idejama. Ako je sedište iluminata bilo u CERN-u, da li su tamo čuvali svoj legendarni iluminatski dijamant? Glik je čitao o njemu na internetu - "*besprekorni dijamant, stvoren od drevnih elemenata sa takvim savršenstvom, da bi svako ko ga vidi mogao samo da posmatra u čudu*".

Glik se zapitao da li bi tajno skrovište iluminatskog dijamanta moglo biti još jedna misterija koju će resiti večeras.

102

Pjaca Navona. *Fontana Četiri reke.*

Noć u Rimu, poput noći u pustinji, može biti iznenađujuće sveža, čak i nakon toplog dana. Lengdon se sada skupio na obodu Pjaca Navona, stežući oko sebe svoj sako. Kakofonija medijskih izveštaja je odjekivala kroz grad, poput udaljene bele buke saobraćaja. Pogledao je na sat. Petnaest minuta. Bio je zahvalan na ovim retkim trenucima odmora.

Trg je bio pust. Berninijeva veličanstvena fontana je šumela pred njim sa zastrašujućom magijom. Zapenjeni bazen je bio okružen natprirodnom izmaglicom, osvetljenom odozdo podvodnim svetlima. Lengdon je u vazduhu osetio prijatnu naelektrisanost.

Karakteristika fontane koja je najviše opčinjavala je bila njena visina.

Centralno jezgro je samo dosegalo preko sedam metara - hrapava planina travertinskog mermera načičkanog pećinama i šupljinama iz kojih je kloktala voda. Sve prekriveno paganskim figurama. Na vrhu se uzdizao obelisk od četrnaest metara. Lengdon gaje ispratio pogledom. Na obelisku je stajao usamljeni golub, kao bleđa senka koja zaklanja nebo.

Krst, mislio je, još uvek zapanjen rasporedom oznaka po Rimu. Berninijeva *fontana Četiri reke* je predstavljala poslednji oltar nauke. Pre samo nekoliko sati, Lengdon je stajao u Panteonu, ubeđen daje Staza prosvetljenja prekinuta i da nikada neće stići ovako daleko. Bila je to glupa greška. U stvari, čitava staza je bila netaknuta. *Zemlja, Vazduh, Vatra, Voda*. I Lengdon ju je pratio... od početka do kraja.

Ne baš sasvim do kraja, podsetio je samog sebe. Staza je imala *pet* tačaka, ne četiri. Ova četvrta oznaka je na neki način pokazivala na konačnu destinaciju - drevnu jazbinu iluminata - Crkvu prosvetljenja. Lengdon se zapita da li skrovište još postoji. Pitao se da li je hašašin tamo odveo Vitoriju.

Lengdon je pogledom probadao figure na fontani, tragajući za bilo kakvim putokazom prema skrovištu. *Nek te anđeli vode na poslu tom*. Među-

tim, skoro istog trenutka je došao do neprijatnog saznanja. Na fontani nije bilo baš nikakvih anđela. Sigurno nijednog kojeg bi Lengdon mogao da vidi sa mesta na kojem se nalazio... niti je nekog primetio ranije. *Fontana Četiri reke* je bila pagansko umetničko delo. Sve figure su bile profane - ljudi, životinje, pa čak ijedan armadiljo. Anđeo bi štrcao poput povređenog nožnog palca.

Jesam li na pogrešnom mestu? Setio se rasporeda obeliska u obliku krsta. Stegao je pesnice. *Fontana je bila savršena.*

Bilo je tek 10:46 kada se crni kombi pojavio iz uličice na drugoj strani trga. Lengdon ga ne bi ni dvaput pogledao, da farovi kombija nisu bili ugašeni. Poput ajkule koja patrolira mesečinom osvetljenim zalivom, vozilo je kružilo ivicom trga.

Lengdon se sagnuo niže, skriven u senkama kraj ogromnog stepeništa koje je vodilo u crkvu *sv. Agnes u agoniji*. Provirio je prema trgu, dok mu je puls ubrzavao.

Pošto je načinio dva puna kruga, kombi je skrenuo prema Berninijevoj fontani. Prišao je bazenu, krećući se uz ivicu dok se nije postavio u istu ravan sa fontanom. Kada se parkirao, klizna vrata su mu bila na samo nekoliko centimetara iznad zapenušane vode.

Magla se uskovitlala.

Lengdona je obuzelo neprijatno predosećanje. Je li hašašin došao ranije? Je li došao kombijem? Lengdon je zamišljao da će ubica svoju poslednju žrtvu dopratiti peške preko trga, kao stoje uradio na Trgu sv. Petra, predstavljajući laku metu. Ali ako je hašašin došao kombijem, pravila su se promenila. Klizeća vrata kombija se iznenada otvoriše.

Na podu kombija je, zgrčen u agoniji, ležao goli čovek. Bio je umotan u metre teških lanaca. Borio se sa gvozdanim alkama, ali su lanci bili preteški. Jedna od karika je bila zaglavljena u čovekova usta poput konjskih zvala, prigušujući njegove pozive u pomoć. Tek tada je Lengdon ugledao drugu figuru koja se kretala u tami iza zarobljenika, kao da obavlja konačne pripreme.

Lengdon je znao da na raspolaganju ima samo sekunde.

Izvadivši pištolj, skinuo je svoj sako i spustio ga na zemlju. Nije želeo dodatno opterećenje sakoom od tvida, niti je imao nameru da nosi Galilejev *Diagramma* igde u blizini vode. Dokument će ostaviti na bezbednom i suvom.

Lengdon odbaulja u noć. Kružeci ivicom fontane, približio se tačno naspram kombija. Masivni centralni deo fontane mu je zaklanjao pogled. Uspravo se i potrčao pravo prema bazenu. Nadao se daje grmljavina vode prigušila njegove korake. Posegao je prema fontani, popeo se preko ivice i spustio u uspenušani bazen.

Voda hladna kao led dopirala mu je do struka. Lengdon je škrgutao zubima i napredovao kroz vodu. Dno je bilo klizavo, dvostruko opasno zbog gomile novčića ubačenih za sreću. Lengdon oseti da će mu biti potrebna sva sreća koju su prizivali. Okružen izmaglicom, pitao se da li mu pištolj u ruci drhti usled hladnoće ili straha.

Stigao je do središnjeg dela fontane i skrenuo ulevo. Spustio se niže, držeći se zaklona mermernih figura. Krijući se iza ogromnog isklesanog obličja konja, Lengdon izviri. Kombi je bio udaljen samo pet metara. Hašašin je čučao na podu kombija, ruku položenih na kardinalovo lancima obmotano telo, spremajući se da ga kroz otvorena vrata ubaci u fontanu.

Do struka u vodi, Lengdon podiže pištolj i iskorači iz izmaglice, osećajući se poput nekakvog vodenog kauboja koji zauzima svoje poslednje uporište. "Ne mrdaj!" Glas mu je bio smireniji od pištolja.

Hašašin podiže pogled. Za trenutak je delovao zbunjeno, kao daje ugledao duha. Onda su mu se usne raširile u zao osmeh. Podigao je ruke, predajući se. "Evo nas opet."

"Izađi iz kombija."

"Izgledaš mokro." 'i

"Poranio si." :

"Žurim da se vratim svojoj nagradi." i,'

Lengdon je nanišanio. "Neću oklevati da pucam."

"Već si oklevao."

Lengdon oseti kako mu se prst steže oko obarača. Kardinal je ležao nepokretan. Delovao je iscrpljeno, na samrti. "Odveži ga!"

"Zaboravi na njega. Došao si zbog žene. Ne pretvaraj se daje drugačije."

Lengdon se borio sa željom da odmah završi stvar. "Gde je ona?"

"Na bezbednom. Iščekuje moj povratak."

Živa je. Lengdon oseti tračak nade. "U Crkvi prosvetljenja?" ;

Ubica se nasmeši. "Nikada je nećeš pronaći."

Lengdon nije mogao da poveruje. *Jazbina još uvek postoji.* Uperio je pištolj. "Gde?"

"Lokacija je ostala skrivena vekovima. Čak je i meni tek nedavno otkrivena. Radije ću umreti nego da izdam poverenje."

"Pronaći ću je i bez tebe."

"Arogantna pomisao."

Lengdon pokaza prema fontani. "Stigao sam dovde."

"Kao i mnogi. Poslednji korak je najteži."

Lengdon je prišao bliže, oprezno napipavajući nogama pod vodom. Hašašin je delovao izuzetno smireno, čučajući u kombiju sa rukama iznad glave. Lengdon je uperio pištolj u njegove grudi, pitajući se da li bi trebalo da ga jednostavno ubije i završi sa ovim. *Ne. On zna gde je Vitorija. On zna gde je antimaterija. Potrebne su mi informacije!*

, Hašašin je posmatrao iz tame kombija i nije mogao a da ne oseti zainteresovano sažaljenje. Amerikanac je hrabar, to je već dokazao. Alije takođe neobučen. I to je već dokazao. Hrabrost bez stručnosti je ravna samoubistvu. Postojala su pravila preživljavanja. Drevna pravila. I Amerikanac ih je kršio sva.

Imao si prednost - elemenat iznenađenja. Prokockao sije.

Amerikanac je neodlučan... najverovatnije se nadao podršci... ili možda da ću istrljati ključnu informaciju.

Nikad ne ispitu] plen pre nego što si ga onesposobio. Neprijatelj sateran u ugao je smrtonosan neprijatelj.

Amerikanac je ponovo govorio. Ispitujući. Manevrišući.

Ubica se skoro nasmejao naglas. *Ovo nije jedan od vaših holivudskih filmova... ovde neće biti dugih rasprava pred nišanom pre konačnog obračuna.*

Ovo je kraj. Sada.

Ne skidajući pogled, ubica je pomerao ruke po plafonu kombija dok nije našao ono stoje tražio. Stegao gaje zureći pravo ispred sebe.

Onda je odigrao svoj potez.

Pokret je bio potpuno neočekivan. Na trenutak, Lengdon pomisli da su zakoni fizike prestali da postoje. Ubica kao daje lebdeo u vazduhu dok je odapinjao noge prema napred, zabijajući čizme u kardinalov bok i izbacujući lancima obmotano telo kroz vrata. Kardinal bućnu u vodu, podižući zavesu od kapljica.

Dok mu je voda prskala po licu, Lengdon sa zakašnjenjem shvati šta se desilo. Ubica je zgrabio jednu od kliznih sipki kombija i upotrebio je da se zanjiše prema napred. Hašašin je sada leteo prema njemu kroz pljusak sa nogama napred.

Lengdon povuče obarač i prigušivač pljucnu. Metak je prošao kroz palac u hašašinovoj levoj čizmi. Istog trenutka, Lengdon oseti kako ga hašašinovi donovi udaraju u grudi, snažno ga odbacujući.

Dva čoveka su tresnula dole u pljusku krvi i vode.

Dok je ledena tečnost grlila Lengdonovo telo, prvo pomisli na bol. Zatim je proradio instinkt preživljavanja. Shvatio je da više ne drži oružje. Izbijeno mu je iz ruke. Zaronivši duboko, počeo je da pipa po ljigavom dnu. Prsti su mu stegli metal. Gomilu novčića. Ispustio ih je. Otvarajući oči, Lengdon se osvrnuo po blistavom bazenu. Voda je brbotala oko njega poput ledenog džakuzija.

Uprkos instinktu da udahne, strah gaje zadržao na dnu. Uvek u pokretu.

Nije znao odakle će doći sledeći napad. Morao je da pronađe pištolj! Ruke su mu očajnički pipale po dnu.

U prednosti si, reče sebi. U svom si elementu. Čak i u natopljenom džemperu, Lengdon je bio agiln plivač. Voda je tvoj element.

rale njegovo lice prema dnu bazena upirale su snagom koja nije ostavljala sumnje da im je namera bila da ubiju.

Lengdon se instinktivno zavrte kao torpedo. *Izvuci se iz stiska!* Ali su ga ruke povukle nazad, dok je njegov napadač koristio prednost koju nijedan odbrambeni igrač poloa nije imao — obe noge na čvrstoj podlozi. Lengdon se skupio, pokušavajući da podvuče noge ispod sebe. Hašašin kao daje štedeo jednu ruku...ali, bez obzira na to, stisak mu je bio čvrst.

Tada Lengdon shvati da neće uspeti da izroni. Uradio je jedinu stvar koje se mogao setiti. Prestao je da pokušava. *Ako ne možeš na sever, idi na istok.* Sakupljajući poslednju trunku snage, opružio je noge i privukao ruke u neobičnom leptir zamahu. Telo mu je poletelo prema napred.

Iznenadna promena pravca zateče hašašina nespremnog. Lengdonova bočna kretnja je u stranu povukla ruke njegovog protivnika, ugrožavajući mu ravnotežu. Čovekov stisak je popustio i Lengdon se ponovo odbacio. Osećaj je ličio na pucanje užeta. Iznenada je bio slobodan. Ispuštajući ustajali vazduh iz pluća, Lengdon zamaha prema površini. Uspeo je samo jednom da udahne. Hašašin se ponovo našao na njemu sa smrskavajućom snagom, sa dlanovima na njegovim ramenima, pritiskajući ga svom težinom. Lengdon pokuša da podvuče noge ispod sebe, ali hašašinova noga polete, koseći ga dole.

Ponovo je potonuo.

Lengdonovi mišići su goreli dok se koprcalo pod vodom. Ovoga puta, njegovi manevri su bili uzaludni. Kroz uzburkanu vodu je pregledao dno u potrazi za pištoljem. Sve je bilo mutno. Mehurići su ovde bili gušći. Zaslupljujuće svetlo mu je blesnulo u lice kada gaje ubica gurnuo dublje, prema podvodnim reflektorima pričvršćenim za dno fontane. Lengdon pruži ruku i uhvati se za svetlo. Bilo je vrelo. Pokušao je da se izvuče u slobodu, ali naprava je bila postavljena na šarkama i okrenula mu se u ruci. Istog trenutka je izgubio uporište.

Hašašin gaje gurnuo još dublje.

Tada gaje Lengdon ugledao. Štrcao je među novčićima tačno ispred njegovog lica. Uski metalni cilindar. *Prigušivač Olivetijevog pištolja!* Lengdon posegnu prema njemu, ali kada su mu se prsti obmotali oko cilindra, nije osetio metal već plastiku. Kada gaje povukao, prema njemu poput zmije zavijuga elastično gumeno crevo. Bilo je dugačko oko pola metra i iz jednog kraja je ispuštalo mlaz mehurića. Nije pronašao pištolj. Bila je to jedna od brojnih bezopasnih *spumanti* fontane - naprava koje su stvarale mehuriće. Samo par metara odatle, kardinal Bađija je osećao kako mu se duša bori da napusti telo. Iako se čitavog života spremao za ovaj trenutak, nikada nije pomišljao da će se desiti ovako. Njegova fizička ljuštura je bila u agoniji... spržena, izudarana, i držana pod vodom nepomičnim teretom. Podsetio je sebe da ova patnja nije ništa spram onoga stoje Isus dozi veo.

Den Braun

Umro je zbog mojih grijehova...

Badžija je u blizini čuo zvuke borbe koja je besnela. Nije mogao da izdrži pomisao na to. Njegov tamničar se spremao da ugasi još jedan život... život čoveka toplih očiju, čoveka koji je pokušao da mu pomogne.

Dok se bol pojačavao, Bađija je ležao na leđima i zurio kroz vodu prema crnom nebu iznad sebe. Na trenutak je pomislio daje video zvezde.

Bilo je vreme.

Oslobađajući se straha i sumnji, Bađija otvori usta i ispusti ono za staje znao da mu je poslednji dah. Posmatrao je svoju dušu kako se uzdiže prema nebesima u eksploziji providnih mehurića. Zatim refleksno udahnu. Voda pokuljalau njega poput ledenih noževa. Bolje trajao samo nekoliko sekundi. Zatim... mir.

Hašašin je ignorisao vrelinu u svom stopalu i usredsredio se na davljenje Amerikanca, koga je sada prignječio pod uskomešanom vodom. *Dovršiti to skroz.* Pojačao je stisak, znajući da *ovoga* puta Robert Lengdon neće preživeti. Kao stoje i predvideo, otimanje njegove žrtve je postajalo sve slabije i slabije.

Iznenada se Lengdonovo telo ukočilo. Počeo je divlje da se tresе.

Da, razmišljao je hašašin. Drhtanje. Kada voda prvi put prodre u pluća.

Znao je da će drhtanje potrajati oko pet sekundi.

Trajalo je šest.

Tada se njegova žrtva umirila, upravo kao stoje hašašin i očekivao. Robert Lengdon je omlitaveo, poput velikog izduvanog balona. Bilo je gotovo. Hašašin gaje držao na dnu još trideset sekundi da bi voda potpuno natopila plućno tkivo. Postepeno je osetio kako Lengdonovo telo samo od sebe tone ka dnu. Konačno je pustio. Mediji će pronaći dvostruko iznenađenje *u fontani Četiri reke.*

"Tabban!" opsova hašašin, izlazeći iz fontane i proveravajući svoj krvavi palac. Vrh čizme je bio smrvljen i prednji deo palca oftikaren. Ljut zbog sopstvene nebrizljivosti, otkinuo je komad nogavice i nabio tkaninu u rupu na cipeli. Bol mu je sevnuo kroz nogu. *"Ibn al-kalb!"* Stegao je pesnice i nabio tkaninu dublje. Krvarenje je oslabilo do curkanja.

Skrećući misli sa bola na zadovoljstvo, hašašin je ušao u kombi. Njegov posao u Rimu je bio završen. Tačno je znao šta će ublažiti ovu neprijatnost. Vitorija Vetra je bila vezana i spremna. Iako smrznut i mokar, hašašin je oseti da se uzbudio.

Zasluzio sam svoju nagradu.

Na drugom kraju grada, Vitorija se probudila u bolu. Ležala je na leđima. Svi mišići su joj bili teški kao kamen. Zategnuti. Krti. Ruke su je bolele. Kada je pokušala da se pomeri, oseti laje grčeve u ramenima. Bio joj je

potreban trenutak da shvati kako su joj ruke vezane iza leđa. Njena prva reakcija je bila zbunjenost. *Da li sanjam?* Ali kada je pokušala da podigne glavu, bol u dnu lobanje joj je saopštio daje budna.

Osvrnula se oko sebe, dok se zbunjenost pretvarala u strah. Nalazila se u jednostavnoj, kamenoj sobi - velikoj i lepo nameštenoj, osvetljenoj bakljama. Neka vrsta sobe za sastanke. Nedaleko od nje su stajale starinske klupe, poredane ukруг.

Vitorija oseti dašak hladnog vetra na svojoj koži. U blizini su bila otvorena dvostruka vrata i iza njih balkon. Mogla se zakleti da je kroz otvore u balustradama videla Vatikan.

104

Robert Lengdon je ležao na postelji od novčića na dnu *fontane Četiri reke*. Usta su mu još uvek bila priljubljena na plastično crevo. Vazduh koji je upumpavan kroz *spumanti* crevo da bi zapenio fontanu je bio zagađen isparenjima iz pumpe i grlo mu je gorelo. Ipak, nije se bunio. Bio je živ.

Nije bio siguran koliko će verna biti njegova imitacija davljenika, ali s obzirom daje pola života proveo u vodi, Lengdon je čuo opise. Izveo je to najbolje stoje mogao. Pred kraj je čak izduvao sav vazduh iz svojih pluća i prestao da diše da bi mišićna masa odvukla njegovo telo na dno.

Na svu sreću, hašašin je naseo i pustio ga.

Lengdon je čekao na dnu fontane što je duže mogao. Uskoro će početi da se guši. Pitao se da li je hašašin još uvek tu. Uvlačeći jetki vazduh iz cevi, Lengdon se pustio i otplivao preko dna fontane dok nije napipao glatku površinu centralnog dela. Tiho ju je pratio prema gore, izranjajući daleko od pogleda u senkama ispod ogromnih mermernih figura.

Kombi je otišao.

To je sve što je Lengdonu bilo potrebno da zna. Uvlačeći u pluća čist vazduh, oteturao se prema mestu na kojem je potonuo kardinal Bađija. Lengdon je znao daje ovaj sada bez svesti i da su šanse za oživljavanje slabe, ali je morao da pokuša. Kada je pronašao telo, ukopao je oba stopala, posegao nadole i zgrabio lance obmotane oko kardinala. Zatim je povukao. Kada je kardinal izronio na površinu, Lengdon je video da su mu oči izvrnute i iskočene. To nije bio dobar znak. Ni daha ni pulsa.

Znajući da mu neće uspeti da prebaci telo preko ivice fontane, Lengdon ga odvuče kroz vodu u šupljinu ispod centralnog uzvišenja od mermera. Ovde je voda bila plića a dno iskošeno. Odvukao je golo telo uz kosinu stoje više mogao. To nije bilo daleko.

Zatim je prionuo na posao. Pritiskajući kardinalove lancima vezane grudi, Lengdon je ispumpao vodu iz njegovih pluća. Tada započne veštačko disanje. Brojeći pažljivo. Oprezno. Opirući se instinktu da duva prejako ili prebrzo. Tri minuta je Lengdon pokušavao da oživi starca. Nakon pet minuta, znao je daje gotovo.

II preferito. Čovek koji je trebalo da bude papa. Ležao je mrtav pred njim. Čak i sada, ispružen u senkama na polupotopljenoj ivici, kardinal Bađija je nekako uspevaio da zadrži izgled tihog dostojanstva. Voda se meko talasala na njegovim grudima, delujući skoro pokajnički... kao da traži oprostaj što je ubila... kao da pokušava da očisti sprženu ranu koja je nosila njeno ime. Lengdon je nežno prešao rukom preko kardinalovog lica i zatvorio njegove prevrnute oči. Dok je to radio, osetio je drhtaj suza koje su se gomilale u njemu. To gaje trglo. Tada, po prvi put posle dugo vremena, Lengdon zaplaka.

103

Izmaglica od iscrpljenosti i emocija se polako podizala dok se Lengdon udaljivao od mrtvog kardinala, nazad u dublju vodu. Izmoren i usamljen, napola je očekivao da će se srušiti u fontanu. Ali umesto toga je osetio kako u njemu raste novi poriv. Neodoljiv. Frenetičan. Osetio je kako mu se mišići zatežu sa neočekivanom čvrstinom. Njegov um je, kao da pokušava da ignoriše bol u srcu, gurnuo prošlost u stranu i usredsredio se na jedini, očajnički zadatak koji je ležao pred njim.

Pronađi skrovište iluminata. Pomozi Vitoriji.

Okrećući se prema glomaznom središtu Berninijeve fontane, Lengdon je prikupio svu nadu i upustio se u potragu za konačnom iluminatskom oznakom. Znao je daje negde u ovoj kvrgavoj gomili figura trag koji je pokazivao ka jazbini. Dok je Lengdon ispitivao fontanu, njegova nada je brzo nestajala. Recí poeme su podrugljivo grgotale sa svih strana. *Nek te anđeli vode na poslu tom.* Zurio je u isklesane oblike pred sobom. *Fontana je paganska! Nema nikakvih prokletih anđela!*

Kada je Lengdon završio svoju besplodnu pretragu figura, pogled mu se instinktivno uspeo uz kameni stub iznad. *Četiri oznake,* pomislio je, *raspoređene po Rimu u obliku džinovskog krsta.*

Gledajući u hijerogliffe koji su prekrivali obelisk, zapitao se da li je možda trag skriven među egipatskim simbolima. Odmah je odbacio tu ideju. Hijeroglifi su načinjeni vekovima pre Berninija, a i nije ih bilo moguće de-

šifrovati sve dok nije otkriven kamen iz Rozete²². Ipak, odvažio se Lengdon, možda je Bernini urezao neki novi simbol? Koji bi prošao neopaženo među svim drugim hijeroglifima?

Osećajući treptaj nade, Lengdon je još jednom obišao fontanu i proučio sve četiri stranice obeliska. Bilo mu je potrebno dva minuta, i kada je stigao do kraja poslednje stranice, sve nade su mu potonule. Ništa među hijeroglifima nije ličilo na bilo kakav dodatak. Sasvim sigurno ne na anđele.

Pogledao je na sat. Bilo je tačno jedanaest. Nije mogao da odredi da li vreme leti ili se vuče. Slike Vitorije i hašašina su se sablasno kovitlale dok se teturao oko fontane, a frustracija mu je rasla sa svakim novim besplodnim obilaskom. Izudaran i iscrpljen, bio je na ivici kolapsa. Zabacio je glavu, sa željom da urlikne u noć.

Krik mu se zaglavio u grlu.

Lengdon je gledao pravo prema vrhu obeliska. Predmet na samom vrhu je video već ranije i odlučio da ga ignoriše. Međutim, sada mu je privukao pažnju. To nije bio anđeo. Daleko od toga. U stvari, nije ga čak ni smatrao *delom* Berninijeve fontane. Mislio je daje u pitanju živo biće, još jedan od gradskih svaštoždera.

Golub.

Lengdon je žmirkao prema predmetu pošto mu je smetala blistava izmaglica. Bio je to golub, zar ne? Naspram zvezda je jasno mogao da vidi siluetu glave i kljuna. A ipak, ptica se nije ni pomerila od njegovog dolaska, čak ni tokom bitke u podnožju. Ptica je bila u istom položaju i kada je Lengdon stigao na trg. Sedela je na vrhu obeliska, mirno gledajući prema zapadu.

Na trenutak ju je posmatrao, a onda zaronio ruku u fontanu i zgrabio punu šaku novčića. Bacio je novčiće uvis. Zazveketali su po gornjem delu granitnog obeliska. Ptica se nije ni pomerila. Pokušao je ponovo. Ovoga puta, jedan od novčića je pogodio metu. Tihi zvuk udara metala o metal odjeknu trgom.

Prokleti golub je od bronze.

Tražiš anđela, a ne goluba, podsetio gaje glas. Ali bilo je prekasno. Lengdon je povezao stvari. Shvatio je da ptica nije običan golub.

Bio je to beli golub.

Jedva svestan onoga što radi, Lengdon se probio kroz vodu do središta fontane i počeo da se penje uz planinu od travertina, sve više i više, hvatajući se za ogromne ruke i glave. Na pola puta do osnove obeliska, izronio je iz izmaglice i mogao je jasnije da vidi glavu ptice.

²² Kamen iz [1 veka pre n.c. otkriven 1799. blizu Rozete u Egiptu, na kojem su bili natpisi na grčkom, dcmolskom i hijeroglifskom pismu, pomoću kojih je Šampolion 1822. dešifrovao egipatske hijeroglif (prim. prev.).

Nema sumnje. U pitanju je bio beli golub. Varljiva tamna boja ptice je bila posledica zagađenog vazduha Rima koji je obojio bronzu. Tada je shvatio njegovo značenje. Ranije u toku dana je video par belih golubova u Panteonu. *Par* nije imao nikakvo značenje. Međutim, ovaj beli golub je stajao sam.

Usamljeni beli golub je poganski simbol anđela mira.

Istina je skoro nosila Lengdona ostatak puta uz obelisk. Bernini je izabrao *paganski* simbol za anđela da bi ga mogao prikriti na paganskoj fontani.

Nek te anđeli vode na poslu tom. Beli golub je anđeo! Lengdon se nije mogao setiti uzvišenijeg mesta za poslednju iluminatsku oznaku od vrha ovog obeliska.

Ptica je okrenuta prema zapadu. Lengdon pokuša da prati njen pogled, ali se ništa nije videlo od zgrada. Popeo se više. Iz sećanja mu je sasvim neočekivano izronio citat sv. Gregorija od Niše. *Kada duša biva prosvetljena... ona uzima prelepo obličje belog goluba.*

Lengdon se uspinjao sve više. Prema golubu. Sada je skoro leteo. Stigao je do platforme sa koje se uzdizao obelisk i nije mogao dalje. Ali kada se osvrnuo oko sebe, znao je da to nije ni bilo potrebno. Pred njim se pružao čitav Rim. Neverovatan pogled.

Sa leve strane, haotična svetla televizijskih ekipa su okruživala Trg sv. Petra. Sa njegove desne strane, zadimljena kupola Santa Marija dela Vitorija. Pred njim, u daljini, Pjaca del Popolo. Ispod njega, četvrta i konačna tačka. Džinovski krst od obeliskova.

Lengdon drhteći pogleda belog goluba iznad svoje glave. Okrenuo se u odgovarajućem pravcu prema horizontu.

Istog trenutka ga je video.

Tako očigledno. Tako jasno. Tako đavolski jednostavno.

Posmatrajući ga, Lengdon nije mogao da poveruje da je jazbina iluminata ostala skrivena tolike godine. Čitav grad kao daje bledeo dok je posmatrao monstroznu kamenu građevinu na drugoj strani reke. Zgrada nije bila ništa manje poznata od ma koje druge u Rimu. Stajala je na obali reke Tibar, dijagonalno od Vatikana. Geometrija zgrade je bila upečatljiva - kružni zamak, okružen četvrtastom tvrđavom, a zatim, pred zidinama, okružujući čitavu strukturu, park u obliku *petougla*.

Drevne kamene zidine bile su dramatično osvetljene reflektorima. Visoko na vrhu zamka je stajao mamutski bronzani anđeo. Anđeo je upirao svojim mačem tačno prema središtu zamka. A kao da to nije bilo dovoljno, direktno prema glavnom ulazu zamka je vodio poznati Most Anđela... grandiozni prilaz ukrašen sa dvanaest anđela koje je isklesao niko drugi do Bernini lično. U konačnom otkrovenju koje je oduzimalo dah, Lengdon je shvatio da je Berninijev preko grada ucrtan krst od obeliskova obeležavao tvrđavu na

savršeno iluminatski način; centralna linija krsta je prolazila *tačno* sredinom mosta koji je vodio u zamak, deleći ga na jednake polovine. Pokupio je svoj sako od tvida, držeći ga podalje od svog mokrog tela. Zatim je uskočio u ukradeni sedan i natopljenom cipelom pritisnuo papučicu, jureći u noć.

106

Bilo je 11:07. Lengdonov auto je leteo kroz rimsku noć. Žureći niz Lungotevere²³ Tor Di Nona, paralelno sa rekam, mogao je da vidi kako se njegov cilj izdiže zdesna poput planine.

Castel Sanf Angelo. Zamak anđela.

Skretanje za uski Most Anđela - *Fonte Sanf Angelo* - pojavilo se iznenada, bez upozorenja. Lengdon je nagazio na kočnicu i zavijugao po putu. Skrenuo je na vreme, ali je most bio blokiran. Klizao se par metara, da bi se sudario sa nizom niskih betonskih stubova koji su mu preprečili put. Lengdon je poleteo napred, dok se motor gasio, kašljući i podrhtavajući. Zaboravio je da je Most Anđela proglašen pešačkom zonom da bi bio sačuvan. Lengdon se drhteći izvukao iz zgužvanog auta, poželevši da je izabrao neki drugi put. Bio je mokar i bilo mu je hladno. Navukao je sako preko vlažne košulje, zahvalan na duploj postavi. Stranica *Dijagrama* će ostati suva. Na drugoj strani mosta, kamena tvrđava se uzdizala pred njim poput planine. Bolan i usamljen, Lengdon se dao u trk.

Pored njega je sa obe strane proletela povorka Berninijevih anđela, poput špalira straže. *Nek te anđeli vode na poslu tom*. Zamak kao daje rastao dok mu se približavao, nesavladivi vrh, još veličanstveniji od Sv. Petra. Trčao je prema bastionu s poslednjim rezervama snage, zureći uvis prema kružnom središtu citadele koje se uzdizalo prema džinovskom anđelu s mačem.

Zamak je delovao pusto.

Lengdon je znao daje tokom vekova Vatikan koristio ovu zgradu kao grobnicu, tvrđavu, skrovište papa, zatvor za neprijatelje crkve i muzej. Izgleda da je zamak gostio i druge stanare - iluminate. Imalo je to nekakvog jezivog smisla. Iako je zamak bio u vlasništvu Vatikana, koristio se tek sporadično, a Bernini je na njemu tokom godina obavljao brojne opravke. Zgradu je bio glas daje ispresecana tajnim ulazima, hodnicima i skrivenim odajama. Lengdon nije sumnjao da su anđeo i petougaoni park koji gaje okruživao takođe Berninijevo delo.

²¹ Lungotevere, ulice duž reke Tibur u Kimu (prim. prcv.).

Stižući do mastodontskih dvostrukih vrata zamka, Lengdon ih je snažno gurnuo. Nije ga čudilo što se nisu ni pomerila. U visini očiju su bila dva gvozdena zvekira. Nije se mučio s njima. Odmaknuo se i pogledom prešao preko ogromnog spoljnog zida. Ovi bedemi su odbili armije Berbera, pagana i Maora. Nekako mu se činilo da su mu šanse da provali unutra veoma slabe.

Vitorija, pomisli Lengdon. *Jesi li unutra?*

Potrčao je duž spoljnog zida. *Mora postojati još jedan ulaz!*

Obilazeći drugi bedem prema zapadu, Lengdon je bez daha stigao do malog parkinga kraj Lungotevere Anđela. Na ovom zidu je otkrio drugi ulaz u zamak, prolaz sa mostićem koji je bio podignut, a kapija zatvorena. Lengdon ponovo podiže pogled.

Jedina svetla u zamku su bili reflektori koji su osvetljavali fasadu. Svi malecni prozori su bili zamračeni. Pogled mu se uspeo više. Blizu samog vrha glavnog tornja, trideset metara iznad njega, usamljeni balkon je štrcao tačno ispod anđelovog mača. Mermerna ograda je blago treptala, kao daje soba iza nje osvetljena svetlošću baklji. Lengdon je oklevao, iznenada počinjući da drhti u vlažnoj odeći. Senka? Čekao je, naprežući vid. Tada ju je ponovo ugledao. Kičmom su mu prošli trnci. *Nekoje tamo gore!*

"Vitorija!" pozvao je, ne mogavši da se suzdrži, ali njegov glas je progutalo razbesnelo hućanje Tibra. Osvrnuo se oko sebe, pitajući se gde je dođavola švajcarska garda. Jesu li uopšte čuli njegovu poruku?

Na drugoj strani parkinga je stajao ogroman televizijski kombi. Lengdon potrča prema njemu. U kabini je sedeo trbušast čovek sa slušalicama koji se igrao komandama. Lengdon je zalupao po vratima kombija. Čovek se trgao, ugledao njegovu mokru odeću i skinuo slušalice.

"U čemu je problem, drugar?" Imao je australijski akcent.

"Potreban mi je tvoj telefon." Lengdon je bio izbezumljen.

Čovek je slegao ramenima. "Nema signala. Pokušavam čitave noći. Veze su zagušene."

Lengdon opsova naglas. "Jesi li video da neko ulazi unutra?" Pokazao je na pokretni most.

"U stvari, jesam. Crni kombi ulazi i izlazi čitavo veče."

Lengdon oseti kako mu cigla pritiska stomak.

"Srećno kopile", reče Australijanac, posmatrajući toranj, a zatim se mršteći na zaklonjeni pogled na Vatikan. "Kladim se da je pogled odgore savršen. Nisam mogao da se probijem kroz gužvu do Sv. Petra, pa snimam odavde."

Lengdon ga nije slušao. Tragao je za rešenjem.

"Šta ti kažeš?" reče Australijanac. "Je li ovaj samarićanin poslednjeg sata stvaran?"

Lengdon se okrenu. "Šta?"

"Nisi čuo? Kapetan švajcarske garde je primio poziv od nekoga ko tvrdi da ima prvorazredne informacije. Tip upravo doleće. Samo znam da, ako on izvadi stvar... ostaćemo bez vesti!" Čovek se nasmejao.

Ovo je zbunilo Lengdona. Dobri samarićanin koji doleće u pomoć? Da li ta osoba zna gde je antimaterija? Zašto onda nije to jednostavno rekao švajcarskoj gardi? Zašto dolazi lično? Nešto nije bilo u redu, ali Lengdon nije imao vremena da otkrije šta.

"Hej", reče Australijanac, pažljivije zagledajući Lengdona. "Zar nisi ti onaj lik koji je bio na televiziji? Koji je pokušavao da spase onog kardinala na Trgu sv. Petra?"

Lengdon mu nije odgovorio. Pogled mu se iznenada zaustavio na napravi prikačenoj za krov kombija - satelitskoj anteni na pokretnom postolju. Ponovo je pogledao zamak. Spoljni bedem je bio visok petnaest metara. Unutrašnja tvrđava se uzdizala još više. Višeslojna odbrana. Vrh je odavde delovao nedostižno visoko, ali možda ako bi uspeo da pređe preko prvog zida...

Lengdon se okrenu prema izveštaču i pokaza ka satelitskoj dizalici. "Koliko visoko to može da se podigne?"

"A?" Čovek je delovao zbunjeno. "Petnaest metara. Zašto?"

"Pomeri kombi. Parkiraj se kraj zida. Potrebna mi je pomoć."

"O čemu pričaš?"

Lengdon mu objasni.

Australijanac izbeči oči. "Jesi li ti normalan? To je teleskopska dizalica od dve stotine hiljada dolara. A ne merdevine!"

"Hoćeš vest? Imam informacije koje će ti ulepšati dan." Lengdon je bio očajan.

"Informacije vredne dvesta soma?"

Lengdon mu je rekao šta će mu otkriti u zamenu za uslugu.

Devedeset sekundi kasnije, Robert Lengdon je stezao vrh satelitske dizalice, ljuljajući se na povetarcu petnaest metara iznad zemlje. Naginjući se napred, zgrabio je vrh prvog bedema, popeo se na zid i prebacio preko.

"Sada održi svoj deo pogodbe!" doviknu mu Australijanac. "Gde je?"

Lengdon oseti grizu savesti što otkriva ovu informaciju, ali dogovor je bio dogovor. Osim toga, hašašin će ionako pozvati novinare. "Pjaca Navona", povika Lengdon. "On je u fontani."

Australijanac spusti satelitsku antenu i odjuri za pričom karijere.

U kamenoj odaji visoko iznad grada, hašašin je skinuo svoje natopljene čizme i zavio ranjeni palac. Bolelo je, ali ne toliko da ne bi mogao da uživa.

Okrenuo se prema svojoj nagradi.

Ležala je poleđuške na prostom divanu u uglu sobe, vezanih ruku i usta. Hašašin je krenuo prema njoj. Bila je budna. To gaje obradovalo. Na svoje iznenađenje, u njenim očima nije video strah već vatru.
Strah će doći.

101

Robert Lengdon je trčao duž spoljnih zidina zamka, zahvalan na sjaju reflektora. Dok je obilazio zid, dvorište pred njim mu je ličilo na muzej drevnih tehnika ratovanja - katapult, hrpe mermernih đuladi i arsenal zastrašujućih naprava. Delovi zamka su tokom dana bili otvoreni za turiste i dvorište je delimično restaurirano.

Lengdonov pogled prelete preko dvorišta do centralne tvrđave. Kružna citadela se uzdizala 35 metara do bronzanog anđela. Balkon na vrhu je još uvek bio osvetljen iznutra. Želeo je da poviče ali je znao da ne sme. Moraće da pronade način da uđe unutra.

Pogledao je na sat.

11:12.

Lengdon je sišao u dvorište niz kamenu rampu koja je pratila unutrašnju stranu zida. Kada je bio na tlu, protrčao je kroz senke oko tvrđave u smeru kazaljke na satu. Sva tri stepeništa pored kojih je prošao su bila zazidana. *Kako je hašašin ušao?* Lengdon je produžio dalje. Prošao je kroz dva nova ulaza koja su imala katance sa spoljne strane. *Nije ovuda.* Nastavio je da trči. Obišao je skoro čitavu zgradu pre nego stoje ugledao šljunčani put koji je presecao dvorište. Najednom kraju, na spoljnom zidu zamka, video je kapiju pokretnog mosta koji je vodio napolje. Na drugom kraju, put je nestajao u tvrđavi. Staza se gubila u nekoj vrsti tunela - zjapećeg ulaza u središnji deo. *// traforo!* Lengdon je čitao daje ovaj zamak imao *traforo*, džinovsku spiralnu rampu koja je kružila kroz tvrđavu i koju su koristili komandanti da bi mogli brzo da dojašu sa vrha do podnožja. *Hašašin se odvezao gore!* Kapija koja je preprečavala tunel je bila podignuta i pozivala je Lengdona unutra. Dok je trčao prema tunelu, osećao se skoro veselo. Ali kada je stigao do otvora, njegovo raspoloženje je nestalo.

Tunel je zavijao *nadole*.

U pogrešnom smeru. Izgleda daje ovaj isečak spirale vodio prema podrumima, a ne prema vrhu.

Lengdon je oklevao na ulazu u mračan prolaz koji kao daje zavijao beskrajno duboko pod zemlju, ponovo bacajući pogled prema balkonu. Mogao

se zakleti da je gore opazio kretanje. *Odluči se!* Nemajući drugog izbora, pojurio je niz tunel.

Visoko iznad, hašašinje stajao nad svojim plenom. Prešao je dlanom preko njene ruke. Koža joj je bila poput svile. Izvesnost otkrivanja tajni koje je njeno telo krilo opijalo gaje. Na koliko načina bje mogao uzeti?

Hašašinje znao daje zaslužio ovu ženu. Verno je služio Janusa. Ona je ratni plen i kada završi sa njom, svući će je sa divana i baciti na kolena. Ponovo će mu služiti. *Konačna predaja.* Zatim, u trenutku svog klimaksa, prerezaćejoj grlo.

Ghayat assa' adah, zvali šuto. Vrhunsko zadovoljstvo.

Nakon toga stojaće na balkonu i uživati u svojoj slavi, u kulminaciji trijumfa iluminata... osveti za kojom su toliko dugo čeznuli.

Tunel je postajao mračniji. Lengdon se spuštao.

Pošto se spustio pod zemlju za čitav krug, svetlajedva daje i bilo. Tunel je prestao da ponire i Lengdon uspori, osećajući po ehu svojih koraka daje upravo ušao u ogromnu prostoriju. Pred sobom je u pomrčini mogao da vidi tračak svetla... mutne odbleske u okolnoj tami. Prišao je bliže, pružajući ruku. Nalete na glatku površinu. Hrom i staklo. Bilo je to nekakvo vozilo. Opipao je površinu, pronašao vrata i otvorio ih.

Unutrašnje svetlo u vozilu se upalilo. Ustuknuo je i istog trena prepoznao crni kombi. Zurio je trenutak, osetivši nalet gnušanja, a onda je ušao, preturajući vozilo u nadi da će pronaći oružje koje će zameniti ono koje je izgubio u fontani. Nije ga pronašao. Međutim, pronašao je Vitorijin mobilni telefon. Bio je razlupan i beskoristan. Pogled na njega je ispunio Lengdona užasom. Pomolio se da nije prekasno.

Nagnuo se i uključio farove kombija. Prostorija oko njega se osvetlila, jednostavna odaja ispunjena ostrim senkama. Lengdon je pretpostavio daje nekada služila za držanje konja i municije. Takođe je predstavljala i šlepu ulicu.

Nema izlaza. *Idem pogrešnim putem!*

Na kraju svih nada, Lengdon iskoči iz kombija i osmotri zidove oko sebe. Nikakvog prolaza. Nikakvih vrata. Pomislio je na anđela iznad ulaza u tunel i zapitao se da lije u pitanju slučajnost. *Ne!* setio se ubičinih reci kod fontane. *Ona je u Crkvi prosvetljenja... čeka na moj povratak.* Stigao je predaleko da bi odustao. Srce mu je tuklo. Frustriranost i mržnja su mu otupeli čula.

Kada je ugledao krv na podu, prva pomisao mu je bila Vitorija. Ali dok je pratio mrlje, shvatio je da su u pitanju krvavi otisci stopala. Koraci su bili dugački. Tragova krvi je bilo samo na levoj nozi. *Hašašin!*

i Lengdon je pratio otiske prema uglu prostorije, dok mu je senka postajala sve bleđa. Bio je sa svakim korakom sve pometeniji. Činilo se da su krvavi tragovi vodili tačno do ugla sobe i tamo nestajali.

Kada je Lengdon došao do ugla, nije mogao da poveruje svojim očima. Granitni blok na podu nije bio četvrtast poput ostalih. Posmatrao je još jedan putokaz. Blok je bio izrezan u obliku savršenog petougla, postavljenog tako daje vrh pokazivao prema ćošku. Uski procep u kamenu je služio kao ulaz, genijalno skriven preklapajućim zidovima. Lengdon se provukao. Nalazio se u tunelu. Pred njim su bili ostaci drvene pregrade koja je nekada delila ovaj tunel.

Iza nje se videlo svetlo.

Lengdon je sada trčao. Provukao se između dasaka i krenuo prema svetlu. Prolaz se ubrzo proširio u još jednu, veću odaju. Usamljena baklja je treptala na zidu. Bio je u delu zamka u kojem nije bilo struje... u delu koji nijedan turista nikad neće videti. Prostorija bi po danu bila zastrašujuća, ali na svetlosti baklje je delovala još užasnije.

// prigionie.

Bilo je tu desetak skućenih zatvorskih ćelija i na većini su rešetke davno istrulele. Međutim, jedna od većih ćelija je ostala netaknuta i na njenom podu je Lengdon video nešto od čega mu je skoro stalo srce. Crne odore i crvene ešarpe. *Ovdeje držao kardinale!*

Na zidu kraj ćelije su se nalazila gvozdена vrata. Bila su otvorena i iza njih je Lengdon ugledao neku vrstu prolaza. Potrčao je prema njima. Ali stao je pre nego što je stigao tamo. Trag krvi nije vodio prema prolazu. Kada je Lengdon video reći urezane u dovratak, znao je i zašto.

// Passetto.

Bio je zapanjen. Mnogo puta je čuo za ovaj tunel, ali nije znao gde se tačno nalazi ulaz. *// Passetto* - Mali prolaz - bio je uski, kilometar dugački tunel iskopan između zamka sv. Anđela i Vatikana. Mnoge pape su ga koristile da pobegnu na sigurno tokom opsada Vatikana... a nekoliko manje pobožnih papa i da se tajno viđaju sa ljubavnicama ili da nadgledaju mučenja svojih neprijatelja. Danas su navodno oba kraja bila zapečaćena neprobojnim bravama čiji su ključevi čuvani u nekom vatikanskom trezoru. Lengdon se bojao daje shvatio na koji način su iluminati ulazili i izlazili iz Vatikana. Zapitao se *ko* je izdao crkvu i dobio ključeve. *Oliveti? Neko iz švajcarske garde?* To više nije važno.

Krv na podu je vodila prema drugom kraju zatvora. Lengdon ju je pratio. Tu se nalazila zarđala kapija prekrivena lancima. Katanac je bio uklonjen i vrata su bila širom otvorena. Iza kapije se nalazilo strmo stepenište koje je vodilo nagore. Pod je ovde takođe bio obeležen petouglaonim blokom. Lengdon je posmatrao blok, drhteći, pitajući se da li je Bernini lično držao dleto

koje je oblikovalo ove komade. Luk svoda iznad glave je bio ukrašen malecnim urezanim heruvimom. Ovo je bilo to.

Trag krvi je vijugao uz stepenice.

Pre nego stoje počeo da se penje, Lengdon shvati da mu je potrebno oružje, bilo kakvo oružje. Pored jedne od ćelija je pronašao gvozdenu šipku od metar i po. Imala je oštar, rascepljen kraj. Iako apsurdno teška, nije našao ništa bolje. Nadao se da će elemenat iznenađenja u kombinaciji sa hašašinovom ranom biti dovoljan da tasovi prevagnu u njegovu korist. Najviše od svega nadao se da nije zakasnio.

Pragovi spiralnog stepeništa bili su izlizani i nakrivljeni prema gore. Počeo je da se penje, osluškujući. Nije se čulo ništa. Svetlost iz zatvorskog dela je bledela dok se uspinjao. Našao se u potpunoj tami, napipavajući rukom po zidu. Sve više. Lengdon je u tami osetio kako se Galilejev duh uspinje ovim istim stepenicama, nestrpljiv da podeli svoje vizije nebesa sa drugim ljudima od nauke i vere.

Lengdona je još uvek opčinjavala lokacija skrovišta. Sastajalište iluminata se nalazilo u zgradi koju je posedovao Vatikan. Dok su vatikanski stražari pretraživali podrumne i kuće poznatih naučnika, iluminati su bez sumnje bili *ovde...* pred samim nosom Vatikana. Iznenada je sve delovalo tako savršeno. Bernini je, kao glavni arhitekta zadužen za renoviranje, imao neograničen pristup ovoj građevini... preoblikujući je po sopstvenim specifikacijama a da niko nije postavljao pitanja. Koliko je tajnih prolaza Bernini dodao? Koliko je suptilnih znakova pokazivalo put?

Crkva prosvetljenja. Lengdon je znao daje blizu.

Stepenice su počele da se sužavaju i osetio je kako se prolaz skuplja oko njega. Senke istorije su šaputale u mraku, ali on je nastavljao dalje. Kada je pred sobom ugledao horizontalni zrak svetla, shvatio je da stoji nekoliko stepenica ispod odmorišta, na kojem se svetlost baklje provlačila ispod ivice vrata. Tiho im je prišao.

Lengdon nije imao pojma gde se tačno u zamku trenutno nalazio, ali je znao da se popeo dovoljno visoko da bude blizu vrha. Zamislio je gigantskog anđela na krovu zamka i posumnjao daje tačno iznad njegove glave.

Bdi nada mnom, anđele, pomislio je, stežući šipku. Tada je tiho posegnuo prema vratima.

Vitoriju su bolele ruke. Kada se probudila i shvatila da su joj vezane iza leđa, pomislila je da će moći da ih opusti i oslobodi. Ali vreme je isteklo. Zver se vratila. Sada je stajao nad njom, grudi golih i moćnih, izbrazdanih ožiljcima. Dok je posmatrao njeno telo, oči su mu ličile na dva crna prereza. Vitorijaje osetila daje zamišljao dela koja će počinuti. Polako, kao daje začikava, hašašin je skinuo svoj natopljeni pojas i ispustio ga na pod.

Vitorija oseti gnušanje i užas. Zatvorila je oči. Kada ih je ponovo otvorila, hašašin je u ruci držao skakavac. Otvorio gaje tik ispred njenog lica.

Vitorija je na sečivo ugledala sopstveni prestravljeni odraz.

Hašašin okrenu sečivo i pređe njime preko njenog stomaka. Naježila se od dodira hladnog metala. Zavukao je sečivo ispod linije šorca, posmatrajući je s prezirom. Udahnula je. Pomerao gaje napred-nazad, polako, opasno... sve niže. Zatim se nagnuo prema njoj i osetila je njegov vreli dah kraj svog uveta.

"Ovim nožem sam iskopao oko tvom ocu."

Vitorija je u tom trenutku znala da bi bila u stanju da ubije. Hašašin je opet okrenuo sečivo i počeo da seče šore. Iznenada je prestao i podigao pogled. Neko je bio u sobi.

"Skloni se od nje", zarezao duboki glas na vratima.

Vitorija nije mogla da vidi ko je to rekao, ali je prepoznala glas. *Robert!*

On je živ!

Hašašin je izgledao kao daje ugledao duha. "G. Lengdon, vi mora da imate anđela čuvara."

108

Udeliću sekunde koji je Lengdonu bio potreban da osmotri prostor, shvatio je da se nalazi na svetom mestu. Iako stari i izbleđeli, ukrasi u duguljastoj sobi su bili bogati prepoznatljivim simbolima. Petougaonim pločicama. Freskama sa planetarna. Belim golubovima. Piramidama.

Crkva prosvetljenja. Jednostavna i čista. Stigao je.

Tačno ispred njega stajao je hašašin, uokviren izlazom na balkon. Go do pojasa, iznad Vitorije, vezane ali sasvim sigurno žive. Lengdon oseti olakšanje što je vidi. Pogledi su im se na trenutak sreli i bujica emocija je pokuljala - zahvalnost, očajanje i žaljenje.

"Tako se ponovo srećemo", reče hašašin. Primitio je šipku u Lengdonovim rukama i glasno se nasmejao. "I ovoga puta mi dolazite sa *tim?*"

"Odveži je."

Hašašin je položio nož na Vitorijino grlo. "Ubićuje."

Lengdon nije sumnjao da je hašašin sposoban za taj čin. Trudio se da mu glas ne zadrhti. "Verujem da bi ona to pozdravila... s obzirom na alternativu."

Hašašin se nasmejao na ovu uvredu. "U pravu si. Ima toliko toga da ponudi. Bila bi to šteta."

Lengdon je prišao bliže, stežući zardalu šipku i uperivši rascepljeni kraj prema hašašinu. Posekotina na njegovoj ruci gaje zapekla. "Pusti je!" Hašašin kao daje na trenutak razmišljao o tome. Pognuo je ramena, izdahnuvši. Bio je to jasan pokret predaje, a ipak je tačno u tom trenutku hašašinova ruka počela neočekivano da ubrzava. Video se blesak crnih mišića i sečivo je iznenada poletelo kroz vazduh prema Lengdonovim grudima. Da li su Lengdonu kolena klecnula instinktivno ili od iscrpljenosti, to nije znao, ali je nož prozujao pored njegovog desnog uveta i pao na pod uz zveket. Hašašin nije ni trepnuo. Nasmesio se Lengdonu, koji je sada klečao, držeći metalnu polugu. Ubica se udaljio od Vitorije i krenuo prema njemu, poput lava koji vreba svoj plen.

Dok se Lengdon uspravljao na noge, ponovo podižući šipku, shvatio je da ga njegov mokri džemper i pantalone prilično sputavaju. Hašašin je bio samo napola obučen i kretao se mnogo brže, kao da ga rana na nozi uopšte ne usporava. Lengdon je shvatio daje pred njim čovek svikao na bol. Po prvi put u svom životu poželeo je da drži veoma veliki pištolj.

Hašašin ga je polako obilazio, kao da uživa u tome, van dohvata, krećući se prema nožu na podu. Lengdon mu je presekao put. Tada je ubica krenuo prema Vitoriji. Lengdon mu je opet presekao put.

"Još uvek ima vremena", odvaži se Lengdon. "Reci mi gde je kanister. Vatikan će ti platiti više nego što bi iluminati ikada mogli."

"Naivan si."

Lengdon zamahnu šipkom. Hašašin ju je izbegao. Obišao je klupu, držeći oružje ispred sebe, pokušavajući da satera hašašina u ćošak u ovalnoj prostoriji. *Ova prokleta soba nema uglova!* Začudo, hašašin nije bio zainteresovan da ga napadne ili da beži. Jednostavno je igrao Lengdonovu igru. Hladnokrvno je čekao.

Čekao na šta? Ubica je i dalje kružio, vesto se postavljajući. Bilo je to nalik beskrajnoj partiji šaha. Oružje u Lengdonovim rukama je postajalo sve teže i iznenada mu je bilo jasno šta hašašin čeka. *Hoće da me izmori.* To mu je i uspevalo. Lengdona je obuzeo nalet umora i adrenalin više nije bio dovoljan da ga drži na oprezu. Znao je da mora da načini odlučujući potez. Hašašin kao daje čitao njegove misli, ponovo se pomerajući, u nameri da vodi Lengdona prema stolu na sredini sobe. Mogao je da vidi da na stolu ima nečega. Nešto je blistalo pod svetlošću baklje. *Oružje.* Lengdon je fiksirao hašašina i približio se stolu. Kada je hašašin bacio dug, prostodušan pogled prema stolu, Lengdon pokuša da odoli očiglednom triku. Ali instinkt je prevladao. Osvrnulo se. Šteta je načinjena.

U pitanju nije bilo oružje. Prizor gaje prikovao.

Na stolu je ležao jednostavan bakarni kovčeg prekriven patinom. Kovčeg je bio petougaon. Poklopac je **bio** podignut. Unutra je u pet pregradaka le-

žalo pet žigova. Žigovi su bili iskovani od gvožđa - velike **alatke sa čvrstim** drvenim drškama. Lengdon je znao staje na njima pisalo.

ILUMINATI, ZEMLJA, VAZDUH, VATRA, VODA.

Lengdon se trgao, uplašivši se da će hašašin napasti. Ali nije. Ubica je čekao, kao da ga je ova igra osvežavala. Lengdon pokuša da se ponovo usredsredi, ukrštajući pogled sa svojim protivnikom, zamahujući šipkom. Ali slika kutije mu je igrala u mislima. Iako su i sami žigovi bili zaprepašćujući - artefakti za koje je mali broj izučavalaca iluminata verovao da postoje - iznenada je shvatio daje *bilo još nečeg* u vezi sa kutijom što je u njemu probudilo jezu. Dok je hašašin nastavio da manevriše, Lengdon baci još jedan pogled prema dole.

Blagi bože!

Pet žigova su ležali u odeljcima duž ivica kovčega. Ali u *sredini* je postojao još jedan odeljak. Ova pregrada je bila prazna, ali je očigledno služila za držanje još jednog žiga... savršeno četvrtastog i većeg od ostalih.

Napad je bio sam treptaj.

Hašašin se obrušio na njega poput grabljivice. Lengdon, čija je pažnja majstorski razvučena, pokušao je da mu parira, ali šipka u njegovim rukama je bila teška poput debla. Branio se presporo. Hašašin se izmakao. Dok je Lengdon pokušavao da privuče šipku, hašašinova ruka je poletela i zgrabila je. Stisak je bio snažan, a povređena ruka kao da ga više nije mučila. Dva čoveka su se divljački borila. Lengdon oseti kako mu šipka izmiče i vreli bol mu se vnu kroz dlan. Trenutak kasnije, zurio je u rascepljeni vrh oružja. Lovac je postao lovina.

Lengdon se osećao kao da ga je pokupio uragan. Hašašin je kružio, smešeći se i saterujući Lengdona uza zid. "Kako bese onaj vaš američki *adagio*?" prekorio gaje. "Nešto o radoznalosti i mački?"

Lengdon je jedva uspevao da se usredsredi. Proklinjao je svoju nebrižljivost, dok se hašašin približavao. Ništa više nije imalo smisla. *Šesti iluminat-ski žig?* Izmaknuo se, frustriran. "Nikad nisam pročitao ništa o *šestom* iluminatskom žigu!"

"Mislim da verovatno jeste." Ubica se zakikotao dok je pritiskao Lengdona duž ovalnog zida.

Lengdon je bio izgubljen. *Pet žigova* iluminata. Uzmicao je, tragajući po sobi za bilo kakvim oružjem.

"Savršeno jedinstvo drevnih elemenata", reče hašašin. "Poslednji žig je najveličanstveniji. Ali bojim se da ga nikada nećete videti."

Lengdon pomisli kako uskoro neće videti ništa. Nastavio je da uzmiče, tragajući za nekakvim izlazom. "A ti si video poslednji žig?" želeo je da zna, pokušavajući da kupi vreme.

"Jednog dana će mi možda ukazati tu čast. Kada se pokažem." Zamahnuo je prema **Lengdonu**, kao **da** uživa u **igri**.

Legdon ponovo ustuknu. Imao je osećaj da ga hašašin tera duž zida prema nekom nepoznatom odredištu. *Kuda?* Nije se usuđivao da pogleda iza sebe. "Žig?" upitao je. "Gde je?"

"Nije ovde. Izgleda da je Janus jedini koji ga koristi."

"Janus?" Lengdonu nije bilo poznato to ime."

"Vođa iluminata. Stići će uskoro."

"Vođa iluminata dolazi *ovamo*?"

"Da obavi konačno žigosanje."

Lengdon baci preplašen pogled prema Vitoriji. Delovala je neobično staloženo, oči su joj bile zatvorene za svet oko sebe i disala je polako... i duboko. Je li ona bila poslednja žrtva? Ili *on*?

"Kakva taština", narugao se hašašin, gledajući Lengdona pravo u oči.

"Vas dvoje niste ništa. Naravno, umrećete, to je sigurno. Ali poslednja žrtva o kojoj pričam je veoma opasan neprijatelj."

Lengdon pokuša da pronađe smisao u hašašinovim recima. Opasan neprijatelj? Najviši kardinali su mrtvi. Papa je mrtav. Iluminati su ih sve istrebili. Pronašao je odgovor u vakuumu hašašinih očiju.

Camerlegno.

Komornik Ventreska je tokom čitave ove kušnje predstavljao svetionik nade za ostatak sveta. Komornik je večeras učinio više da raskrinka iluminata nego svi teoretičari zavera za čitave decenije. Izgleda daje trebalo da plati za to. On je bio poslednja meta iluminata.

"Nikad nećete doći do njega", izazivao je Lengdon.

"Ja neću", odgovori hašašin, potiskujući Lengdona dalje uz zid. "Ta počast je sačuvana za samog Janusa."

"Vođa iluminata namerava da *lično* žigoše kardinala?"

"Moć ima svoje privilegije."

"Ali niko sada ne može da uđe u Vatikan!"

Hašašin je delovao samozadovoljno. "Osim ako ima zakazan sastanak."

Lengdon je bio zbunjen. Jedina osoba koju sada očekuju u Vatikanu je čovek koga su mediji nazvali samarićanin poslednjeg sata - osoba za koju je Rošer tvrdio da ima informacije koje mogu spasiti...

Lengdon se ukipio. *Dobri bože!*

Hašašin se zlobno iskezio, očigledno uživajući u trenutku Lengdonovog užasnog saznanja. "I ja sam se pitao kako Janus namerava da uđe. Tada sam u kombiju čuo radio-izveštaj o samarićaninu poslednjeg sata." Nasmehio se. "Vatikan će dočekati Janusa raširenih ruku."

Lengdon se skoro preturio unazad. *Janus je samarićanin!* Bila je to nezamisliva obmana. Vođa iluminata će imati svečanu pratnju pravo do komornikovih odaja. *Ali na koji načinje Janus prevario Rošera? Ilije Rošer bio i sam na neki način umešan?* Osetio je jezu. Još od kako se zamalo ugušio u tajnom arhivu, Lengdon nije u potpunosti verovao Rošeru.

Hašašin je iznenada zamahnuo, ubadajući Lengdona u bok. Lengdon odskoči unazad, dok se u njemu razbuktavao bes; "Janus nikada neće izaći živ odande!"

Hašašin slegnu ramenima. "Za neke stvari se vredi žrtvovati."

Lengdon oseti da se ubica ne šali. Janus je dolazio u Vatikan u *samoubilačku* misiju? Pitanje časti? U tom trenutku je pojmió čitav užasni ciklus. Iluminatska zavera je obišla pun krug. Sveštenik koga su iluminati nehotice doveli na vlast ubistvom pape se pokazao kao dostojan protivnik. U konačnom činu prkosa, vođa iluminata će ga uništiti.

Izenada je shvatio daje zid iza njega nestao. Nalet hladnog vazduha ga zatetura unazad u noć. *Balkon!* Tada je shvatio šta hašašin namerava.

Lengdon oseti ponor iza sebe - trideset metara do dvorišta pod njim. Video ga je kad je dolazio. Hašašin nije gubio vreme. Bacio se napred poput zveri. Koplje je poletelo prema Lengdonovom stomaku. Lengdon skliznu unazad i vrh ga promaši, pogađajući samo njegovu košulju. Oštrica ponovo polete prema njemu. Ponovo je ustuknuo, napipavajući ogradu tačno iza sebe. Znajuci da će ga sledeći zamah ubiti, Lengdon pokuša nemoguće. Okrećući se u stranu, posegnuo je prema napred i zgrabio šipku, dok mu je bol sevalo kroz dlan. Čvrsto je držao.

Hašašin se nije zbunio. Za trenutak su se natezali, jedan naspram drugog, a hašašinov dah je štipao Lengdonove nozdrve. Šipka je počela da mu klizi iz ruke. Hašašin je bio prejak. Konačnim potezom očajnika, Lengdon ispruži nogu, opasno gubeći ravnotežu dok je pokušavao da zabije petu u hašašinov ranjeni palac. Ali ovaj je bio profesionalac i znao je kako da zaštiti svoju slabu tačku.

Lengdon je upravo odigrao svoju poslednju kartu. I znao je daje izgubio. Hašašinova ruka je sevnula nagore, priteravši Lengdona uz ogradu. Kada gaje ograda udarila u zadnjicu, Lengdon iza sebe nije osetio ništa osim praznog prostora. Hašašin je stegao šipku popreko i zabio mu je u gradi. Lengdonova leđa su se povila nad provalijom.

"*Ma'assamalah*", iscerio se hašašin. "Zbogom."

Još jednom gaje nemilosrdno gurnuo. Lengdonovo težište se pomerilo i stopala su mu se podigla sa tla. U poslednjem pokušaju da preživi, zgrabio je ogradu dok je padao preko. Leva ruka mu je skliznula, ali se desna čvrsto držala. Ostao je da naopачke visi držeći se nogama ijednom rukom... boreći se da se zadrži.

Naginjući se iznad njega, hašašin podiže šipku iznad glave, zamahujući svom snagom. Dok je šipka ubrzavala, Lengdonu se ukaza vizija. Možda je u pitanju bila blizina smrti ili jednostavno zaslepljujući strah, ali u tom trenutku je ugledao kako hašašina iznenada okružuje nekakva aura. Iza njegovih leđa, blistavi sjaj je rastao ni iz čega... poput pristižuće vatrene lopte. Na pola zamaha, hašašin ispusti šipku i vrisnu u agoniji.

Metalna šipka je proletela kraj Lengdona i nestala u noći. Hašašin se naglo okrenuo i Lengdon je na ubičinim leđima ugledao opekotinu od baklje. Podigao se i video Vitoriju kako se užagrelih očiju suprotstavlja hašašinu. Vitorija zamahnu bakljom a osveta u njenim očima je sijala na svetlosti plamena. Na koji način se izbavila, Lengdon nije znao niti gaje bilo briga. Počeo je da se uspinje preko ograde.

Borba će biti kratka. Hašašin je smrtonosan protivnik. Ubica se bacio na nju, urlajući od besa. Pokušala je da se izmakne, ali već je bio uz nju, hvatajući baklju i pokušavajući da joj je otme. Lengdon nije gubio vreme. Skočio je sa ograde i zabio pesnicu u pocrnalu opekotinu na ubičinim leđima.

Vrisak odjeknu sve do Vatikana.

Hašašin se na trenutak sledio, leđa iskrivljenih u bolu. Pustio je baklju i Vitorija ju je snažno nabila u njegovo lice. Začulo se šištanje sprženog mesa a hašašinovo levo oko je cvrčalo u duplji. Vrisnuo je ponovo, podižući ruke do lica.

"Oko za oko", prosiktala je Vitorija. Ovoga puta je zamahnula bakljom kao palicom i kada je pogodila metu, hašašin je naleteo na ogradu. Lengdon i Vitorija su skočili prema njemu u isto vreme, gurajući ga svom snagom. Hašašinovo telo se preturilo preko ograde i poletelo u noć. Bez vriska. Jedini zvuk je bilo pucanje ubičine kičme kada je pao na đulad u podnožju.

Lengdon se okrenu i zagleda u Vitoriju s nevericom. Labavi konopci su visili sa njenog struka i ruku. Oči su joj gorele kao sam pakao.

"Hudini je znao jogu."

109

Za to vreme, živi zid načinjen od vojnika švajcarske garde je izdavao naređenja i širio se Trgom sv. Petra, pokušavajući da potisne svetinu na bezbednije odstojanje. Bez ikakvog uspeha. Gomila je bila previše zbijena i zainteresovanja za predstojeću propast Vatikana, nego za sopstvenu bezbednost. Veliki ekrani televizijskih kuća raspoređeni po trgu sada su uživo prenosili odbrojavanje kanistera sa antimaterijom, putem direktne veze sa monitorom obezbeđenja švajcarske garde koju im je omogućio komornik. Na nesreću, prizor kanistera koji odbrojava nije pomogao da se proredi gužva. Izgleda da su ljudi na trgu videli sićušnu kapljicu tečnosti koja je bila zarobljena u kanisteru i odlučili da i ne izgleda toliko zlokobno koliko su mislili. Takođe su videli i sat koji je odbrojavao — bilo je malo manje od četrdeset minuta do detonacije. Dovoljno vremena da ostanu i posmatraju.

Bez obzira na to, članovi švajcarske garde su se jednoglasno složili daje komornikova hrabra odluka da svetu iznese istinu bila mudar potez. Iluminati su bez sumnje očekivali da Vatikan po svom običaju reaguje ćutljivo i nadmeno pred opasnoću. Ne večeras. Komornik Karlo Ventreska je dokazao da je dostojan protivnik.

Unutar Sikstinske kapele, kardinal Mortati je postajao nestrpljiv. Bilo je 11:15. Mnogi kardinali su se i dalje molili, ali se nekolicina skupljala kraj ulaza, očigledno nervozna zbog kašnjenja. Neki kardinali su lupali pesnicama na vrata.

Sa druge strane, poručnik Šartran je ćuo lupanje i nije znao šta da radi. Pogledao je na sat. Bilo je vreme. Kapetan Rošer je izdao izrićito naređenje da ne smeju pustiti kardinale bez njegove dozvole. Lupanje na vratima se pojaćalo i Šartranu je postalo neprijatno. Pitao se da lije kapetan jednostavno zaboravio. Od onog telefonskog poziva se ponašao veoma ćudno. Šartran izvuće svoj voki-toki. "Kapetane? Ovde Šartran. Vreme je. Da otvorim kapelu?"

"Vrata ostaju zatvorena. Verujem da sam vam već izdao takvo naređenje."

"Da, gospodine, samo sam..."

"Naš gost uskoro dolazi. Povedite nekoliko ljudi gore i postavite ih na vrata papine kancelarije. Komornik ne sme da ide *nikuda*."

"Izvinite, gospodine?"

"Šta tu nije jasno, poručnice?"

"Ništa, gospodine. Polazim."

Gore u papinoj kancelariji komornik je zurio u vatru u tihoj meditaciji.

Daj mi snage, Bože. Podari nam ćudo. Razgonio je ugljevlje, pitajući se da li će preživeti noć.

110

Jedanaest i dvadeset tri.

J Vitorija je drhteći stajala na balkonu zamka sv. Anđela, posmatrajući Rim očima vlažnim od suza. Veoma je želela da zagrli Roberta Lengdona, ali to nije mogla. Telo joj je bilo kao pod anestezijom. Prilagođavala se. Dolazila k sebi. Ćovek koji je ubio njenog oćaje ležao dole mrtav, a i ona je zamalo poginula.

Kada joj je Lengdonova ruka dotakla rame, osetila je magičnu toplotu sposobnu da istopi led. Telo joj je zadrhtalo i vratilo se u život. Izmaglica se podigla i ona se okrenula. Robert je izgledao kao da je prošao kroz čistilište - moker i musav - očigledno je proživeo pravi pakao da bude spasao. "Hvala ti..." prošaputala je.

Lengdon se iscrpljeno nasmešio i podsetio je da on *njoj* treba da zahvali - njena ramena kao od gume su ih upravo oboje spasla. Vitorija je obrisala oči. Mogla bi zauvek da stoji tako sa njim, ali je vremena bilo malo. "Moramo da se izvučemo odavde", reče Lengdon.

Vitorijine misli su bile negde drugde. Gledala je prema Vatikanu. Najmanja zemlja na svetu je bila uznemirujuće blizu i blistala je pod baražom sijalica. Na njeno iznenađenje, veći deo Trga sv. Petra je još uvek bio ispunjen ljudima! Izgleda daje švajcarska garda uspela da očisti tek nekih pedesetak metara - prostor ispred same bazilike - manje od jedne trećine trga. Gužva koja je okruživala trg sada je bila kompaktnija i oni na bezbednoj udaljenosti su se gurali da bolje vide, zarobljavajući ostale unutra. *Previše su blizu!* pomislila je Vitorija. *Previše!*

"Vraćam se nazad", reče mirno Lengdon.

Vitorija se okrenu u neverici. "U Vatikan?"

Lengdon joj je rekao za samarićanina i da je u pitanju trik. Vođa iluminata, čovek po imenu Janus, u stvari dolazi da lično žigoše komornika. Končni dokaz nadmoći iluminata.

"Niko u Vatikanu to ne zna", reče Lengdon. "Nema načina da im javim, a taj tip će se pojaviti svakog trena. Moram da upozorim stražare pre nego što ga puste unutra."

"Ali nikad se nećeš probiti kroz gomilu!"

Glas mu je bio ispunjen samopouzdanjem. "Postoji način. Veruj mi."

Vitorija je ponovo osetila da je istoričar znao nešto što ona nije. "Idem i ja."

"Ne. Zašto bi oboje rizikovali..."

"Moram da pronađem način da sklonim sve te ljude! Oni su u neverovatnoj opas..."

Upravo u tom trenutku balkon na kojem su stajali počeo da podrhtava. Zaglušujuća tutnjava zatresla je čitav zamak. Zatim ih je zaslepila bela svetlost iz pravca Sv. Petra. Vitorija je u glavi imala samo jednu pomisao. *O moj bože! Antimaterijaje eksplodirala prerano!*

Ali umesto eksplozije, iz gomile su se začuli usklici. Vitorija je žmirkala prema svetlu. U pitanju su bili televizijski reflektori koje kao da su uperili prema njima! Svi su gledali u njihovom pravcu, vičući i pokazujući prstom. Tutnjava je postala glasnija. Trg se iznenada ispunio veseljem.

Lengdon je bio zatečen. "Šta se kog đavola..."

Nebo iznad njih je zagrmelo.

Iza kule se bez ikakvog upozorenja pojavio papski helikopter. Projurio je na pedesetak metara iznad njih, pravo prema Vatikanu. Zamak je podrhtavao dok ih je helikopter nadletao, blistav pod svetlima reflektora. Svetla su pratila helikopter i kada je prošao, Lengdon i Vitorija su se ponovo našli u mraku.

Dok su posmatrali ogromnu mašinu koja se spuštala na Trg sv. Petra, Vitoriju obuze neprijatno osećanje da su zakasnili. Podižući oblake prašine, helikopter se spustio na ispražnjeni deo trga između gomile i bazilike, slećući ispred samog stepeništa bazilike.

"Kakav nastup", reče Vitorija. Naspram belog mermera mogla je videti sićušnu figuru koja je izašla iz Vatikana i krenula prema helikopteru. Nikada je ne bi prepoznala da nije bilo jarkocrvene beretke na njenoj glavi. "Fali samo još crveni tepih. Eno ga Rošer."

Lengdon lupi pesnicom po ogradi. "Neko mora da ih upozori!" Okrenuo se da pođe.

Vitorija gaje uhvatila za ruku. "Čekaj!" Upravo je ugledala još nešto, nešto u šta su njene oči odbile da poveruju. Drhtavim prstom je pokazala prema helikopteru. Čak i sa ove razdaljine, nije bilo greške. Niz rampu je silazila još jedna figura... koja se kretala na tako jedinstven način daje u pitanju mogao biti samo jedan čovek. Iako je figura sedela, ubrzavala je preko prostranog trga sa savršenom kontrolom i zaprepašujućom brzinom.

Kralj na električnom tronu.

Bio je to Maksimilijan Koler.

Koleru je bilo muka od raskoša dvorane Belvedere. Pozlata na tavanici je verovatno sama mogla da finansira godinu dana istraživanja raka. Rošer je poveo Kolera uz rampu za hendikepirane na zaobilaznom putu do Apostolske palate.

"Nema lifta?" zanimalo je Kolera.

"Nema struje." Rošer pokaza prema svećama koje su gorele po zamračenoj zgradi oko njih. "Deo naše pretraživačke taktike."

"Taktike koja je bez sumnje omanula."

Rošer klimnu glavom.

Kolera je obuzeo još jedan napad kašlja i znao je da mu je verovatno poslednji. Ta pomisao nije bila sasvim neprijatna.

Kada su stigli do poslednjeg sprata i krenuli hodnikom koji je vodio do papine kancelarije, četiri vojnika švajcarske garde su potrčali prema njima

sa zabrinutim izrazima na licima. "Kapetane, šta radite ovd« gore? Mislili smo da ovaj čovek ima informacije koje..."

"Izneće ih samo komorniku."

Vojnici su ustuknuli, delujući sumnjičavo.

"Javite komorniku", reče Rošer oštro, "da je direktor CERN-a, Maksimilijan Koler, došao da ga vidi. Odmah."

"Da, gospodine!" Jedan od vojnika je otrčao u pravcu komornikove kancelarije. Ostali se nisu pomerili. Posmatrali su Rošera, meškoljeći se. "Samo trenutak, kapetane. Najavićemo vašeg gosta."

Međutim, Koler se nije zaustavljao. Oštro je skrenuo i svojim kolicima zaobišao stražare.

Vojnici su se okrenuli i dali u trk za njim. "*Fermati! Gospodine! Stanite!*"

Koler oseti gnušanje prema njima. Čak ni najelitnija služba bezbednosti na svetu nije imuna na sažaljenje prema bogaljima. Da je Koler bio zdrav čovek, vojnici bi ga oborili. *Bogalji su nemoćni*, pomisli Koler. *Ili bar svet veruje u to.*

Koler je znao da ima veoma malo vremena da obavi ono zbog čega je došao. Takođe je znao da će možda večeras umreti. Iznenadio se koliko mu je to malo značilo. Smrt je cena koju je bio spreman da plati. Previše toga je pretrpeo u svom životu da bi dozvolio da to uništi neko poput komornika Ventreske.

"*Sinjore!*" povikali su stražari, istrčavajući ispred njega i stajući mu na put. "*Morate stati!*" Jedan od njih je izvukao oružje i uperio ga prema Koleru.

Koler se zaustavio.

Rošer se skrušeno umešao. "Molim vas, g. Koler. Potrajaće samo trenutak. Niko ne može da uđe u papinu kancelariju nenajavljen."

Koler u Rošerovim očima vide da mu nije preostajalo ništa drugo nego da sačeka. *U redu*, pomisli Koler. *Sačekaću.*

Vojnici kao da su namerno zaustavili Kolera pred velikim pozlaćenim ogledalom. Prizor sopstvenog izobličienog tela ispuni Kolera gnušanjem. Prastari gnev je ponovo izronio na površinu. Dao mu je snage. Sada je bio među neprijateljima. *Ovo* su ljudi koji su mu oteli dostojanstvo. To su oni. *Zbog njih* nikad nije osetio dodir žene... nikad nije ustao da primi nagradu. *Kakvu istinu poseduju ovi ljudi? Kakav dokaz, prokletstvo! Knjigu drevnih bajki? Obećana čuda? Nauka stvara čuda svaki dan!*

Koler je na trenutak zurio u sopstvene kamene oči. *Noćas ću možda umreti od ruke crkve*, pomisli. *Ali to neće biti prvi put.*

Na trenje ponovo imao jedanaest godina i ležao je u svom krevetu u kući svojih roditelja u Frankfurtu. Čaršavi ispod njega su bili od najboljeg evropskog platna, ali su natopljeni znojem. Mladi Maks se osećao kao da gori, bol

Den Braun

koji mu je razdirao telo bio je nezamisliv. Njegov otac i majka su već dva dana klečali kraj njegovog kreveta. Molili su se.

U senkama su stajali trojica najboljih frankfurtskih lekara.

"Molim vas da razmislite!" rekao je jedan od lekara. "Pogledajte dečaka!

Obuzima ga sve jača groznica. Trpi jak bol. U velikoj je opasnosti!"

Ali Maks je znao odgovor svoje majke i pre nego što ga je izgovorila.

"Gott wird ihn beschuetzen."

Da, pomisli Maks. *Bog će me štiti.* Ubeđenost u majčinom glasu mu je dala snage. *Bog će me štiti.*

Jedan sat kasnije, Maks se osećao kao da mu je čitavo telo pregazio automobil. Nije imao dovoljno daha ni da zaplače.

"Vaš sin užasno pati", rekao je drugi lekar. "Dozvolite mi bar da mu olakšam bol. U torbi imam injekciju sa..."

"Ruhe, bine!" Maksov otac je učutkao lekara, ne otvarajući oči. Jednostavno je nastavio da se moli.

"Oče, molim te!" Maks je želeo da vrisne. "Tusti ih da zaustave bol!" Ali njegove reci su bile ugušene napadom kašlja.

Jedan sat kasnije, bol se pojačao.

"Vaš sin može ostati paralizovan", prekorevao ih je jedan od lekara. "Pa čak i umreti! Imamo lekove koji će mu pomoći!"

Gospođa i gospodin Koler nisu to dozvoljavali. Nisu verovali u medicinu. Ko su bili oni da se mešaju u veliki božiji plan? Molili su se jače. Na kraju krajeva, Bog ih je blagoslovio ovim dečakom, zašto bi im Bog oduzeo dete? Majka mu je šapnula da bude jak. Objasnila mu je da ga Bog iskušava... kao u biblijskoj priči o Avramu... test njegove vere.

Maks je pokušavao da sačuva veru, ali bolje bio neizdržljiv.

"Ne mogu da gledam ovo!" konačno je rekao jedan od lekara, istrčavajući iz sobe.

U zoru, Maks je jedva bio pri svesti. Svaki mišić u njegovom telu se grčio u agoniji. *Gde je Isus?* pitao se. *Zar me ne voli?* osetio je kako život ističe iz njegovog tela.

Njegova majka je zaspala kraj kreveta, obgrlivši ga rukama. Maksov otac je stajao kraj prozora i posmatrao zoru. Kao daje bio u transu. Maks je mogao da čuje tiho mrmljanje neprekidne molitve za spasenje.

Tada je Maks osetio kako nad njim lebdi neka silueta. *Anđeo?* Maks je jedva gledao. Oči su mu bile podbule i zatvorene. Silueta mu je prošaptala u uvo, ali to nije bio glas anđela. Maks je prepoznao jednog od lekara... onoga koji je dva dana sedeo u uglu, ne odlazeći nikuda, preklinjući Maksove roditelje da mu dozvole da primeni nekakav novi lek iz Engleske.

"Nikad neću oprostiti sebi", prošaputao je doktor, "ako ne uradim ovo."

Zatim je nežno podigao Maksovu krhku ruku. "Voleo bih da sam to uradio ranije."

p Maks je osjetio blagi ubod na ruci - jedva razaznatljiv kroz bol.

Zatim se doktor tiho spakovao. Pre nego stoje otišao, položio je ruku na Maksovo čelo. "Imam mnogo vere u moć medicine."

Nekoliko minuta kasnije, Maks je osjetio kao da mu nekakav magični duh teče venama. Toplina se proširila njegovim telom, umrtvljujući bol. Konačno, po prvi put posle nekoliko dana, Maks je zaspao.

Kada je groznica popustila, njegova majka i otac su to proglasili božijim čudom. Ali kada je postalo očigledno da im je sin obogaljen, postali su utučeni. Odogurali su sina u crkvu i molili sveštenika da ih posavetuje.

"Samo usled milosti božije", rekao im je sveštenik, "ovaj je dečak preživeo."

Maks je slušao, ne rekavši ništa.

"Ali naš sin ne može da hoda!" Gospođa Koler je plakala.

Sveštenik je tužno klimnuo glavom. "Da. Izgleda da ga Bog kažnjava što nije imao dovoljno vere."

"G. Koler?" Bio je to vojnik švajcarske garde koji je odjurio da ga najavi. "Komornik je rekao da će vas primiti."

Koler je zagundao, ubrzavajući niz hodnik.

"Iznenadenje vašom posetom", reče vojnik.

"Siguran sam da jeste." Koler se kotrljao dalje. "Voleo bih da ga vidim nasamo."

"Nemoguće", reče vojnik. "Niko..."

"Poručnice", zalaja Rošer. "Sastanak će biti održan u skladu sa željom g. Kolera."

Vojnik je zurio u očiglednoj neverici.

Pred vratima papine kancelarije, Rošer je dozvolio stražarima da preduzmu uobičajene mere opreza pre nego što propuste Kolera. Njihovi ručni detektori za metal pokazali su se beskorisni pred hrpom elektronskih naprava na Kolerovim kolicima. Pretresli su ga, ali im je očigledno bilo suviše neprijatno zbog njegove nesposobnosti da bi to propisno uradili. Nisu našli revolver pričvršćen ispod sedišta. Niti su mu uzeli drugi predmet... predmet za koji je Koler znao da će doprineti nezaboravnom raspletu večerašnjeg lanca događaja.

Kada je Koler ušao u papinu kancelariju, komornik Ventreska je bio sam i klečao je u molitvi kraj umiruće vatre. Nije otvorio oči.

"G. Koler", rekao je komornik. "Da li ste došli da od mene načinite mučenika?"

W

U isto vreme, pred Lengdonom i Vitorijom pružao se uski tunel poznat kao *// Passetto*, dok su jurili prema Vatikanu. Baklja u Lengdonovoj ruci je bacala tek toliko svetlosti da vide nekoliko metara ispred sebe. Zidovi su bili blizu sa obe strane, a tavanica niska. U vazduhu se osećala vlaga. Lengdon je trčao kroz tamu sa Vitorijom za petama.

Tunel se blago uspinjao kada je napustio zamak sv. Anđela, nastavljajući prema gore do temelja kamenog bedema koji je ličio na rimski akvadukt. Taman se tunel izravnao i započeo svoj tajni put prema Vatikanu.

Dok je Lengdon trčao, misli su mu se gubile u kaleidoskopu zbunjujućih slika - Koler, Janus, hašašin, Rošer... šesti žig? *Siguran sam da ste čuli za šesti žig*, rekao je ubica. *Najveličanstveniji od svih*. Lengdon je bio siguran da nije. Nije se mogao setiti aluzija na šesti žig, čak ni u teorijama zavere. Stvarnim ili izmišljenim. Postojale su glasine o zlatnoj poluzi i savršenom dijamantu iluminata, ali nikakvog pomena o šestom žigu.

"Koler ne može biti Janus!" tvrdila je Vitorija dok su trčali kroz unutrašnjost nasipa. "To je nemoguće!"

Nemoguće je bila reč koju je Lengdon prestao da koristi večeras. "Ne znam", doviknu joj dok su trčali. "Koler ima ozbiljnu pizmu prema crkvi, a takođe i ozbiljan uticaj."

"Ova kriza je načinila čudovište od CERN-a! Maks *nikada* ne bi učinio ništa što bi ugrozilo reputaciju CERN-a!"

Sa jedne strane, Lengdon je znao daje CERN večeras javno optužen, sve zbog insistiranja iluminata na medijskoj predstavi. A ipak, zapitao se koliko je CERN *stvarno* oštećen time. Kritika od strane crkve nije ništa novo za CERN. U stvari, stoje više Lengdon o tome razmišljao, sve više se pitao da li će ova kriza u stvari *koristiti* CERN-u. Ako je publicitet bio igra, antimaterija je večeras predstavljala džekpot. Čitava planeta je pričala o tome.

"Znaš šta je promoter P. T. Barnam rekao", dobacio je Lengdon preko ramena. "Baš me briga šta pričate o meni, samo mi napišite ime pravilno!" Kladam se da se mnogi već u tajnosti guraju da kupe licencu tehnologije antimaterije. A kada večeras u ponoć vide njen potencijal..."

"To nije logično", reče Vitorija. "Naučna otkrića ne treba da budu predstavljena javnosti u njihovoj razornoj moći! Ovo je *užasno* za antimateriju, veruj mi!"

Lengdonova baklja se polako gasila. "Onda je možda sve mnogo jednostavnije od toga. Možda je Koler računao da će Vatikan držati antimateriju u tajnosti - odbijajući da osnaži iluminata priznanjem da to oružje postoji.

Očekivao je da Vatikan po svom običaju prikrije preljiju, ali komornik je promenio pravila." ;: > >

Vitorija je ćutala dok su trčali kroz tunel.

Izenada je scenario imao smisla "Da! Koler nije uopšte računao na komornikovu reakciju. Komornik je prekinuo vaticansku tradiciju tajnovitosti i javno je objavio postojanje krize. Bio je smrtno iskren. Za ime božije, pokazao je antimateriju na televiziji. Bio je to genijalan odgovor i Koler ga uopšte nije očekivao. A ironija u čitavoj stvari je bila ta da napad iluminata nije uspeo. Nehotice je od komornika stvorio novog verskog vođu. I sada je Koler dolazio da ga ubije!"

"Maks je kopile", ustvrdila je Vitorija, "ali on nije ubica. I ne bi *nikada* bio umešan u ubistvo mog oca."

Lengdon je u mislima čuo Kolerov glas. *Leonarda su mnogi čistunci u CERN-u smatrali opasnim. Spajanje nauke i religije je najveće naučno sve-togrđe.* "Možda je Koler otkrio projekat antimaterije pre nekoliko nedelja i nisu mu se svidеле njegove religiozne implikacije."

"Pa je zbog toga *ubio* mog oca? To je besmisleno! Pored toga, Maks Koler nije nikako mogao da *sazna* za postojanje projekta."

"Možda je tvoj otac popustio dok ti nisi bila tu i tražio savet od Kolera. I sama si rekla daje bio zabrinut zbog moralnih implikacija vezanih za stvaranje tako opasne materije."

"Da konsultuje Maksimilijana Kolera u pogledu savesti?" Vitorija je šmrknula. "Ne verujem!"

Tunel je blago skretao ka zapadu. Što su brže trčali, Lengdonova baklja je svetlela slabije. Brinuo se na šta će ovo mesto ličiti ako se ugasi. Crnilo.

"Osim toga", nastavljala je Vitorija, "zašto bi se Koler mučio da te ovog jutra nazove i zamoli za pomoć, ako se *on* krije iza svega?"

Lengdon je već razmišljao o tome. "Nazvavši mene, Koler se osigurao. Pobrnuo se da niko ne može da ga optuži za nezainteresovanost u ovoj krizi. Verovatno nije očekivao da ćemo stići ovako daleko."

Pomisao da gaje Koler *koristio* ražestila je Lengdona. Njegova umešanost je iluminatima davala određeni kredibilitet. Mediji su čitave noći navodili njegove kvalifikacije i citirali njegove radove i, ma koliko to glupavo zvučalo, prisustvo profesora sa Harvarda u Vatikanu je na neki način uzdiglo čitavu ovu uzbunu iznad nivoa paranoje i ubedilo skeptike širom sveta da bratstvo iluminata ne samo da predstavlja istorijsku činjenicu, već i silu sa kojom treba računati.

"Onaj izveštač BBC-ja", reče Lengdon, "misli daje CERN nova jzovina iluminata."

"Šta!" Vitorija se spotakla iza njega. Podigla se i nastavila da trči. "To je rekao!?"

"Na televiziji. Uporedio je CERN sa masonskim ložama-' nevinna orga* nizaciona koja ne znajući u sebi skriva iluminatsko bratstvo."

"Bože, to će uništiti CERN."

Lengdon nije bio toliko siguran. Kako god bilo, ta teorija više nije zvučala neverovatno. CERN je predstavljao najveću luku za naučnike. Dom za naučnike iz više od deset zemalja. Činilo se da imaju neograničene privatne fondove. A Maksimilijan Koler je bio direktor.

Kolerje Janus.

"Ako Koler nije umešan", reče Lengdon, "šta onda radi ovde?"

"Verovatno pokušava da zaustavi ovo ludilo. Da pruži podršku. Možda stvarno izigrava samarićanina! Možda je otkrio koje saznao za projekat anti-materije i došao je da otkrije tu informaciju."

"Ubica je rekao da dolazi da žigoše komornika."

"Slušaj sebe! Bila bi to samoubilačka misija. Maks se nikad ne bi izvukao živ."

Lengdon je razmislio o tome. *Možda je to i bio cilj.*

Pred njima su se nazirale konture čelične kapije koja im je preprečavala put. Lengdonovo srce je skoro stalo. Međutim, kada su joj prišli, otkrili su daje prastari katanac otključan. Kapija se slobodno klatila.

Lengdon uzdahnu sa olakšanjem, shvatajući da je drevni tunel bio korišćen, kao stoje i pretpostavljao. U skorije vreme. Recimo danas. Više nije uopšte sumnjao da su četiri prestravljena kardinala bila izvedena ovuda.

Trčali su dalje. Lengdon je sada mogao da čuje zvuke haosa sa svoje leve strane. Trg sv. Petra. Približavali su se.

Stigli su do još jedne kapije, masivnije od prethodne. I ona je bila otključana. Galama na Trgu sv. Petra se stišavala za njima i Lengdon je pretpostavio da su prošli zidine Vatikana. Pitao se gde se završavao ovaj drevni prolaz. *U baštama? U bazilici? Upapskoj rezidenciji?*

Tada se tunel bez upozorenja završio.

Glomazna vrata koja su im se našla na putu bila su poput debelog zida od kovanog gvožđa. Čak i u poslednjim treptajima baklje, Lengdon je mogao da vidi da su savršeno glatka - nikakve ručice, kvake, ključaonice, šarki. Nije bilo ulaza.

Obuzela ga je panika. Ova retka vrsta vrata su se arhitektonski nazivala *senza chiave* - jednosmerni prolaz, korišćen radi bezbednosti i dostupan samo sa jedne strane - *druge* strane. Lengdonova nada se ugasila - zajedno sa bakljom u njegovoj ruci.

Pogledao je na sat. Miki je blistao.

11:29.

Kriknuvši u očajanju, Lengdon zamahnu bakljom i počeo da lupa na vrata.

113

Nešto nije bilo u redu.

Stojeći pred papinom kancelarijom, poručnik Šartran je po neprijatnom meškoljenju vojnika kraj njega osetio da dele istu zabrinutost. Rošer je rekao daje privatni sastanak koji su obezbeđivali mogao da spase Vatikan od uništenja. Šartran se pitao zašto su se onda njegovi zaštitnički instinkti bunili. I zašto se Rošer ponašao tako čudno?

Nešto je definitivno bilo pogrešno.

Sa njegove desne strane je stajao kapetan Rošer, zureći pravo pred sebe, a njegov oštar pogled je bio neuobičajeno odsutan. Šartran je jedva mogao da prepozna kapetana. Rošer nije ličio na sebe poslednjih sat vremena. Njegove odluke nisu imale smisla.

Neko bi morao da prisustvuje ovom sastanku! mislio je Šartran. Čuo je kako je Maksimilijan Koler zaključao vrata za sobom. *Zašto je Rošer dozvoljavao ovo ?*

Ali Šartrana je mučilo još mnogo toga. *Kardinali*. Kardinali su još uvek zaključani u Sikstinskoj kapeli. To je potpuna ludost. Komornik je želeo da budu evakuisani pre petnaest minuta! Rošer je odlučio drugačije, a o tome nije obavestio komornika. Šartran je izrazio zabrinutost i Rošer mu je zamalo otkinuo glavu. Lanac komande nikad nije dovođen u pitanje u švajcarskoj gardi, a Rošer je sada bio glavni.

Pola sata, mislio je Rošer, diskretno bacivši pogled na svoj švajcarski časovnik na bledom svetlu lampi koje su osvetljavale hodnik. *Molim te, požuri*. Šartran je pozeleo da može da čuje šta se dešava sa druge strane vrata.

Ipak, znao je da niko ne bi upravljao ovom krizom bolje od komornika. Večeras je testiran preko svih granica i nije poklekao. Uhvatio se u koštac sa problemom... istinoljubivo, iskreno, dajući primer svima. Šartran je bio ponosan što je katolik. Iluminati su pogrešili kada su izazvali komornika Ventresku.

Međutim, u tom trenutku, Šartrana je iz misli trgao neočekivan zvuk.

Lupanje. Dolazilo je sa drugog kraja hodnika. Lupanje je bilo udaljeno i priгуšeno, ali uporno. Rošer podiže pogled. Kapetan se okrenuo prema Šartranu i pokazao niz hodnik. Šartran je razumeo. Upalio je baterijsku lampu i otišao da istraži.

Lupanje je sada bilo više iz očajanja. Šartran je pretrčao tridesetak metara niz hodnik do ugla. Buka kao da se čula iza ugla, iza dvorane Klementina. Šartran je bio zbunjen. Tamo se nalazila samo jedna prostorija - papina lična biblioteka. Lična biblioteka Njegove svetosti je zaključana od papine smrti. Niko nije mogao biti tamo!

Šartran je pretrčao i ovaj hodnik, skrenuo iza ugla i pojurio prema vratima biblioteke. Drveni prolaz je bio majušan, ali je stajao u mraku poput sumornog čuvara. Lupanje je dopiralo iznutra. Oklevao je. Nikada nije bio u papinoj biblioteci. Malo njih je ikad bilo tamo. Nikom nije dozvoljeno da uđe bez pratnje samog pape.

Šartran oprezno uhvati kvaku i okrenu je. Kao što je i mislio, vrata su bila zaključana. Prislonio je uvo. Lupanje se čulo glasnije. Tada je začuo još nešto. *Glasovi! Neko više!*

Nije mogao da razabere reci, ali je osjetio paniku u povicima. Da li je neko zatvoren u biblioteci? Šartran je oklevao, pitajući se da li bi trebalo da se vrati i konsultuje se sa Rošerom. Ma nek ide dođavola. Šartran je obučavan da donosi odluke i sada će doneti jednu. Izvadio je oružje i ispalio metak u bravu. Drvo je ekspodiralo i vrata su se otvorila.

Sa druge strane vrata, Šartran nije video ništa osim crnila. Obasjao je baterijskom lampom. Soba je bila pravougaona - orijentalni tepisi, visoke police od hrastovine pretrpane knjigama, prošiveni kožni kauč i mermerni kamin. Šartran je čuo priče o ovom mestu - tri hiljade prastarih knjiga porredanih uz stotine modernih časopisa, sve što bi Njegova svetost tražila. Stočić za kafu je bio prekriven naučnim i političkim žurnalima.

Lupanje je sada bilo jasnije. Šartran uperi lampu prema zvuku. Na drugom zidu, iza prostora za sedenje, nalazila su se ogromna gvozdена vrata. Delovala su neprobojno poput sefa. Imala su četiri džinovske brave. Malecna slova urezana na sredini vrata su ostavila Šartrana bez daha.

ILPASSETTO

Šartran je samo zurio. *Papin tajni prolaz za bekstvo! Već je čuo za // Passetto, pa čak i za glasine daje vodio do biblioteke, ali da tunel nije korišćen godinama! Ko bi lupao sa druge strane?*

Šartran stegnu baterijsku lampu i zakuca na vrata. Sa druge strane se čuo povik likovanja. Lupanje je prestalo i glasovi su se pojačali. Šartran je jedva mogao da razabere njihove reci.

"...Koler... laže... komornik..."

¹ "Koje to?" viknu Šartran.

"...ert Lengdon... Vitorija Ve..."

Šartran je razumeo dovoljno da se još više zabezekne. *Mislio sam da ste mrtvi!*

"...vrata", vikali su glasovi. "Otvori!..."

Šartran je pogledao gvozdenu barijeru i znao je da bi mu trebao dinamit daje probije. "To je nemoguće!" doviknuo je. "Previše su debela!"

"... sastanak... prekini... ornik... opasnost..."

Uprkos svesti o opasnostima panike, Sartran je na poslednje reci osetio iznenadan nalet straha. Je li razumeo dobro? Okrenuo se da potrči prema kancelariji, dok mu je srce lupalo. Zastao je upola okreta. Pogled mu je pao na nešto u vratima... nešto još šokantnije čak i od poruke koja je dopirala sa druge strane. Iz ključaonica svih masivnih brava su štrcali *ključevi*. Sartran je blenuo u njih. *Ključevi* su bili ovde? Zatreptao je u neverici. Ključevi od ovih vrata su morali biti u nekom sefu! Ovaj prolaz nije korišćen - već vekovima!

Ispustio je baterijsku lampu na pod. Zgrabio je prvi ključ i okrenuo ga. Mehanizam je bio zarđao i krut, ali je još uvek radio. Neko gaje nedavno koristio. Sartran je otvorio sledeću bravu. I zatim sledeću. Pošto je uklonio i poslednju rezu, Sartran je povukao. Gvozdена ploča se pomerila uz škripu. Zgrabio je lampu i uperio je u hodnik.

Robert Lengdon i Vitorija Vetra su izgledali poput prikaza kada su upali u biblioteku. Oboje su bili iscepani i umorni, ali su sasvim sigurno živi. "Staje ovo!" želeo je da zna Sartran. "Šta se dešava! Odakle ste vi došli?" "Gde je Maks Koler?" upita ga Lengdon.

Sartran je pokazao prstom. "Na sastanku sa komor..."

Lengdon i Vitorija su ga odgurnuli i potrčali niz mračni hodnik. Sartran se okrenuo i instinktivno uperio pištolj prema njima. Hitro ga spusti pa i on potrča. Rošer ih je očigledno čuo kako stižu, pošto su ga, kad su stigli do papine kancelarije, zatekli kako stoji raskrečenih nogu i uperenog pištolja. "Alt!"

"Komornik je u opasnosti!" poviče Lengdon, podižući ruke u znak predaje dok se zaustavlja. "Otvorite vrata! Maks Koler će ubiti komornika!" Rošer je bio besan.

"Otvorite vrata!" viknu Vitorija. "Požurite!"

Ali bilo je prekasno.

Iz papine kancelarije se začuo vrisak od kojeg se ledila krv. Bio je to komornik.

114

Sukob je trajao samo nekoliko sekundi.

Komornik Ventreska je još uvek vrištao kada je Sartran prošao pored

Rošera i razvalio vrata papine kancelarije. Stražari su poleteli unutra. Lengdon i Vitorija su utrčali za njima.

Prizor je **bio** stravičan.

Odaja je bila osvetljena samo svetlošću sveca i umiruće vatre. Koler je nedaleko od kamina trapavo stajao ispred svojih kolica. Držao je pištolj upe- ren u komornika, koji je ležao na podu kraj njegovih nogu i grčio se u ago- niji. Komornikova mantija je bila pocepana a njegove gole grudi spržene. Lengdon sa drugog kraja sobe nije mogao da razabere simbol, ali na podu kraj Kolera je ležao veliki četvrtasti žig. Metal je još uvek bio usijan. Dva stražara su reagovala bez oklevanja. Otvorili su vatru. Meci su po- godili Kolera u grudi, bacajući ga unazad. Koler je pao u svoja invalidska kolica, dok mu je niz gradi liptala krv. Njegov pištolj se otkotrljao po podu. , Lengdon je zapanjeno stajao na vratima.

Vitorija je bila paralizovana. "Maks..." prošaputala je.

Komornik, koji se još uvek uvijao po podu, okrenu se prema Rošeru, i u jtransu pokaza prstom na kapetana i uzviknu jednu reč. "ILUMINAT!"

"Kopile jedno", reče Rošer, trčeći prema njemu. "Licemerno ko..."

Ovoga puta je Šartran reagovao instinktivno, smeštajući tri metka u Ro- šerova leđa. Kapetan je pao licem napred na pod i beživotno skliznuo u sop- stvenu krv. Šartran i stražari su odmah dotrčali do komornika, koji je ležao zgrčen od bola.

Oba stražara su povikala užasnuto kada su ugledali simbol na komorni- kovim grudima. Drugi stražar je video žig naopačke i istog trenutka ustuk- nuo sa strahom u očima. Šartran, podjednako užasnut simbolom, povukao je komornikovu poderanu mantiju preko opekotine, skrivajući je od pogleda. Lengdon je prešao preko prostorije u delirijumu. Pokušao je da pronade smisao u onome stoje video kroz izmaglicu ludila i nasilja. Osakaćeni nauč- nik je, u poslednjem činu simbolične dominacije, doleteo u Rim i žigosao najvišeg crkvenog zvaničnika. *Za neke stvari se вреди žrtvovati*, rekao je ha- šašin. Lengdon se pitao kako je hendikepirani čovek uopšte mogao da savla- da komornika. Sa druge strane, Koler je imao pištolj. *Nije bitno kako je to izveo! Koler je obavio svoju misiju!*

Lengdon je prišao poprištu stravičnog događaja. Vojnici su se starali o komorniku i Lengdon oseti kako ga dimeći žig na podu kraj Kolerovih koli- ca privlači. *Šesti žig?* Stoje bliže prilazio, bio je sve zbunjeniji. Žig je pred- stavljao savršeni kvadrat, prilično velik i očigledno je poticao iz centralnog pregratka kovčežića u jazbini iluminata. *Šesti i konačni žig*, rekao je hašašin. *Najveličanstveniji od svih.*

Kleknuo je kraj Kolera i posegnuo rukom prema predmetu. Metal je još uvek zračio toplotu. Hvatajući ga za drvenu dršku, Lengdon ga podiže. Nije bio siguran staje očekivao da vidi, ali sasvim sigurno ne ovo.

Lengdon gaje dugo posmatrao u čudu. Ništa više nije imalo smisla. Zašto su stražari užasno povikali kada su ovo videli? Kvadrat je bio ispunjen besmislenim žvrljotinama. *Najveličanstveniji od svih?* Dok ga je okretao u rukama, Lengdon je primetio daje simetričan, ali nije značio ništa.

Kada je osetio ruku na ramenu, Lengdon je podigao pogled, očekujući Vitoriju. Međutim, ruka je bila ogrezla u krvi. Pripadala je Maksimilijanu Koleru, koji se naginjao iz svojih kolica.

Lengdon ispusti žig i uspravi se na noge. *Koler je još uvek živ!*

Poguren u svom sedištu, umirući direktor je još uvek disao, mada jedva, krkljajući. Kolerov pogled se susreo sa Lengdonovim i bio je to isti onaj kameni pogled koji gaje dočekaio ranije istog dana pred CERN-om. Suočene sa smrću, oči se delovale još tvrđe, a gnušanje i neprijateljstvo je izranjalo na površinu.

Naučnikovo telo zadrhta i Lengdon shvati da pokušava da se pomeri. Svi u prostoriji su se usredsredili na komornika i Lengdon je želeo da ih pozove, ali nije mogao da se pomeri. Bio je opčinjen napetošću koja je zračila iz Koleru u ovim poslednjim trenucima njegovog života. Drhteći od napora, direktor je podigao ruku i izvukao mali uređaj iz rukohvata na stolici. Bio je veličine kutije šibica. Ispružio gaje, tresući se. Lengdon se na trenutak uplašio da Koler ima oružje. Ali bilo je to nešto drugo.

"D-dajte..." Kolerove poslednje reci su bile krkljavi šapat. "D-dajte ovo... medijima." Koler se srušio i uređaj mu je pao u krilo.

Lengdon je šokirano zurio u elektronsku kutijicu. Na prednjoj strani su bile utisnute reci SONY RUVI. Prepoznao je jedan od novih, ultraminijaturenih kamkordera. *Ovaj tip baš ima obraza!* pomislio je. Izgleda da je Koler snimio neku vrstu samoubilačke oproštajne poruke koju je želeo da mediji emituju... bez sumnje nekakvu pridiku o važnosti nauke i gresima religije. Lengdon je odlučio daje večeras učinio već dovoljno za njegov cilj. Pre nego stoje Šartran video Kolerov kamkorder, ubacio gaje u najdublji džep na sakou. *Kolerova oproštajna poruka može da truli u paklu!*

Tišinu je prekinuo komornikov glas. Pokušavao je da se uspravi. "Kardinali", promrmljao je Surtrunu.

"Još uvek su u Sikstinskoj kapeli!" uzviknu Šartran. "Kapetan Rošer je naredio..."

"Evakuišite... odmah. Sve."

Šartran posla jednog od vojnika da otrči i oslobodi kardinale.

Komornik napravi bolnu grimasu. "Helikopter... napolju... vodite me u bolnicu."

Na Trgu sv. Petra, pilot švaj carske garde je sedeo u kabini parkirano g vati-
kanskog helikoptera i trljao slepoočnice. Buka na trgu oko njega je bila
toliko glasna daje prigušivala zvuke rotora u leru. Ovo nije bilo svečano
bdenje pod svetlošću sveca. Bio je iznenađen što još nije izbio totalni haos.
Na manje od dvadeset pet minuta do ponoći, ljudi su se još uvek zbijali,
neki se molili, neki su plakali za crkvom, neki su dobacivali opscenosti i go-
vorili da je crkva ovo i zaslužila, a neki su recitovali apokaliptične stihove
iz Biblije.

Pilotu je tutnjilo u glavi dok su svetla reflektora bacala odsjaj sa njego-
vog vetrobrana. Žmirkao je prema uskomešanoj masi. Iznad gomile su lepr-
šali transparenti.

ANTIMATERIJA JE ANTIHRIST!

NAUČNIK = SATANISTA

GDE JE VAŠ BOG SADA?

Pilot je ječao dok se njegova glavobolja pogoršavala. Napola je razmi-
šljao o tome da spusti vinilski pokrivač vetrobrana tako da ne mora da gleda
ovo, ali znao je da će morati da poleti za nekoliko minuta. Poručnik Šartran
mu je upravo javio užasne vesti. Komornika je napao Maksimilijan Koler i
ozbiljno ga ranio. Šartran, Amerikanac i žena su donosili komornika ovamo
da ga evakušu u bolnicu.

Pilot se osećao lično odgovornim za napad. Prekorevao je sebe što nije
postupio po svom instinktu. Kada je pokupio Kolera na aerodromu, ugledao
je nešto u naučnikovim mrtvim očima. Nije mogao da odredi šta, ali mu se
nije svidelo. To nije ni bilo važno. Rošer je izdavao naređenja i Rošer je in-
sistirao daje *ovo* čovek koji će im pomoći. Izgleda daje Rošer pogrešio.

Buka gomile se još više pojačala. Pilotu je bubnjalo u glavi. Trebao mu
je aspirin. Možda tri. Nije voleo da leti pod lekovima, ali nekoliko aspirina
će sigurno biti manje opasni od rasturajuće glavobolje. Posegao je prema pri-

boru za prvu pomoć, držanom među raznim mapama i priručnicima u kutiji za prtljag pričvršćenoj između dva prednja sedišta. Ali kada je pokušao da otvori kutiju, otkrio je daje zaključana. Potražio je ključ i konačno odustao. Očigledno večeras nije njegova noć. Vratio se masiranju slepoočnica.

Unutar zamračene bazilike, Lengdon, Vitorija i dva stražara su bez daha napredovali prema glavnom ulazu. Ne mogavši da nađu ništa prikladnije, njih četvoro su prenosili ranjenog komornika na uskom stolu, balansirajući inertno telo između sebe, kao na nosilima. Udaljeni huk ljudskog haosa se čuo kroz vrata. Komornik se držao na ivici svesti.

Vrerne je isticalo.

116

Bilo je 11:39 kada je Lengdon sa ostalima izašao iz bazilike sv. Petra. Ble-sak ga zaslepi. Reflektori su blistali na belom mermeru poput sunčevih zraka na snežnoj tundri. Lengdon je žmirkao, pokušavajući da se skloni iza ogromnih stubova, ali svetlo je dopiralo iz svih pravaca. Kolaž masivnih video-ekrana je izranjao iz gomile pred njim.

Stojeći na vrhu veličanstvenog stepeništa koje se spuštalo do trga, Lengdon se oseti kao nevoljni glumac na najvećoj pozornici na svetu. Negde iza bleštavih svetala, čuo je helikopter i urlik stotine hiljada glasova. Sa njihove leve strane, povorka kardinala se sada evakuisala na trg. Svi su zastali, očigledno uznemireni scenom na stepeništu.

"Samo polako", upozoravao je Šartran zvučeći usredsređeno dok je grupa silazila niz stepenice do helikoptera.

Lengdonu se činilo kao da se kreću pod vodom. Ruke su ga bolele od težine komornika i stola. Pitao se kako bi ovaj trenutak mogao biti manje do-stojanstven. Tada je ugledao odgovor. Izgleda da su dva izveštača BBC-ja prelazili otvoreni trg na povratku u prostor za novinare. Ali na urlik gomile su se okrenuli. Glik i Mekri su sada trčali prema njima. Činitina kamera je bila podignuta i uključena. *Evo lešinara*, pomisli Lengdon.

"Alt!" povika Šartran. "Vratite se nazad!"

Ali izveštači su nastavili da prilaze. Lengdon je pretpostavio da će ostalim mrežama trebati oko šest sekundi da ponovo preuzmu BBC-jev snimak. Pogrešio je. Bile su im potrebne dve sekunde. Kao da su povezani nekakvom univerzalnom svešču, svi ekrani do poslednjeg na trgu su se prebacili sa sata koji otkucava i svojih vatikanskih eksperata i počeli da prenose isti prizor - skakutavi živi snimak sa vatikanskih stepenica. Gde god je Lengdon

bacio pogled, video je komornikovo mlitavo telo u krupnom planu i tehnikoloru.

Ovo nije u redu! mislio je Lengdon. Želeo je da potrči niz stepenice i umeša se, ali nije mogao. To ne bi ni pomoglo. Da li zbog rike mase ili svežeg vazduha, Lengdon nikada neće saznati, ali u tom trenutku se desilo nezamislivo.

Poput čoveka koji se budi iz noćne more, komornik otvori oči i munjevito se uspravio. Potpuno iznenađeni time, Lengdon i ostali su se zateturali usled promene težišta. Prednji deo stola se spustio. Komornik počeo da klizi. Pokušali su da ga zadrže spuštajući sto, ali bilo je prekasno. Komornik skliznu. Začudo, nije pao. Stopala su mu lupila o mermer i uspravio se na noge. Na trenutak je stajao tako, dezorijentisan, a zatim je, pre nego što gaje iko mogao sprečiti, poleteo napred, teturajući se stepenicama prema Činiti.

"Ne!" vrisnu Lengdon.

Šartran potrča za njim, pokušavajući da ga zadrži. Ali komornik se okrenu ka njemu, iskolačenih i sluđenih očiju. "Pusti me!"

Šartran ustuknu.

Situacija se još više pogoršala. Komornikova razderana mantija, koju je Šartran samo navukao preko njegovih grudi, počeo da pada. Na trenutak, Lengdon pomisli da će odeća izdržati, ali taj trenutak je prošao. Mantija je popustila i skliznula sa njegovih ramena do struka.

Uzdah koji je prošao kroz gomilu kao daje za delić sekunde proputovao planetom i vratio se nazad. Kamere su snimale, blicevi su eksplodirali. Svi ekrani su projektovali slike komornikovih žigosanih gradi, ogromne i grozno detaljne. Neki od ekrana su čak zamrzli sliku i okrenuli je za 180 stepeni.

Konačna pobeda iluminata.

Lengdon je zurio u žig na ekranima. Iako je predstavljao otisak četvrtastog žiga koji je pronašao ranije, simbol je *sada* imao smisla. Savršenog smisla. Strahovita moć obeležja je pogodila Lengdona silinom brzog voza.

Orijentacija. Zaboravio je na prvo pravilo simbologije. *Kada kvadrat nije kvadrat?* Takođe je zaboravio da gvozdeni žigovi, baš kao i gumeni pečati, nikada nisu izgledali kao svoji otisci. Bili su naopačke. Lengdon je video *negativ* žiga!

Dok je haos rastao, stari iluminatski citat je odjekivao novim značenjem:

"Besprekorni dijamant, stvoren od drevnih elemenata sa takvim savršenstvom da bi svako ko ga vidi mogao samo da posmatra u čudu."

Lengdon je sada znao daje legenda istinita.

Zemlja, Vazduh, Vatra, Voda.

Dijamant iluminata.

117

Robert Lengdon nije sumnjao da kaos i histerija koji su u ovom trenutku ispunjavali Trg sv. Petra prevazilaze bilo šta što je Vatikan ikad video. Nijedna bitka, nijedno razapinjanje, hodočašće, nijedna mistična vizija... ništa u 2000-godišnjoj istoriji hrama nikako se nije moglo porediti sa veličinom i dramatičnošću ovog trenutka.

Dok se ova tragedija odvijala, Lengdon se osećao neobično izdvojen, kao da lebdi na stepeništu kraj Vitorije. Događaji su se rastezali, kao u vremenskoj anomaliji, i čitavo ludilo je usporavalo do puzanja...

Zigosani komornih... koji mahnita pred čitavim svetom...

Dijamant iluminata... razotkriven u svoj svojoj dijaboličnoj genijalnosti...

Sat koji otkucava poslednjih dvadeset minuta vaticanske istorije...

Međutim, drama je tek počinjala.

Komornik je, u nekoj vrsti posttraumatskog transa, iznenada bio ispunjen snagom, kao da su ga zaposeli demoni. Počeo je da brblja i šapuće sa nevidljivim duhovima, podižući ruke i pogled prema Bogu i nebesima.

"Govori!" vikao je komornik nebesima. "Da, čujem te!"

U tom trenutku, Lengdon je shvatio. Srce mu je potonulo poput kamena.

Izgleda da je i Vitorija razumela. Prebledela je. "U šoku je", rekla je.

"Halucinira. Misli da priča sa Bogom!"

Neko mora da prekine ovo, pomisli Lengdon. Bio je to grozan i sramotan kraj. *Vodite ovog čoveka u bolnicu!*

Činita Mekri je stajala na stepenicama ispod njih i snimala, očigledno pronasavši idealnu poziciju. Prizor se istog trenutka pojavljivao na video-ekranima po čitavom trgu... poput beskrajnog niza otvorenih bioskopa koji su svi prikazivali **istu jezivu** tragediju.

\$24

Den Braun

Čitava scena je izgledala epski. Komornik je, u svojoj pocepanoj mantiji i sa spaljenim žigom na grudima, izgledao kao nekakav izmoreni borac koji je savladao krugove pakla radi ovog jednog trenutka otkrovenja. Povikao je prema nebu.

"*Ti sento, Dio! Čujem te, Bože!*"

Šartran ustuknu, sa izrazom divljenja na licu. •?"

Tišina koja je zavladała gomilom bila je potpuna. Na trenutak je izgledalo kao da tišina zavladała čitavom planetom... svi su sedeli ukočeno pred svojim televizorima i zajedno zadržavali dah.

Komornik je stajao na stepenicama raširenih ruku. Izgledao je skoro kao Hrist, golih i ranjenih prsa pred celim svetom. Podigao je ruke ka nebesima i, gledajući uvis, uzviknuo, "*Grazie! Grazie, Dio!*"

Gomila je i dalje posmatrala u tišini.

"*Grazie, Dio!*" povika još jednom komornik. Poput sunca koje se probija kroz oblake, radost zasja na njegovom licu. "*Grazie, Dio!*"

Hvala ti, Bože? Lengdon je posmatrao u čudu.

Komornik je sada sijao, a njegova jeziva transformacija je bila kompletna. Pogledao je u nebo, klimajući žustro glavom. Povikao je prema nebesima: "Na ovom kamenu ću podići svoju crkvu!"

Lengdonu su ove reci bile poznate, ali nije imao predstavu zašto bi ih komornik uzvikivao.

Komornik se okrenu nazad prema masi i još jednom povika u noć. "Na ovom kamenu ću podići svoju crkvu!" Tada podiže ruke i nasmeja se naglas. "*Grazie, Dio! Grazie!*"

;

Čovek je očigledno poludeo.

Svet je posmatrao, opčinjen.

Međutim, kulminacija je bila nešto što niko nije očekivao.

Uz konačni povik radosti, komornik se okrenuo i pojurio nazad u baziliku sv. Petra.

118

Jedanaest i četrdeset dva.

Ni u svojim najluđim snovima Lengdon nije pomišljao da će jednog dana biti deo povorke nalik ovoj koja je potrčala nazad u baziliku za komornikom... a još manje da će je predvoditi. Ali bio je najbliži vratima i postupio je instinktivno.

Umreće ovde, pomisli Lengdon, utrčavajući preko praga u mračnu prazninu. "Komorniće! Stanite!"

Tama na koju je Lengdon naleteo kao na zid bila je potpuna. Zenice su mu bile sužene od bleštave svetlosti i nije video dalje od jednog metra ispred sebe. Ukopao se. Negde u mraku čuo je šuštanje komornikove mantije dok je sveštenik slepo trčao u ništavilo.

Vitorija i vojnici su istog trenutka stigli. Upalili su baterijske lampe, ali gotovo istrošene, jedva da su osvetljavale dubinu bazilike pred njima. Snopovi svetlosti su sekli prostor, otkrivajući samo stubove i goli pod. Komornika nije bilo.

"Komorniče!" vikao je Šartran sa strahom u glasu. "Čekajte! Sinjore!" Gužva na vratima iza njih naterala ih je da se okrenu. Krupna figura Činite Mekri se nazirala u prolazu. Kamera joj je bila na ramenu i blistavo crveno svetio na vrhu je otkrivalo da je još uvek uključena. Glik je trčao za njom sa mikrofonom u ruci i dovikivao joj da uspori.

Lengdon nije mogao da veruje. *Ovo nije ni vreme ni mestol*

; "Napolje!" odbrusi Šartran. "Ovo nije za vaše oči!"

; Ali Mekri i Glik su nastavili da prilaze.

"Činita!" Glik je sada zvučao prestrašeno. "Ovo je samoubistvo! Ja ne idem!"

Mekri gaje ignorisala. Pritisnula je prekidač na kameri. Reflektor na vrhu se upalio, zaslepljujući ih sve.

Lengdon zakloni lice i okrenu se u bolu. *Prokletstvo!* Ali kada je podigao pogled, shvatio je daje crkva oko njih osvetljena u krugu od tridesetak metara.

Baš u tom trenutku, negde u daljini odjeknu komornikov glas. "Na ovom kamenu ću podići svoju crkvu!"

Mekri okrenu kameru prema zvuku. Daleko u sivilu, na granici domašaja reflektora, zatalasalo se crno platno, otkrivajući poznatu priliku koja je trčala niz glavnu lađu bazilike.

Usledio je trenutak oklevanja u kojem su svi upijali ovaj bizaran prizor.

Tada se brana provalila. Šartran je preduhitrio Lengdona i potrčao za komornikom. Lengdon je bio sledeći. Zatim vojnici i Vitorija.

Mekri na začelju, osvetljavajući svima put i prenoseći ovu zagrobnu jur-njavu svetlu. Glik ih je nevoljno sledio, uplašen, glasno psujući i petljajući sa živim komentarom.

Glavna lađa bazilike sv. Petra je, kao što se poručnik Šartran jednom i sam uverio, bila duža od fudbalskog terena. Međutim, večeras je izgledalo kao da je dvostruko tolika. Dok je vojnik trčao za komornikom, pitao se kuda je krenuo. Komornik je očigledno bio u šoku, bez sumnje u delirijumu usled fizičke traume i stravičnih događaja u papinoj kancelariji.

Negde ispred njih, van domašaja BBC-jevog reflektora, komornikov glas je veselo odzvanjao. "Na ovom kamenu ću podići svoju crkvu!"

Šartran je znao daje to bio citat iz Biblije - Mateja 16:18, ako se dobro sećao. *Na ovom kamenu ću podići svoju crkvu!* Bila je to skoro surovo neprikladna izjava - crkva se upravo nalazila pred uništenjem. Komornik mora daje poludeo.

Ili možda i nije?

Samo na tren, Sartranovo srce je zalepršalo. Svete vizije i božije poruke su mu oduvek delovale kao obična priviđenja - posledice prevelikog entuzijazma u kojem su ljudi čuli ono što su želeli da čuju - Bog se nije javljao *direktno!*

Ipak, trenutak kasnije, kao daje sam Sveti duh sišao sa nebesa da ubedio Šartrana u svoju moć, ukazala mu se vizija.

Pedeset metara ispred njega u središtu crkve se pojavio duh... prozirna, blistava silueta. Bleda figura je pripadala polugolom komorniku. Prikaza je izgledala prozirno i zračila je svetlošću. Šartran se nespretno zaustavio, osećajući kako mu se steže čvor u grudima. *Komornik je sijao!* Telo kao da mu je sada snažnije blistalo. Tada je počelo da se spušta... sve dublje i dublje, dok nije nestalo u tami poda, kao uz pomoć magije.

Lengdon je takođe video fantoma. Za trenutak je i on mislio daje ugledao priviđenje. Ali dok je prolazio kraj ošamućenog Šartrana i trčao prema mestu na kojem je komornik nestao, shvatio je šta se upravo desilo. Komornik je stigao do niše palijuma - uvučene odaje osvetljene sa devedeset devet uljanih lampi. Lampe u niši su sijale odozdo, dajući poseban efekat. A dok se komornik spuštao niz stepenice, izgledalo je kao da nestaje u podu. Stigao je bez daha do ivice ispod koje se pružala prostorija. Pogledao je niz stepenice. Na dnu, osvetljen zlatnim sjajem uljanih lampi, komornik je žurio preko mermerne odaje prema staklenim vratima koja su vodila u sobu sa slavnim zlatnim kovčegom.

Šta on to radi? pitao se Lengdon. *Sigurno ne misli daje zlatni kovčeg...*

Komornik otvori vrata i utrča unutra. Začudo, nije se ni osvrnuo ka zlatnom kovčegu, protrčavajući kraj njega. Pao je na kolena dva metra iza kovčega i počeo da se bori sa gvozdenom rešetkom usađenom u pod.

Lengdon je posmatrao u užasu, shvatajući kuda je komornik krenuo. *Dobri bože, ne!* Pojurio je niz stepenice za njim. "Oče! Nemojte!"

Dok je Lengdon otvarao staklena vrata i trčao prema komorniku, video gaje kako čupa rešetku. Gvozdeni poklopac se podigao uz zaglušujući tresak, otkrivajući uski prolaz i strmo stepenište koje je vodilo u ništavilo. Dok je komornik prilazio rupi, Lengdon ga zgrabi za gola ramena i povuče nazad. Koža mu je bila klizava od znoja, ali Lengdon gaje čvrsto držao.

Komornik se okrenuo, očigledno preplašen. "Šta to radite?"

Kada su im se oči srele, Lengdon se iznenadio. Komornik više nije imao staklasti pogled čoveka u transu. Oči su mu bile žive i blistale su lucidnom odlučnošću. Žig na njegovim grudima je izgledao strašno.

"Oče", apelovao je Lengdon stoje mirnije mogao, "ne možete sići dole. Moramo da se evakušemo."

"Sine moj", reče komornik jezivo razumnim glasom. "Upravo sam primio poruku. Znam..."

"Komorniče!" Bio je to Šartran sa ostalima. Sjurili su se niz stepenice u sobi, osvetljeni Cinitinom kamerom.

Kada je Šartran ugledao otvorenu rešetku na podu, oči su mu se ispunile stravom. Prekrstio se i pogledom zahvalio Lengdonu stoje zaustavio komornika. Lengdon je razumeo; pročitao je dovoljno o arhitekturi Vatikana da zna šta leži ispod te rešetke. Bilo je to najsvetije mesto u čitavom hrišćanskom svetu. *Terra Santa*. Sveto tlo. Neki su ga zvali nekropola. Neki su ga nazivali katakombama. Prema opisima malobrojnog sveštenstva koje je tokom godina silazilo dole, nekropola je predstavljala mračni lavirint podzemnih kripti koje bi mogle da progutaju posetioca u trenu ako slučajno zaluta. To nije mesto kroz koje bi želeli da jure komornika.

"Sinjore", molio je Šartran. "U šoku ste. Moramo da idemo odavde. Ne smete da idete dole. To je samoubistvo."

Komornikovo lice iznenada poprimi stoički izraz. Ispružio je ruku i mirno položio dlan na Šartranovo rame. "Hvala vam na vašoj brizi i službi. Ne mogu vam opisati kako. Ne mogu vam reći da razumem. Ali imao sam otkrovenje. Znam gde je antimaterija."

Svi su zurili u njega.

Komornik se okrenu prema grupi. "Na ovom kamenu ću podići svoju crkvu. To je bila poruka. Značenje je jasno."

Lengdon još uvek nije uspevao da shvati komornikovu uverenost da je pričao sa Bogom, a kamoli da je dešifrovao poruku. *Na ovom kamenu ću podići svoju crkvu?* To su reci koje je Isus izgovorio kada je izabrao Petra za svog prvog apostola. Kakve je to veze imalo sa bilo čime?

Mekri je prišla bliže. Glik je bio nem, kao ošamućen.

Komornik je sada govorio bižc. "Iliniiiiiiati su postavili svoje oružje uništenja na sam kamen-temeljac crkve." Pokazao je prema stepenicama. "Na samom kamenu na kojem je podignuta ova crkva. A ja znam gde se taj kamen nalazi."

Lengdon je bio siguran daje vreme da savladaju komornika i odnesu ga gore. Koliko god daje lucidno zvučao, sveštenikje pričao gluposti. *Kamen? Kamen-temeljac ove građevine?* Stepenište pred njima nije vodilo do temelja, vodilo je do nekropole. "Taj citat je metafora, oče! Ne postoji stvarno kamen!"

Komornik je delovao neobično tužno. "Kamen *postoji*, sine moj." Pokazao je prema otvoru. "*Pietro e la pietra*."

t

Lengdon se sledi. U trenutku mu je sve postalo jasno.

Naježio se od stroge jednostavnosti zagonetke. Dok je stajao sa ostalima i gledao niz dugo stepenište, shvatio je da kamen stvarno postoji, zakopan ispod ove crkve.

Pietro e la pietra. Petar je kamen.

Petrova vera u Boga je bila toliko čvrsta da ga je Isus nazvao "kamen" - nepokolebljivi učenik na čijim će ramenima Isus izgraditi svoju crkvu. Svanulo mu je daje tačno na ovom mestu - Vatikanskom brdu - Petar bio razapet i sahranjen. Rani hrišćani su na njegovom grobu podigli mali hram. Kako se hrišćanstvo širilo, hram je postajao veći, sloj po sloj, kulminirajući u ovoj kolosalnoj bazilici. Čitava katolička vera je bukvalno bila sagrađena na svetom Petru. Kamenu.

"Antimaterija je u grobnici svetog Petra", reče komornik, a glas mu je bio kristalno jasan.

Uprkos očigledno natprirodnom izvoru informacije, Lengdon je u njoj video čvrstu logiku. Postavljanje antimaterije na grobnicu svetog Petra je sada izgledalo bolno očigledno. Iluminati su, u činu simboličnog prkosa, postavili antimateriju u srž hrišćanskog sveta, bukvalno i figurativno. *Konačna infiltracija*.

"A ako vam je potreban svetovni dokaz", reče komornik nestrpljivo, "upravo sam otkrio da rešetka nije zaključana." Pokazao je prema otvorenom prolazu na podu. "*Nikad* nije otključan. Neko je bio dole... *nedavno*."

Svi su pogledali prema rupi.

Trenutak kasnije, komornik se okrenuo sa neočekivanom agilnošću, zgrabio uljanu lampu i pojurio prema otvoru.

119

Kamene stepenice su se strmo spuštale pod zemlju.

Poginuću ovde dole, pomisli Vitorija, stežući teški rukohvat od kanapa dok se spuštala niz skućeni hodnik za ostalima. Iako je Lengdon pokušao da spreči komornika da uđe u otvor, Šartran je intervenisao, čvrsto ga zgrabivši. Izgleda daje mladi stražar bio ubeđen da komornik zna šta radi.

Nakon kraćeg komešanja, Lengdon se oslobodio i poleteo za komornikom, sa Šartranom za petama. Vitorija instinktivno potrča za njima.

Sada je jurila glavom bez obzira po strmom nagibu na kojem je svaki pogrešan korak mogao da donese smrtonosni pad. Daleko ispod sebe je videla

zlatasti sjaj komornikove uljane lampe. Iza sebe je čula izveštače BBC-ja kako se trude da održe korak. Svetio kamere je bacalo iskežene senke niz prolaz, osvetljujući Šartrana i Lengdona. Vitorija je jedva mogla da poveruje daje čitav svet pratio ovu ludost. *Isključi prokletu kameru!* Sa druge strane, znala je da isključivo zahvaljujući reflektoru vide kuda idu.

Dok se bizarna potera nastavljala, Vitorijine misli su šibale poput oluje. Staje komornik uopšte mogao da uradi ovde dole? Čak i ako bi pronašao antimateriju? Nije bilo dovoljno vremena!

Vitoriji je intuicija govorila daje komornik verovatno u pravu. Postavljanje antimaterije tri nivoa pod zemljom je delovao kao skoro plemenit i milosrdan izbor. Duboko pod zemljom - slično kao u Z-laboratoriji - anihilacija antimaterije bi bila delimično ublažena. Bez toplotnog talasa i šrapnela koji bi mogli da povrede posmatrača, samo biblijska pukotina u zemlji i kolosalna bazilika koja se urušava u krater.

Da li je ovo jedini Kolerov plemeniti gest? Pošteđeni životi? Vitorija još uvek nije mogla da pojmi da je direktor bio umešan. Mogla je da prihvati njegovu mržnju prema religiji... ali ova veličanstvena zavera nije ličila na njega. Je li Kolerovo gnušanje stvarno bilo toliko duboko? Uništenje Vatikana? Unajmljivanje plaćenog ubice? Ubistva njenog oca, pape i četvorice kardinala? Činilo se nezamislivim. I kako su Koleru pošla za rukom sva ova izdajstva unutar zidova Vatikana? *Rošerje bio Kolerova krtica*, rekla je Vitorija sebi. *Rošerje bio iluminat*. Kapetan Rošerje bez sumnje imao ključeve od svega - papinih odaja, tajnog prolaza, nekropole, grobnice svetog Petra, baš svega. Mogao je da postavi antimateriju u grobnicu svetog Petra - maksimalno obezbeđenu - i da zatim naredi svojim vojnicima da ne gube vreme pretražujući obezbeđene delove Vatikana. Rošer je *znao* da niko ne bi pronašao kanister.

Ali Rošer nikada nije računao na komornikovu poruku odozgo.

Poruka. Ovo je iskušavanje vere sa kojim se Vitorija još uvek borila. Da li je Bog stvarno *komunicirao* sa komornikom? Vitorijina utroba je govorila da nije, a ipak, ona se bavila fizikom povezanosti - naukom o međusobnoj uslovljenosti. Svakog dana je bila svedok čudesne komunikacije -jaja morskih kornjača koja bi bila razdvojena i smeštena u laboratorije na razdaljini od nekoliko hiljada kilometara bi se izlegla u istom trenu... hektari meduza koje pulsiraju u savršenom ritmu poput jednog uma. *Svuda postoje nevidljive linije komunikacija*, pomislila je.

Ali između Boga i čoveka?

Vitorija je poželela daje njen otac tu da joj podari veru. Jednom joj je objasnio božansku komunikaciju naučnim izrazima i naveo je da poveruje. Još uvek se sećala dana kada ga je videla da se moli i upitala ga je: "Oče, zašto se trudiš sa molitvama? Bog ne može da ti odgovori."

Leonardo Vetra se prenuo iz svoje meditacije sa očinskim osmehom.

"Moja ćerka, skeptik. Znači ti ne veruješ da se Bog obraća čoveku? Objaniću ti to tvojim jezikom." Uzeo je sa police model ljudskog mozga i postavio gaje ispred nje. "Kao što verovatno znaš, Vitorija, ljudska bića obično koriste veoma mali procenat svojih mentalnih sposobnosti. Međutim, ako ih dovedeš u situacije ispunjene emocijama - poput fizičke traume, izuzetne sreće ili straha, duboke meditacije - njihovi neuroni odjednom počinju da pucketaju kao ljudi, prouzrokujući veću mentalnu jasnoću."

"Pa šta?" rekla je Vitorija. "Samo zato što razmišljaš sigurno ne znači da pričaš sa Bogom."

"Aha!" uzviknuo je Vetra. "A ipak, značajna rešenja naizgled nerešivih problema često nam dolaze u ovim trenucima jasnoće. To je ono što gurui zovu viša svest. Biolozi to zovu izmenjenim stanjima. Psiholozi to zovu supersvesnošću." Zastao je. "A hrišćani to zovu odgovorom na molitvu." Dodao je, široko se smešeći: "Božansko otkrovenje ponekad samo znači da si prilagodio svoj mozak da čuje ono što tvoje srce već zna."

Sada, dok je trčala kroz mrak kao sumanuta, Vitorija je pomislila kako je njen otac možda i bio u pravu. Je li bilo toliko teško da poveruje da je trauma dovela komornikov um u stanje u kojem je jednostavno "shvatio" gde se nalazi antimaterija?

Svako od nas je Bog, rekao je Buda. Svako od nas zna sve. Treba samo da otvorimo umove i čujemo sopstvenu mudrost.

Upravo u tom trenutku jasnoće, dok je Vitorija zaranjala dublje u zemlju, osetila je kako joj se um otvara... i kako njena sopstvena mudrost izlazi na površinu. Sada je van svake sumnje uvidela komornikove namere. Njena svesnost je sa sobom donela strah kakav nikada ranije nije spoznala.

"Komorniče, ne!" povikala je niz prolaz. "Ne razumete!" Vitorija je zamislila bezbrojne ljude koji su okruživali Vatikan i krv joj se sledila. "Ako iznesete antimateriju na površinu... svi će umreti!"

Lengdon je sada preskakao po tri stepenika, napredujući brzo. Prolaz je bio uzak, ali nije osećao klaustrofobiju. Njegov nekada parališući strah je sada bio nadmašen mnogo dubljom strepnjom.

"Komorniče!" Lengdon je video da se približava sjaju lampe. "Morate ostaviti antimateriju tu gde je! Nemamo dragog izbora!"

Još dok je to izgovarao, shvatio je da ne može da poveruje u ono što govori. Ne samo da je prihvatio komornikovo božansko otkrovenje u vezi sa lokacijom antimaterije, već je zagovarao uništenje bazilike sv. Petra -jednog od najvećih arhitektonskih dostignuća na svetu... kao i umetničkih dela koja su se nalazila u njoj.

Ali svi oni ljudi napolju... to je jedini način.

Delovalo je kao surova ironija da je jedini način da spasu ljude sada bilo da otpišu crkvu. Lengdon je pomislio daje ovakva simbolika sigurno zabavljala iluminare.

Vazduh koji je dopirao sa dna tunela bio je hladan i vlažan. Negde dole nalazio se sveti *necropolis*... mesto poslednjeg počinka svetog Petra i bezbroj drugih hrišćana. Lengdon oseti jezu i ponada se da ovo nije samoubilačka misija.

Komornikova svetiljka kao da se iznenada zaustavila. Lengdon mu se brzo približavao.

Podnožje stepeništa je naglo izronilo iz senki. U njemu se nalazila kapija od kovanog gvožđa sa tri oznake u obliku lobanje. Komornik pokuša da je otvori. Lengdon skoči i zatvorio kapiju, zaustavljajući komornika. I ostali su dojurili niz stepenice, sablasno blede pod reflektorom BBC-ja... naročito *Glik*, koji je bio sve belji sa svakim novim korakom.

Šartran zgrabi Lengdona. "Pustite komornika da prođe!"

"Ne!" povika Vitorija bez daha. "Moramo se odmah evakuisati! *Ne smete* izneti antimateriju odavde! Ako je odnesete gore, svi napolju će *izginuti!*"

Komornikov glas je zvučao izuzetno smireno. "Svi vi... morate mi verovati. Imamo jako malo vremena."

"Ne razumete", reče Vitorija. "Eksplozija na nivou tla će biti mnogo gora nego ovde!"

Komornik ju je pogledao, a zelene oči su mu bile blistavo lucidne. "Ko je pominjao eksploziju na nivou tla?"

Vitorija je zurila. "*Ostavićete* je ovde?"

Komornikova sigurnost je bila opčinjavajuća. "Večeras neće biti više umiranja."

"Oče, ali..."

"Molim vas... imajte malo *vere*." Komornikov glas se spustio do oštrog šapata. "Ne tražim ni od koga da mi se pridruži. Svi možete slobodno da idete. Samo tražim da se ne mešate u Njegovo delo. Pustite me da uradim ono što mi je rečeno." Komornikov pogled je postao intenzivniji. "Tu sam da bih spasao crkvu. I ja to *moгу*. Kunem se životom."

Tišina koja je usledila bila je glasnija od grmljavine.

120

Jedanaest i pedeset jedan.

Necropolis u prevodu znači *Grad mrtvih*.

Ništa od onoga stoje Lengdon čitao o ovom mestu ga nije moglo pripremiti na ono stoje video. Ogromna podzemna šupljina ispunjena ruSevnim

mauzolejima, poput malih kuća na podu pećine. Vazduh je mirisao beživotno. Čudnovata mreža uzanih stazica vijugala je između natrulih spomenika od kojih se većina sastojala od ispucanih cigala prekrivenih mermerom. Poput kipova od prašine, bezbrojni stubovi neiskopane zemlje su se uzdizali da podrže zemljano nebo, koje je visilo nisko nad senovitim naseljem.

Grad mrtvih, mislio je Lengdon, rastrzan između akademske radoznalosti i sirovog straha. Zajedno sa ostalima je napredovao sve dublje kroz vijugave prolaze. *Jesam li načinio pogrešan izbor?*

Šartran je prvi bio omađijan komornikom, otvarajući kapiju i objavljujući svoju veru u njega. Glik i Mekri su, na komornikov zahtev, plemenito pristali da mu osvetljavaju put, iako su njihovi motivi bili prilično sumnjivi, s obzirom na počasti koje ih čekaju ako odavde izađu živi. Vitorija je bila najmanje spremna na ovo i Lengdon je u njenim očima video oprez koji je proizilazio iz ženske intuicije.

Sada je prekasno, pomislio je, dok su on i Vitorija trčali za ostalima.

Doneli smo odluku.

Vitorija je bila tiha, ali Lengdon je znao da razmišlja o istoj stvari. *Ako komornik nije u pravu, devet minuta nam neće biti dovoljno da izađemo iz Vatikana.*

Dok su trčali između mauzoleja, osetio je kako mu se noge umaraju, primećujući, na svoje iznenađenje, da se uspinju blagom kosinom. Kada se setio razloga, trnci su mu prošli kičmom. Topografija pod njegovim nogama je bila iz Hristovog vremena. Trčao je uz prvobitno vatikansko brdo! Lengdon je znao da su izučavaoci Vatikana tvrdili da se grobnica svetog Petra nalazila blizu vrha Vatikanskog brda i oduvek se pitao kako su to zaključili. Sada je razumeo. *Prokleta brdo je još uvek bilo tu!*

Činilo mu se da trči po stranicama istorije. Negde ispred njih se nalazila grobnica svetog Petra - najveća hrišćanska relikvija. Bilo je teško zamisliti daje grob nekada bio obeležen samo skromnim hramom. Ne više. Dok se Petrova slava širila, novi hramovi su građeni iznad starog i sada se spomenik širio 150 metara iznad njihovih glava do vrha Mikelandelove kupole, koji se nalazio u centimetar tačno iznad prvobitne grobnice.

Nastavili su da se uspinju vijugavim stazama. Lengdon pogleda na sat.

Osam minuta. Počinjao je da se pita da li će se on i Vitorija pridružiti preminulima.

"Pazite!" povika Glik iza njih. "Zmijske jame!"

Lengdon ih je video na vreme. Staza pred njima je bila prekrivena mnogobrojnim otvorima. Jedva je uspeo da ih preskoči.

Vitorija je takođe skočila, za dlaku izbegavajući uske pukotine. Nesigurno ga je pogledala. *"Zmijske jame?"*

"U stvari, jame za klop", ispravio ju je Lengdon. "Veruj mi, ne želiš da znaš." Upravo je shvatio da su jame bile *otvori za nalivanje*. Rani hrišćani

su verovali u oživljavanje mesa i koristili su ove rupe da fcmkvalno "hrane mrtve" sipajući mleko i med u kripte pod zemljom.

Komornik se osećao slabo.

Trčao je napred, dok su mu noge pronalazile snagu u njegovoj dužnosti prema Bogu i čoveku. *Skoro sam stigao*. Tresao se u neverovatnom bolu. *Um može doneti mnogo više bola od telci*. Ipak je bio iscrpljen. Znao je da ima veoma malo vremena.

"Spasiću tvoju crkvu, Oče. Kunem se."

Uprkos reflektoru BBC-ja iza sebe, na kojem je bio zahvalan, komornik je držao svoju uljanu lampu visoko. *Ja sam svetionik u mraku. Ja sam svetlost*.

Lampa se prelivala dok je trčao i na trenutak se uplašio da će ga zapaljivo ulje isprskati i opeci. Iskusio je dovoljno sprženog mesa za jedno veče.

Dok se približavao vrhu brda, obliavao gaje znoj i dah mu je postajao sve kraći. Ali kada je izbio na vrh, osetio se kao daje ponovo rođen. Doteturao se do zaravni od zemlje na kojoj je stajao mnogo puta. Ovde je staza prestajala. Nekropola se naglo okončavala zidom od zemlje. Na malom natpisu je pisalo: *Mausoleum S*.

La tomba di San Pietro.

Pred njim se u visini struka nalazilo udubljenje u zidu. Ovde nije bilo pozlaćenih pločica. Nikakve pompe. Samo jednostavna rupa u zidu, iza koje se nalazila mala kripti i oskudni, ruševni sarkofag. Komornik zaviri u rupu i iscrpljeno se nasmeši. Mogao je da čuje ostale iz sebe. Spustio je uljanu lampu i otpočeo molitvu.

Hvala ti, Bože. Skoro je gotovo.

Napolju na trgu, kardinal Mortati je stajao okružen zanemelim kardinalima i na video-ekranu posmatrao rasplet drame u kripti ispod njih. Nije više znao u šta da veruje. Da li je čitav svet upravo prisustvovao onome što je *on* video? Da li se Bog stvarno obratio komorniku? Da li će stvarno izneti antimateriju na Trg svetog...

"Gledajte!" Svetinom prođe uzdah.

"Tamo!" Svi su iznenada pokazivali na ekran. "To je čudo!"

Mortati podiže pogled. Položaj kamere je bio nesiguran, ali slika dovoljno jasna. Prizor je bio nezaboravan.

Sniman sa leđa, komornik je klečao na zemljanom podu u molitvi. Pred njim se nalazila grubo izdubljena rupa u zidu. Unutar otvora, među hrpama drevnog kamenja, nalazio se kovčeg od terakote. Iako je Mortati video ovaj sanduk samo jednom u životu, dobro je znao šta se u njemu nalazilo.

San Pietro.

Mortati nije bio toliko naivan da pomisli da su povici radosti i čuđenja koji su odjekivali kroz svetinu bili izazvani jednom od najsvetijih relikvija

hrišćanstva. Grobnica svetog Petra nije bila razlog zbog kojeg su ljudi padali na kolena u spontanoj molitvi i zahvalnosti. Bio je to predmet *na* grobnici. Kanister sa antimaterijom. Bio je tamo... na istom mestu na kojem se nalazio čitav dan... krijući se u tami nekropole. Gladak. Neumoljiv. Smrtonosan. Komornikova vizija je bila istinita.

Mortati je zurio u čudu u providni cilindar. Kapljica tečnosti je još uvek lebdela u njegovom središtu. Kripta oko kanistera je treptala na crvenom svetlu, dok je ekran od tečnog stakla odbrojavao svojih poslednjih pet minuta. Nekoliko centimetara od kanistera, u kripti se takođe nalazila bežična kamera švajcarske garde, usmerena prema kanisteru i snimajući sve ovo. Mortati se prekrsti, ubeđen daje ovo najužasniji prizor koji je video u čitavom svom životu. Međutim, sledećeg trenutka je shvatio da će ubrzo postati još gore.

Komornik iznenada ustade. Zgrabio je antimateriju i okrenuo se prema ostalima. Na licu mu se videla potpuna usredsređenost. Progurao se između njih i počeo da se spušta niz nekropolu istim putem kojim je i došao, trčeći nizbrdo.

Kamera uhvati Vitoriju Vetru, sleđenu u užasu. "Kuda idete? Komorniče! Mislila sam da ste rekli..."

"Imajte vere!" doviknuo je dok se udaljavao.

Vitorija se okrenula ka Lengdonu. "Sta da radimo?"

Robert Lengdon pokuša da zaustavi komornika, ali Šartran gaje sprečio, očigledno imajući poverenja u komornika.

Slika koju je sada prenosila kamera BBC-ja ličila je na vožnju toboganom, zavijala je i podrhtavala. Promičući kadrovi su prikazivali zbunjenost i užas dok se haotična povorka teturala kroz senke, nazad prema ulazu u nekropolu.

Gore na trgu, Mortati uzdahnu u strahu. "On to donosi *ovamo*?"

Na televizijskim ekranima širom sveta, komornik je izlazio iz nekropole sa antimaterijom u rukama, veći od života. "Večeras više neće biti umiranja!" Ali komornik nije bio u pravu.

121

U omornik se pojavio na vratima bazilike sv. Petra tačno u 11:56. Izbauljao IV je u zaslepljujući blesak svetskih reflektora, noseći pred sobom antimateriju poput kakve dragocene relikvije. Očima koje su ga pekale, mogao je da vidi svoju sopstvenu figuru, polugolu i ranjenu, kako se poput džina pomalja na video-ekranima na trgu. Galama koja se dizala iz mase na Trgu sv. Petra

nije nalikovala bilo čemu stoje komornik ikada čuo - plač, vriska, bakanje, molitve... mešavina poštovanja i užasa.

Spasi nas od zla, prošaputao je. Potpuno ga je iscrpelo bekstvo iz nekropole. Zamalo da se završi katastrofom. Robert Lengdon i Vitorija Vetra su pokušali da ga zaustave, želei i su da bace kanister nazad u njegovu podzemno skrovište, da beže napolje u zaklon. *Slepe budale!*

Komornik je sada sa zastrašujućom jasnoćom shvatio da bi bilo koje druge večeri on izgubio trku. Međutim, večeras je Bog ponovo bio uz njega. Roberta Lengdona, koji ga je zamalo savladao, zgrabio je Šartran, pun poverenja i osećanja dužnosti prema komornikovo molbi da imaju vere. Izveštači su naravno bili ošamućeni i vukli su previše opreme da bi mogli da se umešaju.

Čudni suputevi božiji.

Komornik je sada iza sebe čuo i ostale... i na ekranima video i kako se približavaju. Prikupljajući poslednje trunčice fizičke snage, podigao je anti-materiju visoko iznad glave. Tada je poleteo niz stepenice, zabacujući unazad svoja gola ramena u činu prkosa prema žigu iluminata na svojim grudima. Postojala je samo još jedna stvar.

Sa verom u Boga, pomislio je. *Sa verom u Boga.*

i *Četiri minuta...*

Lengdon je jedva video bilo šta kada je izjurio iz bazilike. Svetla medija su mu ponovo spržila mrežnjače. Sve stoje mogao da razabere bio je mutni obris komornika, kako pravo ispred njega strčava niz stepenice. Na trenutak, osvetljen oreolom reflektora, komornik je imao nebeski izgled, poput nekakvog modernog božanstva. Mantija mu je visila oko struka kao pokrov. Telo mu je bilo izbrazdano i ranjeno rukama neprijatelja, ali je ipak istrajao. Komornik je trčao dalje, uzdignute glave, dovikujući svetlu da ima vere, trčeći prema gomili sa oružjem uništenja u rukama.

Lengdon potrča za njim niz stepenice. *Šta to radi? Pobiće ih sve!*

"Đavolovom delu", vrisnu komornik, "nije mesto u božijoj kući!" Približavao se sada prestravljenoj gomili.

"Oče!" viknu Lengdon iza njega. "Nemate kuda!"

"Pogledaj ka nebesima! Zaboravljamo da pogledamo ka nebesima!"

U trenutku kada je Lengdon video kuda se komornik uputio, shvatio je veličanstvenu istinu. Iako ga nije mogao videti od svetla, znao je da se spasenje nalazi tačno iznad njihovih glava.

.'; *Zvezdama ispunjeno italijansko nebo. Put za bekstvo.*

Helikopter koji je komornik pozvao da ga odveze u bolnicu stajao je tačno ispred njih, sa pilotom u kabini i elisama koje su se već okretale u leri. Dok je komornik trčao prema njemu, Lengdon oseti kako ga iznenada obuzima radost.

Misli su mu poput bujice preplavile um...

Prvo zamisli široko prostranstvo Sredozemlja. Koliko je udaljeno? Deset kilometara? Petnaest? Znao je daje do plaže *Fiumocino* bilo potrebno samo sedam minuta vozom. Ali helikopterom, brzinom od 300 kilometara na sat, bez stajanja... Ako bi odneli kanister dovoljno daleko na otvoreno more i tamo ga bacili... Dok je trčao kao da nema težinu, shvatio je da postoje i druge opcije. *La Cava Romana!* Rudnici mermera severno od grada su bili udaljeni manje od pet kilometara. Koliko su bili veliki? Pet kvadratnih kilometara? Sigurno su pusti u ovo doba! Kada bi *tamo* bacili kanister...

"Svi nazad!" viknu komornik. Grudi su ga bolele dok je trčao. "Sklonite se! Odmah!"

Vojnici švajcarske garde koji su stajali oko helikoptera blenuli su u komornika oklembešenih vilica.

"Nazad!" vrisnu sveštenik.

Vojnici su ustuknuli. Dok je čitav svet zadivljeno posmatrao, komornik je obišao helikopter do pilotovih vrata i otvorio ih. "Napolje, sine! Odmah!" Pilot iskoči.

Komornik pogleda visoko sedište kabine i znao je da će mu, u njegovom isrpljenom stanju, biti potrebne obe ruke da se popne. Okrenuo prema pilotu i drhtavim rukama mu gurnuo kanister u ruke. "Pridrži ovo. Dodaj mi ga kad se popnem."

Dok se komornik penjao, čuo je Roberta Lengdona kako uzbuđeno viče, trčeći prema letelici. *Sada shvataš*, pomislio je komornik. *Sada imaš vere!* Komornik se namestio u kabini, podesio nekoliko poznatih poluga i okrenuo se prema prozoru da uzme kanister.

Ali vojnik kojem je dao kanister je stajao praznih ruku. "Uzeo gaje!" povikao je.

Komorniku je stalo srce. "Ko?"

Vojnik pokaza prstom. "On!"

Roberta Lengdona je iznenadila težina kanistera. Dotrčao je do druge strane helikoptera i uskočio u zadnji deo u kojem su on i Vitorija sedeli pre samo nekoliko sati. Ostavio je vrata otvorena i vezao se. Zatim je doviknuo komorniku, koji je sedeo na prednjem sedištu.

"Polećite, oče!"

Komornik se okrenu ka Lengdonu i užasnuto ga pogleda. "Šta to radite!"

| "Vi letite! Ja ću bacati!" zalajao je Lengdon. "Nemamo vremena! Samo podižite blagosloveni helikopter!"

Komornik je na trenutak bio paralisiran, dok su reflektori medija sijali kroz kokpit i isticali bore na njegovom licu. "Mogu ovo da uradim sam", prošaputao je. "*Treba* ovo da uradim sam."

Lengdon ga nije slušao. *Poteći!* Čuo je sebe kako urla. *Odmah! Pomoći ću ti!* Lengdon spusti pogled ka kanisteru i oseti kako mu dah zastaje u grlu kada je video brojke. *"Tri minuta, oče! Tri!"*

Ovo osvesti komornika. Bez oklevanja se okrenu prema komandama. Helikopter se uz riku podigao.

Lengdon je kroz oblak prašine video Vitoriju koja je trčala prema helikopteru. Pogledi su im se sreli, a zatim je nestala poput kamena bačenog u vodu.

MI

U kabini helikoptera, zavijanje motora i vazdušni kovitlac koji je dopirao kroz otvorena vrata gurali su Lengdonova čula u zaglušujući kaos. Odupirao se pojačanom stisku gravitacije dok je komornik podizao letelicu pravo nagore. Sjaj Trga sv. Petra se gubio ispod njih, dok se nije pretvorio u amorfnu blistavu elipsu koja se utapala u more gradskih svetala.

Kanister sa antimaterijom je u Lengdonovim rukama bio težak kao sam đavo. Stegao ga je jače, dlanovima skliskim od znoja i krvi. Unutar zamke, kapljica antimaterije je mirno lebdela, trepćući u crvenom odsjaju digitalnog sata.

"Dva minuta!" viknu Lengdon, pitajući se gde je komornik nameravao da baci kanister.

Gradska svetla pod njima su se pružala u svim pravcima. Lengdon je prema zapadu u daljini video trepćuću liniju obale Sredozemlja - iskrzanu liniju svetla iza koje se pružalo beskrajno tamno prostranstvo. More je bilo dalje nego stoje zamišljao. Staviše, svetla na obali su bila jasan podsetnik da bi čak i daleko na otvorenom moru eksplozija imala zastrašujuće posledice. Lengdon uopšte nije razmotrio fatalnost plimskog talasa od deset kilotona koji bi udario o obalu.

Kada se okrenuo i pogledao pravo napred kroz prozor kabine, nada mu se vratila. U tami pred njima su se uzdizale senke rimskih brda. Brda su bila prepuna svetala - vile bogataša - ali kilometar ili dva severnije, brda su tonula u mrak. Nije bilo nikakvih svetala - samo ogroman komad crnila. Ničega.

Kamenolomi! pomisli Lengdon. *La Cava Romana!*

Zureći netremice u pusto parče zemlje, Lengdonu se učini daje dovoljno veliko. A delovalo je i blizu. Mnogo bliže od mora. Obuzelo gaje uzbuđenje. Komornik je očigledno nameravao da tamo odnese antimateriju! Helikopter je leteo tačno prema kamenolomima! Međutim, dok su se motori sve više naprezali a helikopter jurio kroz vazduh, Lengdon shvati da kamenolo-

mi nisu ništa bliže. Zaintrigiran, bacio je pogled preko ivice da bi se orijentisao. Ono što je video preplavilo ga je talasom panike. Tačno ispod njih, stotine metara niže, blistali su reflektori na Trgu sv. Petra.

Još uvek smo iznad Vatikana!

"Komorniče!" zagrcnu se Lengdon. "Idite napred! *Dovoljno* smo visoko! Morate krenuti napred! Ne možemo izbaciti kanister iznad Vatikana!"

Komornik nije odgovorio. Bio je usredsređen na upravljanje letelicom.

"Imamo manje od *dva* minuta!" povika Lengdon, podižući kanister. "Vidim ih! *La Cava Romana!* Nekoliko kilometara severno odavde! Nemamo..."

"Ne", reče komornik. "Previše je opasno. *Žao* mi je." Dok je helikopter nastavio da grabi ka nebesima, komornik se okrenuo i žalosno se nasmešio Lengdonu. "Voleo bih da niste pošli, prijatelju. Načinili ste najveću žrtvu." Lengdon se zagledao u komornikove iscrpljene oči i odjednom je shvatio. Krv mu se sledila. "Ali... mora biti da možemo da odemo *negde!*"

"*Gore*", odgovorio je komornik. "To je jedino sigurno."

Lengdon je jedva mogao da razmišlja. Potpuno je pogrešno protumačio komornikov plan. *Pogledaj ka nebesima!*

Nebesa, shvatio je sada Lengdon, tamo smo se bukvalno uputili. Komornik nije uopšte nameravao da baci antimateriju. Jednostavno je želeo daje udalji od Vatikana stoje više moguće.

Ovo je bio put u jednom smeru.

123

Na Trgu sv. Petra, Vitorija Vetra je gledala uvis. Helikopter je sada bio tek tačkica i svetla televizijskih ekipa nisu dopirala do njega. Čak se i tutnjava rotora čula još samo kao udaljeno hućanje. Izgledalo je u tom trenutku daje čitav svet okrenut prema gore, utihnuo u iščekivanju, vrata izvijenog ka nebesima...svi ljudi, sve vere... sva srca su kucala poput jednog.

Vitorijina osećanja su se kovitlala u agoniji. Dok je helikopter nestajao, zamišljala je Robertovo lice. *O čemu je razmišljao? Zar nije shvatio?*

Kamere na trgu su zurile u mrak, čekajući. More lica okrenuto ka nebesima, ujedinjeno u nemom odbrojanju. Na svim video-ekranima je treperio isti spokojni prizor... nebo nad Rimom, prekriveno blistavim zvezdama. Vitorija oseti da joj se oči ispunjavaju suzama.

Na platou od mermera iza nje su stajali 161 kardinal, pogleda podignutih u tihom divljenju. Neki od njih su sklopili ruke u molitvi. Većina je nepomično stajala, prikovana. Neki su plakali. Sekunde su proticale.

U domovima, barovima, prodavnicama, aerodromima i bolnicama širom **sveta, duše su** se slile u jednog posmatrača. Muškarci i žene su se uhvatili

za ruke. Ljudi su držali svoju decu. Vreme kao da je lebdelo u limbu, duše su se isprepletale.

Tada su zvona Sv. Petra počela surovo da zvone.

- Vitorija pusti suze da poteku.

Dok je čitav svet posmatrao... vreme je isteklo.

Ono najužasnije u ovom događaju bila je mrtva tišina.

Visoko na nebu iznad Vatikana, pojavila se tačkica svetla. U sledećem trenutku, rodilo se novo nebesko telo... kugla svetla, blistavija i belja od bilo čega stoje iko ikad video.

Tada se desilo.

Blesak. Tačka se ustalasala, kao da se hrani sama sobom i progutala nebo u krugu zaslepljujuće beline. Poletela je u svim pravcima, ubrzavajući nezamislivom snagom, razdirući tamu. Svetlosna sfera je rasla poput grabljivice ustreljene na nebo. Poletela je nadole, prema njima, ubrzavajući.

Zaslepljena, bezbrojna jarko osvetljena ljudska lica su uzdahnula kao jedno, zaklanjajući oči i jecajući u nemoćnom strahu.

Dok je svetlost besnela u svim pravcima, desilo se nezamislivo. Bleštavi krug se zaustavio kao daje zauzdan božijom voljom. Izgledalo je kao daje eksplozija na neki način zatvorena u džinovsku staklenu loptu. Svetio se odbilo prema unutra, lomeći se i prelivajući. Talas je stigao do predviđenog obima i tamo se zaustavio. Na trenutak, nad Rimom je nečujno lebdela savršena lopta. Noć se pretvorila u dan.

Tada je odjeknulo.

Udar je bio dubok i šupalj - gromoviti udarni talas sa visina. Protutnjao je poput besa samog pakla, potresajući granitne temelje Vatikana, izbijajući vazduh iz pluća i bacajući ih na zemlju. Kroz stubove na trguje prošao drhtaj, praćen iznenadnim naletom toplog vazduha. Trgom je dunuo vetar, ispuštajući zagrobni jecaj dok je hućao između stubova i šamarao zidove. Prašina se kovitlala nad glavama, dok su se ljudi zbijali... svedoci Armagedona. Tada je sfera implodirala, podjednako brzo kao što se i pojavila, usisavajući svetlost i urušavajući se u malecnu tačku svetlosti iz koje je nastala.

124

Nikad pre toliko ljudi nije bilo tako tiho.

Svi na Trgu sv. Petra su potom odvrtili oči sa ponovo mračnog neba i spustili glave, svako zadubljen u sopstvene misli. Reflektori su sledili njihov primer, okrećući se nazad prema zemlji, kao u znak poštovanja prema lami koja se na njih spustila. Za trenutak, čitav svet je pognuo glavu.

Kardinal Mortati je kleknuo u molitvi a ostali kardinali su mu se pridružili. Pripadnici švajcarske garde su spustili svoja koplja i ukipili se. Niko nije govorio. Niko se nije pomerao. Sva srca su zadrhtala pod naletom emocija. Žalost. Strah. Divljenje. Vera. Strahopoštovanje prema novoj i čudnoj sili čije su moći upravo bili svedoci.

Vitorija Vetra je drhtala u podnožju stepeništa bazilike. Zatvorila je oči. U buri emocija koja je sada kolala njenim venama, jedna reč je odzvanjala poput dalekog zvona. Usamljena. Okrutna. Oteraljuje. Ali reč je ipak odjekivala. Ponovo ju je potisnula. Bolje bio preveliki. Pokušala je da se izgubi u slikama koje su prolazile kroz misli ostalih... nepojmljiva moć intimaterije... spasenje Vatikana... komornik... hrabra dela... čuda... nesebičnost. Ali reč je i dalje odjekivala... odzvanjajući svojom usamljenošću kroz kaos.

Robert.

y

Došao je po nju u zamak sv. Anđela.

Spasaojuje.

o

A sada ga je ubilo delo *njenih* ruku.

Dok se kardinal Mortati molio, pitao se da li bi i on čuo glas Boga kao komornik. *Da li moraš da veruješ u čuda da bi ih iskusio?* Mortati je bio savremen čovek drevne vere. Čuda nikada nisu predstavljala deo njegovog verovanja. Naravno da se govorilo o njima... krvavi dlanovi, ustajanje iz mrtvih, otisci na pokrovima... pa ipak, Mortatijev racionalni um je ove priče oduvek smatrao delom mita. One su jednostavno bile rezultat čovekove najveće slabosti -*potrebe* za dokazima. Čuda nisu ništa drugo do priče kojih smo se držali zato što smo *želeli* da su istinite.

A ipak...

Jesam li toliko savremen da ne mogu da prihvatim ono što su moje oči upravo videle? To je bilo čudo, zar ne? Da! Bog je, pomoću nekoliko reci koje je prošaptao u komornikovo uho, intervenisao i spasao ovu crkvu. Zastoje bilo toliko teško poverovati u to? Da Bog nije učinio ništa, šta bi to reklo o Bogu? Da Svevišnjem nije stalo? Da je nemoćan da zaustavi ovo? *Čudo je bilo jedini mogući odgovor!*

Dok je Mortati klečao u divljenju, molio se za komornikovu dušu. Oдавao je počast mladom svešteniku koji je, uprkos svojim godinama, otvorio starčeve oči pred čudom nepokolebljive vere.

Sa druge strane, Mortati nije imao predstavu u kolikoj će meri njegova vera upravo biti stavljena na probu...

Tišinu na Trgu sv. Petra poremetio je talasić glasova. Talasić je prerastao u žamor. A zatim, neočekivao, u galamu. Masa je bez upozorenja počela da više uglas.

"Gledajte! Gledajte!"

-! Mortati je otvorio oči i okrenuo se prema gomili. Svi su pokazivali iza iijega, prema bazilici sv. Petra. Lica su im bila bleđa. Neki su pali na kolena. Neki su se onesvestili. Neki su briznuli u nekontrolisani plač.

■'■■■ "Gledajte! Gledajte!"

Mortati se začuđeno okrenuo, pogledom prateći njihove ispružene ruke. Pokazivali su prema najvišem nivou bazilike, prema krovnoj terasi, sa koje su ogromne statue Hrista i njegovih apostola posmatrale gomilu.

Tamo je, kraj Isusa, ruku ispruženih prema svetu... stajao komornik Karlo Ventreska.

123

Robert Lengdon više nije padao.

Više nije bilo straha. Nije bilo bola. Čak ni huka vetra. Samo meki zvuk ustalasane vode, kao daje zaspao na plaži.

U paradoksu samospoznaje, Lengdon je predosetio svoju smrt. Bilo mu je drago zbog toga. Dozvolio je da ga ukočenost potpuno obuzme. Pustiće da ga nosi gde god već treba da ide. Bol i strah su otišli i ni po koju cenu nije želeo da se vrata. Njegovo poslednje sećanje je moglo poticati jedino iz samog pakla.

Uzmi me. Molim te...

Ali talasanje koje gaje uljuljkivalo u osećanje spokoja takođe gaje dozivalo nazad. Pokušavalo je da ga probudi iz sna. *Ne! Pusti me!* Nije želeo da se probudi. Osetio je kako se demoni skupljaju na granici njegovog blaženstva, pokušavajući da unište njegov mir. Nejasni prizori su se kovitali. Glasovi su vikali. Vetar je hučao. *Ne, molim vas!* Što se više borio, sve ga je više obuzimao nespokoj.

Tada je grubo vraćen u stvarnost...

Helikopter se vrtoglavo uspinjao. Bio je zarobljen unutra. Svetla Rima koja su se videla kroz otvorena vrata bila su sve dalja sa svakom sekundom koja bi prošla. Njegov instinkt preživljavanja mu je govorio da odmah izbaciti kanister. Lengdon je znao da bi mu bilo potrebno manje od dvadeset sekundi da bi pao pola milje. Ali bi padao prema gradu punom ljudi.

Više! Više!

Pitao se koliko su visoko bili. Mali motorni avioni su leteli na visini od oko šest kilometara. Helikopter je morao već preći dobar deo toga. *Tri kilometra? Četiri?* Još uvek je postojala šansa. Ako savršeno preračunaju pad,

kanister bi eksplodirao na bezbednoj udaljenosti i od tla i od helikoptera.

Lengdon osmotri grad koji se prostirao ispod njih.

"A ako pogrešno proračunaš?" reče komornik.

Lengdon se okrenuo, preplašen. Komornik čak nije ni gledao u njegovom pravcu, očigledno mu pročitavši misli u sablasnom odrazu u vetrobranu. Začudo, komornik više nije bio zaokupljen komandama. Ruke mu čak nisu bile na upravljaču. Činilo se da je helikopterom upravljao autopilot, podešen na uspinjanje. Komornik je posegnuo iznad glave, prema tavanici kabine, prebirajući po kablovima i izvlačeći ključ, trakom zalepljen daleko od očiju.

Lengdon je začuđeno posmatrao dok je komornik hitro otključavao metalnu kutiju za prtljag pričvršćenu između sedišta. Izvadio je nekakav veliki paket umotan u crnu plastiku. Položio ga je na sedište kraj sebe. Lengdonove misli su kiptale. Komornik je bio pribran, kao daje pronašao izlaz.

"Dodaj mi kanister", reče spokojnim glasom.

Lengdon više nije znao šta da misli. Doturio je kanister komorniku. "Devadeset sekundi!"

Ono što je komornik uradio sa kanisterom gaje potpuno prenerazilo. Pažljivo ga držeći u rukama, spustio gaje u kutiju za prtljag. Zatim je zatvorio teški poklopac i zaključao ga.

"Šta to radite!" zanimalo je Lengdona.

"Spašavam nas iskušenja." Komornik baci ključ kroz otvoreni prozor.

Dok je ključ odletao u noć, Lengdon oseti kako njegova sigurnost odleće s njim.

Komornik tada uze najlonski paket i provuče ruke kroz petlje. Učvrstio je pojas oko stomaka i pritegnuo ga. Okrenuo se prema zabezeknutom Robertu Lengdonu.

"Žao mi je", reče komornik. "Nije trebalo ovako da se završi." Zatim je otvorio vrata i bacio se u noć.

Prizor je goreo u Lengdonovom nesvesnom umu, a sa njim je došao i bol. Stvaran bol. Fizički bol. Razdirući. Obuzimajući. Želeo je da se preda, da pusti da se sve završi, ali dok je voda glasnije šljapkala u njegovim ušima, pojavili su se novi prizori. Pakao je tek počeo. Video je deiove i komadiće. Razbacane trenutke čiste panike. Ležao je na pola puta između smrti i noćne more, preklinjući da bude spašen, ali slike u njegovom umu su bleštale sve jače.

Kanister sa antimaterijom je bio zaključan van njegovog domašaja. Neumoljivo je odbrojavao dok se helikopter uspinjao. *Pedeset sekundi*. Više. Više. Lengdon se divlje okretao po kabini, pokušavajući da pronađe nekakav smisao u onome stoje upravo video. *Četrdeset petsekundi*. Preturao je ispod sedišta, u potrazi za još jednim padobranom. *Četrdeset sekundi*. Nije ga bilo! Morao je postojati izlaz! *Trideset pet sekundi*. Potrčao je prema olvo-

renim vratima helikoptera i stao na podivljalom vetru, posrnatrajući svetla Rima ispod sebe. *Tridaset dve sekunde.*
Tada je doneo odluku. i ...

Neverovatnu odluku... ;..■.;■

■* Robert Lengdon iskoči iz helikoptera bez padobrana. Dok je noć gutala njegovo prevrćuće telo, mašina se dizala dalje, a zvuk rotora je nestajao u zaglušujućem hučanju slobodnog pada.

Ponirući, Robert Lengdon oseti nešto što nije iskusio od godina provedenih na skakaonicama - neumoljivu snagu gravitacije. Stojе brže padao, zemlja gaje sve jače privlačila k sebi. Međutim, ovoga puta u pitanju nije bilo petnaest metara skoka u bazen. U pitanju je bilo hiljade metara pada u grad - na beskrajno prostranstvo pločnika i betona.

Negde u bujici vetra i očajanja, Kolerov glas je odjekivao iz groba... reci koje je izgovorio ranije ovoga dana, ispred CERN-ovog tunela za slobodan pad. *Jedan kvadratni metar platna usporava telo za skoro dvadeset posto.* Lengdon je znao da dvadeset posto nije ni blizu dovoljno da se preživi ovakav pad. Uprkos tome, više zbog paralizovanosti nego nade, u rukama je stezao jedini predmet koji je pokupio iz helikoptera na putu prema vratima. Bio je to neobičan suvenir, ali mu je nakratko vratio nadu.

Cirada za vetrobran je ležala u zadnjem delu helikoptera. Bio je to udubljeni kvadrat - veličine oko četiri sa dva metra - poput ogromnog postavljen nog čaršava... najgrublja moguća verzija padobrana. Nije imala konopce, samo elastične petlje na obe strane kojim se pričvršćivala za zakrivljeni vetrobran. Lengdon ju je zgrabio, provukao ruke kroz petlje, uhvatio se i skočio u prazninu.

Njegov poslednji čin mladalačkog prkosa.

,"■ Nije imao iluzija o životu nakon ovog trenutka.

Padao je poput kamena. Nogama napred. Podignutih ruku. Šakama stežu^ći petlje. Cirada nad njegovom glavom raširila se poput pečurke. Vetar ga je divlje šibao.

Dok se strmoglavljivao, iza sebe ču snažnu eksploziju. Iz veće daljine HČgO StO JČ OCcKiVaO. uuaiiii taiaS jč StigaO SKOrO IStOg ti"6iiUtKa. Osetl kaKO mu je dah isteran iz pluća. Vazduh oko njega iznenada postade topao. Borio se da se održi. Sa visina je stigao talas vreline. Gornji deo cirade počе da tinja... ali je izdržao.

Lengdon je padao izmičući bujajućem pokrovu od svetla, osećajući se kao surfer koji pokušava da umakne plimskom talasu od trista metara.

Onda se vrelina naglo povukla.

Ponovo je padao kroz mračnu svežinu.

Lengdon u deliću sekunde oseti nadu. Ali ta nada sledećeg trenutka izblede kao povlačeći talas vreline. Uprkos bolu u rukama, koji gaje uveravao

da je cirada usporavala pad, vetar je i dalje urlao kraj njega zaglušujućom brzinom. Lengdon nije sumnjao da još uvek prebrzo pada da bi preživeo. Kada udari o zemlju, biće zdrobljen.

Cifre su mu se tumbale po glavi, ali bio je previše ošamućen da bi se izborio sa njima... *jedan kvadratni metar otpora... 20posto smanjenja brzine.* Jedino stoje Lengdon mogao da zaključi jeste to daje cirada iznad njegove glave dovoljno velika da ga uspori za više od 20 posto. Ipak, na njegovu nesreću, po vetru koji gaje šibao, mogao je da proceni da cirada nije činila dovoljno. I dalje je padao brzo... neće preživeti udarac o more betona koje gaje iščekivalo.

Svetla Rima su se pružala ispod njega u svim pravcima. Grad je ličio na ogromno zvezdama prekriveno nebo prema kome je padao. Savršeno prostranstvo zvezda je kvarila samo tamna pruga koja je delila grad na dva dela - široka, neosvetljena traka koja je vijugala između tačaka svetla poput debele zmijske. Lengdon je posmatrao meandrirajuće parče crnila.

Iznenada ga ponovo obuze nada, poput uspenušanog vrha nadolazećeg talasa.

Lengdon skoro manijakalnom žestinom cimnu kupolu desnom rukom. Cirada iznenada zaleprša jače, nadimajući se i skrećući nadesno, putanjom najslabijeg otpora. Lengdon oseti kako skreće. Povukao je ponovo, još jače, ignorišući bol u šaci. Cirada se ustalasala i njegovo telo krenu bočno. Ne mnogo. Ali *bar malo!* Ponovo pogleda dole, prema vijugavoj crnoj zmijski. Bila mu je zdesna, ali još uvek daleko. Da li je previše oklevao? Povukao je svom snagom i nekako se pomirio sa činjenicom daje sve u božijim rukama. Usredsredio se na najširi deo zmijske i... po prvi put u svom životu, molio se za čudo. Nastavak je bio nejasan.

Tama koja je jurila prema njemu... povratak skakačkog instinkta... refleksno izvijanje kičme i upiranje nožnim prstima... nadimanje pluća da bi se zaštitili vitalni organi... ispravljanje nogu u iščekivanju udara... i konačno... zahvalnost na činjenici da je vijugavi Tibar bujao... zbog čega je voda u njemu bila penušava i puna mehurića... i tri puta mekša od stajaće vode. Osetio je udar... i tamu.

Grmljavina ustalasane kupole je skrenula pažnju grupe sa vatrene lopte na nebu. Nebo iznad Rima je večeras bilo ispunjeno dramatičnim prizorima... helikopter koji se uzdizao ka nebesima, stravična eksplozija, a sada i ovaj neobični predmet koji se srušio u uzburkane vode reke Tibar, uz samu obalu rečnog ostrvceta Tiberina.

Za ovo ostrvo se pričalo da ima mistična lekovita svojstva, još od kako je korišćeno kao karantin za bolesne tokom rimske epidemije kuge 1656. Iz ovog razloga je na njemu kasnije i podignuta jedna od rimskih bolnica.

Telo koje su izvukli na obalu bilo je izubijano. Mogli su da mu napipaju puls, što su smatrali neverovatnim. Pitali su se da li gaje mistična lekovita reputacija ostrva Tiberina na neki način održala u životu. Nekoliko minuta kasnije, kada je čovek počeo da kašlje i polako dolazi svesti, grupa je odlučila daje ostrvo uistinu magično.

126

Kardinal Mortati je znao da ni u jednom jeziku ne postoje reci kojima bi se mogla opisati ova misterija. Tišina vizije nad Trgom sv. Petra je pevala glasnije od hora anđela.

Dok je posmatrao komornika Ventresku, Mortati je osetio parališući sukob svog srca i uma. Vizija je delovala stvarno, opipljivo. A ipak... kako je to bilo moguće? Svi su videli kad je komornik ušao u helikopter. Svi su bili svedoci svetleće lopte na nebu. A sada se komornik nekako našao visoko iznad njih, na krovnoj terasi. Prebačen od strane anđela? Reinkarniran božijom rukom?

Ovo je nemoguće...

Mortatijevo srce je više od bilo čega želelo da veruje, ali mu je um vapijao za razložnošću. Pa ipak, kardinali oko njega su svi gledali uvis, očigledno videći ono što i on, paralizovani čudom.

Bio je to komornik. Bez sumnje. Ali izgledao je nekako drugačije. Uzvišeno. Kao daje pročišćen. Je li to bio duh? Čovek? Njegova bleđa koža je blistala pod reflektorima sa bestelesnom lakoćom.

Na trgu se čuo plač, bodrenje, spontani aplauz. Grupa opatica je pala na kolena i pevala crkvene pesme. Gomila je pulsirala. Čitav trg je iznenada uzvikivao komornikovo ime. Kardinali, od kojih su neki plakali, pridružili su im se. Mortati se osvrtao oko sebe i pokušavao da razume. *Da li se ovo stvarno dešava?*

Komornik Karlo Ventreska stajao je na krovnoj terasi bazilike sv. Petra i gledao nepreglednu gomilu koja ga je posmatrala. Da li je bio budan ili je sanjao? Osećao se promenjenim, onostranim. Pitao se da li je njegovo telo, ili samo njegov duh, dolebdeo sa nebesa do mekog, mračnog prostranstva vatikanskih bašti... spuštajući se poput nečujnog anđela na napušten travnjak, crni padobran gaje zaklanjao od sveopšteg ludila u ogromnoj senci bazilike sv. Petra. Pitao se da li je njegovo telo, ili samo njegov duh, sakupio snagu da se popne drevnim Stepeništem medaljona do krovne terase na kojoj se sada nalazio.

Osetio se lakim poput prikaze.

Iako su ljudi dole uzvikivali njegovo ime, znao je da se ne raduju *njemu*. Uživali su u impulsivnoj radosti, istoj onoj vrsti radosti koju je on osećao svakog dana svog života kada je razmišljao o Svemogućem. Proživljavali su ono za čime je svako od njih čeznuo... potvrdu odozgo... demonstraciju Tvorčeve moći.

Komornik Ventreska se čitavog života molio za ovaj trenutak, a ipak, čak ni *on* nije mogao da pojmi daje Bog odlučio da se sve ovo dogodi. Želeo je da im dovikne. *Vaš Bog je živi Bog! Pogledajte čuda svuda oko vas!* Stajao je tako neko vreme, utrnuo a ipak osećajući više toga nego stoje ikada osećao. Kada se konačno pokrenuo, pognuo je glavu i udaljio se od ivice. Sada sasvim sam, kleknuo je na krov i pomolio se.

127

Drizor oko njega je bio mutan i povremeno se gubio. Lengdon je polako i dolazio k sebi. Noge su ga bolele i činilo mu se da gaje pregazio kamion. Ležao je na boku na zemlji. Nešto je smrdelo, poput žuči. Još uvek je čuo neprekidno talasanje vode. Više nije zvučalo mirno. Čuli su se i drugi zvuči — razgovor tik do njega. Video je mutne bele oblike. Jesu li svi u belom? Lengdon je odlučio daje ili u raj, ili u ludnici. Po grebanju u grlu je pretpostavio da nije u pitanju raj.

"Prestao je da povraća", reče neko na italijanskom. *"Okrenite ga."* Glas je zvučao čvrsto i profesionalno.

Lengdon oseti ruke kako ga polako okreću na leđa. U glavi mu se vrtelo. Pokušao je da se uspravi, ali su ga ruke nežno zadržale. Telo mu se predalo. Tada oseti kako mu neko pretura po džepovima, uklanjajući predmete. Zatim se onesvestio.

Dr Jakobus nije bio religiozan čovek; medicinska nauka je davno iskorenila religiju iz njega. Ali večerašnji događaji u Vatikanu su ipak stavili njegovu sistematsku logiku na probu. *Sada još i tela padaju sa neba?*

Dr Jakobus je napipao puls izubijanog čoveka koga su upravo izvukli iz Tibra. Doktor je pomislio kako gaje sam Bog spasao. Snaga udarca o vodu je onesvestila žrtvu i da Jakobus i njegov lekarski tim nisu stajali na obali i posmatrali prizor na nebu, ova padajuća duša bi sigurno prošla neopaženo i udavila se.

"E Americano", rekla je bolničarka, preturajući po Lengdonovom novčaniku.

Amerikanac? Rimljani su se često šalili da su Amerikanci u Rimu postali toliko brojni, da će hamburgeri uskoro biti proglašeni italijanskom nacionalnom kuhinjom. *Ali Amerikanci koji padaju s neba?* Jakobus je uperio lampu u Amerikančeve oči, proveravajući proširenost ženica. "Gospodine? Da li me čujete? Da li znate gde se nalazite?"

Lengdon je ponovo pao u nesvest. Jakobus nije bio iznenađen. Povratio je dosta vode postoje Jakobus primenio veštačko disanje.

"Si ehiamo Robe rt Lengdon", reče bolničarka, čitajući iz vozačke dozvole.« Grupa koja se okupila na doku se ukipila.

"To je nemoguće!" reče Jakobus. Robert Lengdon je čovek sa televizije - američki profesor koji je pomagao Vatikanu. Jakobus je pre samo nekoliko minuta video kako je g. Lengdon ušao u helikopter na Trgu sv. Petra i poleteo kilometre visoko. Jakobus i ostali su pojurili na dokove da bi prisustvovali eksploziji antimaterije - veličanstvene svetlosne sfere ni nalik bilo čemu što su ranije videli. *Kako je ovo mogao biti isti čovek!*

"To je on!" uzviknula je bolničarka, začesljavajući unazad njegovu mokru kosu. "A i prepoznajem njegovu odelo!"

Neko iznenada viknu na ulazu u bolnicu. U pitanju je bila jedna od pacijentkinja. Vrištala je i ludela, upirući džepnim radiom ka nebu i zahvaljujući Bogu. Izgleda da se komornik Ventreska nekim čudom pojavio na krovu Vatikana.

Dr Jakobus je odlučio da će, kada se u 8 ujutro njegova smena završi, otići pravo u crkvu.

Svetio nad Lengdonovom glavom je sada bilo blistavije i sterilnije. Nalazio se na nekakvom stolu za ispitivanje. Mogao je da oseti sredstva za dezinfekciju i druge čudne hemikalije. Neko mu je upravo dao injekciju i skinuli su odeću sa njega. *Definitivno nisu Cigani*, palo mu je na pamet u polusvesnom delirijumu. *Možda su vanzemaljci?* Da, slušao je o ovakvim stvarima. Na njegovu sreću, ova bića ga neće povrediti. Samo su želela njegovu...

"Nema šanse!" Lengdon se hitro uspravio i otvorio oči.

"Attento!" povikalo je jedno od stvorenja, smirujući ga. Na pločici mu je pisalo dr Jakobus. Deiovaio je zapanjujuće ljudski.

Lengdon promuca: "Ja... sam mislio..."

"Polako, g. Lengdone. Nalazite se u bolnici." ■

Magla je počela da se podiže. Lengdon oseti olakšanje. Mrzeo je bolnice, ali su sigurno bile bolje od vanzemaljaca koji mu pipkaju testise.

"Zovem se doktor Jakobus", reče čovek. Objasnio mu je šta se upravo dogodilo. "Imate mnogo sreće što ste živi."

Lengdon se nije osećao srećno. Jedva daje mogao da pronade neki smisao u onome što se desilo... helikopter... komornik. Čitavo telo gaje bolelo. Dali su mu malo vode i i sprao je usta. Stavili su mu novu gazu na dlan.

"Gde mi je odeća?" pitao je Lengdon. Na sebi je imao papirnu tuniku. Jedna od bolničarki pokaza prema natopljenoj hrpi iscepanog platna i tvirda na pultu. "Bila je potpuno mokra. Morali smo daje isečemo da bismo je skinuli sa vas."

Lengdon pogleda svoje isečeno odelo i namršti se.

"U džepu ste imali papirnu maramicu", reče bolničarka.

Tada je Lengdon ugledao opustošene komadiće pergamenta zalepljene za postavu njegovog sako. Stranica Galilejevog *Dijagrama*. Poslednji primerak na planeti je uništen. Bio je previše ošamućen da bi znao kako da reaguje. Jednostavno je zurio.

"Spasli smo vaše lične stvari." Podigla je plastičnu kutiju. "Novčanik, kamkorder i penkalo. Osušila sam kamkorder najbolje što sam mogla."

"Nisam imao kamkorder."

Bolničarka se namršti i pruži mu kutiju. Lengdon je proučio njen sadržaj. Zajedno sa novčanikom i penkalom, tu se nalazio i mali SONY RUVI kamkorder. Sada se setio. Koler mu gaje dao i zamolio da ga preda medijima.

"Pronašli smo ga u vašem džepu. Mada mislim da ćete morati da kupite novi." Bolničarka otvori pet centimetara širok ekran na poleđini. "Staklo je napuklo." Tada se oraspoložila. "Mada emituje zvuk. Jedva." Prinela je uređaj uhu. "Neprekidno pušta jedno te isto." Slušala je nekoliko trenutaka, pa napravila grimasu i pružila uređaj Lengdonu. "Mislim da su u pitanju dva tipa koji se svađaju."

Lengdon uze kameru i prinese je uhu, zaintrigiran. Glasovi su bili piskavi i metalni, ali razgovetni. Jedan je bio blizu. Drugi malo udaljen. Lengdon je prepoznao oba.

Sedeći u papirnoj tunici, Lengdon je zapanjeno slušao razgovor. Iako nije mogao da vidi šta se dešava, kada je čuo šokantnu završnicu, bio je zahvalan stoje bio pošteđen prizora.

Moj bože!

Dok je razgovor ponovo počinjao, Lengdon spusti kamkorder i, zgrožen, zamisli se u neverici. Antimaterija... helikopter... Lengdonov mozak se ubacio u brzinu.

Ali, to znači...

Ponovo mu je pripala muka. U rastućem kovitlacu dezorijentacije i besa, Lengdon je ustao sa stola i uspravio se na nesigurnim nogama.

"G. Lengdone!" reče doktor, pokušavajući da ga zaustavi.

"Potrebna mi je odeća", zahtevao je Lengdon, osećajući promaju oko zadnjice u tunici bez zadnjeg dela.

"Ali morate da se odmarate."

"Odvajljujem se. Odmah. Potrebna mi je odeća."

"Ali, gospodine, vi..."

"Odmah!"

Svi su razmenili začuđene poglede. "Nemamo nikakvu odeću", reče doktor. "Možda bi vam je prijatelji mogli doneti sutra."

Lengdon strpljivo udahnu i pogleda doktora u oči. "Dr Jakobus, ja sada izlazim kroz ona vrata. Potrebna mi je odeća. Idem u Vatikan. U Vatikan se ne ide golog dupeta. Da li sam bio dovoljno jasan?"

Dr Jakobus proguta knedlu. "Dajte ovom čoveku nešto da obuče."

Kada je Lengdon hramljući izašao iz bolnice Tiberina, osetio se poput preraslog igrača podmlatka Kabsa. Nosio je plavo bolničarsko odelo koje se zakopčavalo napred i bilo ukrašeno amblemima sa mnogobrojnim kvalifikacijama.

Žena koja gaje pratila je bila krupna i nosila je slično odelo. Doktor ga je uveravao da će ga otpremiti u Vatikan u rekordnom vremenu.

"*Molto traffico*", reče Lengdon, podsećajući je daje oblast oko Vatikana pretrpana vozilima i ljudima.

Žena nije delovala zabrinuto. Sa ponosom je pokazala na jedan od svojih amblema. "*Sono conducente di ambulanza*."

"*Ambulanza?*" To je objašnjavalo sve. Lengdonu bi prijala vožnja u ambulantsnim kolima.

Žena gaje povelala oko zgrade.

Na dokovima se nalazila betonska platforma gde ih je čekalo njeno vozilo. Kada ga je Lengdon ugledao, ukopao se u mestu. Bio je to stariji model medicinskog helikoptera. Na boku je pisalo *Aero-Ambulanza*.

, Pognuo je glavu.

i Žena se nasmešila. "Letimo za Vatikan. Veoma brzo."

128

Kolegijum kardinala je vrcao od entuzijazma i elektriciteta dok su se vraćali u Sikstinsku kapelu.

Nasuprot njima, Mortati je u sebi osećao rastuću zbuđenost, za koju mu se činilo da bi ga mogla podići sa poda i odneti neznano kuda. Verovao je u drevna čuda iz Biblije, a ipak, ono čemu je upravo *prisustvovao* nikako nije mogao shvatiti. Posle života u posvećenosti, sedamdeset devet godina, Mortati je znao da ovi događaji u njemu treba da raspale pobožnu radost... bujnu i neugasivu veru. Ali jedino što je osećao bila je sve veća sablasna nelagodnost. Nešto nije bilo kako treba.

"Sinjore Mortati!" povikao je pripadnik švajcarske garde, trčeći niz hodnik. "Otišli smo na krov, kao što ste nam i rekli. Komornik je... *od krvi i*

mesa! On je stvaran! Nije u pitanju duh! Izgleda tačno onako kako ga pam-
timo!" ■■■:,'

■:; , , : , - ': ; ■■.....v?

"Dali ti se obratio?"

"Zadubljen je u nemoj molitvi! Plašili smo se da ga dodirnemo!"

Mortati nije znao šta na to da odgovori. "Recite mu... da ga njegovi kar-
dinali čekaju."

"Sinjore, ako je on *čovjek*..." vojnik je oklevao.

5 "Staje bilo?"

< "Njegove grudi... sav je ispečen. Da li da mu previjemo rane? Mora da
trpi strašan bol."

Mortati je razmislio o tome. Ništa u čitavom njegovom životu posveće-
nom crkvi ga nije pripremio na ovo. "Ako je čovek, ponašajte se prema njemu
kao prema čoveku. Okupajte ga. Previjte mu rane. Obucite ga u čistu odoru.
Čekaćemo ga u Sikstinskoj kapeli."

Vojnik otrča.

Mortati je krenuo prema kapeli. Ostali kardinali su se skupili unutra. Dok
je išao hodnikom, ugledao je Vitoriju Vetru, pognutu na klupi u podnožju
Kraljevskog stepeništa. Mogao je da oseti bol i usamljenost njenog gubitka
i želeo je da joj se obrati, ali je znao da će to morati da sačeka. Imao je po-
sla... iako nije imao pojma kakav bi to posao trebalo da bude.

Mortati je ušao u kapelu. Unutra je vladala uzbuđena pometnja. Zatvorio
je vrata. *Nek nije Bog u pomoći.*

Aero-Ambulazna bolnice Tiberina je kružila nad Vatikanom, i Lengdon
je stezao zube, zaklinjući se Bogu daje ovo poslednja vožnja helikopterom
u njegovom životu.

Pošto je ubedio pilota da su pravila o vazдушnom prostoru trenutno naj-
manja briga Vatikana, sproveo ju je, neupadljivo, preko zadnjeg zida i doveo
ih do vatikanskog sletališta.

"*Grazie*", rekao je, bolno se dočekujući na zemlju. Dobacila mu je po-
ljubac i brzo uzletela, nestajući preko zida u noći.

Lengdon duboko udahnu, pokušavajući da pročisti glavu i nadajući se
da će smisliti šta treba da radi. Sa kamkorderom u ruci, ukrcao se u ista ona
kolica za golf kojima se već vozio. Nisu bila napunjena i merač baterije je
pokazivao blizu nule. Lengdon je vozio bez svetala da bi štedeo energiju.

Takođe mu je bilo draže da ga niko ne vidi kako dolazi.

Kardinal Mortati je ošamućen stajao u zadnjem delu Sikstinske kapele i
posmatrao gungulu pred sobom.

"Bilo je to čudo!" uzviknuo je jedan od kardinala. "Božije delo!"

"Tako je!" povikali su ostali. "Bog je objavio Svoju volju!"

"Komornik će biti naš papa!" uzviknuo je dragi. "On nije kardinal, ali Bog nam je poslao čudesan znak!"

"Jeste!" složio se neko. "Zakoni konklave su *ljudski* zakoni. Božija volja je pred nama! Zahtevam da se odmah obavi glasanje!"

"Glasanje?" umešao se Mortati, prilazeći im. "Verujem daje to *moj* posao."

Svi su se okrenuli.

Mortati oseti kako ga kardinali proučavaju. Bili su udaljeni, zbunjeni, uvređeni njegovom trezvenošću. Mortati je čeznuo da mu srce obuzme čudesno likovanje koje je video na licima oko sebe. Ali nije. Osećao je neobjašnjivi bol u duši... pritiskajuću tugu koju nije umeo da objasni. Zakleo se da će voditi ovaj proces čistog srca i nije mogao preći preko suzdržanosti koju je osećao.

"Priatelji moji", reče Mortati, prilazeći oltaru. Glas mu je zvučao drugačije. "Pretpostavljam da ću se do kraja svog života boriti sa značenjem onoga čemu sam prisustvovao. A ipak, ono što predlažete u vezi sa komornikom... to nikako ne može biti božija volja."

Prostoriju ispuni tišina.

"Kako... možete to da kažete?" konačno progovori jedan od kardinala.

"Komornik je *spasao* crkvu. Bog mu se obratio direktno! Čovek je savladao i samu smrt! Kakav nam još znak treba!"

"Komornik stiže uskoro", reče Mortati. "Sačekaćemo. Da ga saslušamo pre glasanja. Možda postoji objašnjenje."

"Objašnjenje?"

"Kao vaš Veliki izbornik, zarekao sam se da ću poštovati zakone konklave. Bez sumnje ste svesni da komornik po svetom zakonu ne može biti izabran za papu. On nije kardinal. On je sveštenik... komornik. Takođe postoji i problem njegovih neodgovarajućih godina." Mortati je osetio kako pogledi postaju strožiji. "Ako bih dozvolio takvo glasanje, zahtevao bih da podržite čoveka koga vatikanski zakon ne podržava. Zahtevao bih od svakog od vas da prekršite svetu zakletvu."

"Ali ono što se večeras desilo ovde", promućao je neko, "*sigurno* premošćuje naše zakone!"

"Zar je zaista tako?" zagrme Mortati, ni ne znajući odakle ove reci dolaze. "Da li je božija volja da odbacimo zakone crkve? Da li je božija volja da se odreknemo razuma i prepustimo se pomami?"

"Ali zar vi niste videli ono što smo *mi* videli?" neko mu se besno usprotivi. "Kako se usuđujete da dovodite u pitanje takvu silu?"

Mortatijev glas je sada grmeo zvučnošću koju nikada nije čuo. "Ja ne dovodim u pitanje božansku silu? *Bog* nam je dao razum i obazrivost! Bogu služimo svojom oprežnošću!"

129

U hodniku ispred Sikstinske kapele, Vitorija Vetra je sedela skamenjeno na klupi u podnožju Kraljevskog stepeništa. Kada je ugledala figuru koja je ušla na zadnja vrata, pitala se da li je videla još jednog duha. Bio je zavijen i ćopav i obučen u nekakvo bolničarsko odelo.

Ustala je... ne mogavši da poveruje u ovu viziju. "Ro... berte?"

Nije joj odgovorio. Prišao je pravo do nje i uzeo je u naručje. Pritisnuo je usne o njene i poljubio impulsivnim, čežnjivim poljupcem ispunjenim zahvalnošću.

Vitorija oseti suze. "Oh, bože... oh, hvala bogu..."

Poljubio ju je ponovo, strastvenije, i ona se priljubila uz njega, gubeći se u njegovom zagrljaju. Tela su im se isprepletala kao da se poznaju godina-ma. Zaboravila je na bol i strah. Zatvorila je oči, uživajući u trenutku.

"To je božija volja!" vikao je neko, a glas mu je odjekivao Sikstinskom kapelom. "Ko bi osim *izabranog* preživeo tu đavolsku eksploziju?"

"Ja", kapelom se prolomi glas.

■i Mortati i ostali su se okrenuli u čudu prema izgužvanoj prilici koja je prilazila glavnom lađom. "Gospodine... *Lengdone?*"

Lengdon je bez reci prošao kapelom. Za njim je ušla i Vitorija Vetra. Dva stražara su utrčala unutra, gurajući kolica sa velikim televizorom. Lengdon je sačekao dok ga nisu uključili i okrenuli prema kardinalima. Zatim im je pokazao da odu. Otišli su i zatvorili vrata za sobom.

Sada su tu bili samo Lengdon, Vitorija i kardinali. Lengdon uključi kabl kamkordera u televizor. Zatim pritisnu plej.

Televizor ožive.

Scena pred kardinalima je prikazivala papinu kancelariju. Snimana je iz neobičnog ugla, kao skrivenom kamerom. U uglu ekrana je u polumraku ispred vatre stajao komornik. Iako se činilo da govori u kamera, ubrzo je postalo očigledno da priča sa nekim drugim - koji je snimao ovo. Lengdon im je rekao da je snimak napravio Maksimilijan Koler, direktor CERN-a. Pre samo sat vremena, Koler je u tajnosti snimio svoj sastanak sa komornikom, pomoću maleckog kamkordera skrivenog ispod rukohvata na njegovim kolicima. Mortati i kardinali su gledali u čudu. Iako je razgovor već krenuo, Lengdon se nije trudio da premota traku. Ono što je želeo da kardinali čuju je očigledno tek dolazilo...

"Leonardo Vetra je vodio dnevnik?" govorio je komornik. "Pretpostavljam daje to dobra vest za CERN. Ako dnevници sadrže postupak stvaranja anliinaterije..."

"Ne sadrže", rekao je Koler. "Laknuće vam da čujete daje taj postupak nestao sa Leonardom. Međutim, njegov dnevnik govori o nečemu drugom. *O vama.*"

Komornik je delovao zabrinuto. "Ne razumem."

- "Opisuju Leonardov prošlomesečni sastanak. Sa *vama.*"

1 Komornik je oklevao, da bi zatim pogledao prema vratima. "Rošer vam nije smeo dozvoliti da uđete, a da se ne posavetuje sa mnom. Kako ste ušli ovamo?"

"Rošer zna istinu. Zvao sam ga ranije i rekao mu šta ste uradili."

"Šta sam *ja* uradio? Šta god da ste mu ispričali, Rošer je član švajcarske garde i previše je veran ovoj crkvi da bi pre poverovao ogorčenom naučniku nego svom komorniku."

"U stvari, previše je veran da *ne* poveruje. Toliko je veran da, uprkos dokazima da je jedan od njegovih lojalnih stražara izdao crkvu, odbija da poveruje u to. Čitavog dana je tragao za drugim objašnjenjem."

"Pa ste mu ga vi dali."

i, "Samo istinu. Koliko god daje šokantna."

"Da vam je Rošer poverovao, uhapsio bi me."

"Ne. Nisam mu to dozvolio. Ponudio sam mu svoje ćutanje u zamenu za ovaj sastanak."

Komornik se čudno nasmejao. "Planirate da *ucenite* crkvu pričom u koju niko ne bi poverovao?"

"Nemam razloga za učenu. Jednostavno želim da čujem istinu iz vaših usta. Leonardo Vetra mi je bio prijatelj."

Komornik nije rekao ništa. Jednostavno je posmatrao Kolera.

"Da probamo sa ovim", brecnuo se Koler. "Pre otprilike mesec dana, Leonardo Vetra vas je kontaktirao moleći za hitnu audijenciju kod pape - audijenciju koju ste vi odobrili zato što je papa bio poštovalac Leonardovog rada i zato što je Leonardo rekao daje stvar hitna."

Komornik se okrenuo prema vatri. Nije rekao ništa.

"Leonardo je doputovao u Vatikan u velikoj tajnosti. Strašno gaje mučilo što je, došavši ovde, izdao poverenje svoje ćerke, ali nije imao izbora. Njegova istraživanja su u njemu izazvala duboki konflikt i osećao je potrebu za duhovnim vodstvom crkve. Na privatnom sastanku, rekao je vama i papi da je došao do naučnog otkrića koje ima duboke religiozne implikacije. *Dokazao* je daje Postanje bilo fizički moguće, i da su snažni izvori energije - ono stoje Vetra nazivao *Bogom* - mogli ponoviti trenutak Stvaranja.

Tišina.

"Papa je bio zapanjen", nastavio je Koler. "Želeo je da Leonardo javno objavi svoje otkriće. Njegova svetost je verovala da je ono moglo da premosti jaz između nauke i religije - što je bio papin životni san. Leonardo vam je objasnio lošu siranu — razlog zbog kojeg se obratio crkvi za savel. Izgle-

da daje eksperiment Postanja, baš kao što piše u vašoj Bibliji, stvarao sve u paru. Suprotnosti. Svetio *i* tamu. Vetra je, pored materije, stvorio i *antimateriju*. Da pričam dalje?"

Komornik je ćutao. Sagnuo se i prodžarao ugljevlje.

"Pošto je Leonardo Vetra bio ovde", govorio je Koler, "vi ste došli u CERN da vidite njegov projekat. U Leonardovom dnevniku piše da ste lično posetili laboratoriju."

Komornik je podigao pogled.

Koler je nastavio. "Papa nije mogao da otputuje a da ne privuče pažnju medija, pa je poslao *vas*. Leonardo vas je odveo u tajni obilazak svoje laboratorije. Pokazao vam je anihilaciju antimaterije - Veliki prasak - moć Stvaranja. Takođe vam je pokazao veliki uzorak koji je čuvao zaključan, kao dokaz da je njegov novi postupak mogao da proizvede velike količine antimaterije. Bili ste zadivljeni. Vratili ste se u Vatikan da izvestite papu o onome što ste videli."

Komornik je uzdahnuo. "I to je sve što vas muči? Što sam poštovao Leonardovo poverenje i večeras se pred čitavim svetom pretvarao da ne znam ništa o antimateriji?"

"Ne! Muči me što je Leonardo Vetra praktično *dokazao* postojanje Boga, a vi ste ga ubili!"

Komornik se sada okrenuo, a na licu mu se nije očitavalo ništa.

Jedini zvuk je bilo pucketanje vatre.

Kamera se iznenada zatresla i Kolerova raka se pojavila u kadru. Nagnuo se napred, kao da se bori sa nečim što je pričvršćeno ispod stolice. Kada se ponovo uspravio, pred sobom je držao pištolj. Ugao kamere je bio jeziv... od nazad... niz cev ispruženog pištolja... tačno prema komorniku.

Koler reče: "Priznajte svoje grehe, oče. Odmah."

Komornik je izgledao uplašeno. "Nikada nećete izaći odavde živi."

"Smrt će predstavljati dobrodošli spas iz bede na koju me je vaša vera osudila još kao dečaka." Koler je sada držao pištolj obema rukama. "Dajem vam izbor. Priznajte svoje grehe... ili ćete umreti odmah."

Komornik je bacio pogled prema vratima.

"Rošer je napolju", pretio je Koler. "I on je spreman da vas ubije."

"Rošer je zakleti zaštitnik..."

"Rošer me je pustio ovamo. *Naoružanog*. Zgadile su mu se vaše laži. Imate samo jedan izlaz. Ispovedite mi se. Želim da čujem to iz vaših usta."

Komornik je oklevao.

Koler je nategnuo oroz. "Da li stvarno sumnjate da sam spreman da vas ubijem?"

"Šta god da vam kažem", rekao je komornik, "čovjek kao vi nikada ne bi razumeo."

"Pokušajte."

Komornik je na trenutak stajao nepomično, dominantna figura na slabishnoj svetlosti vatre. Kada je progovorio, reci su mu odjekivale dostojanstvom koje je više odgovaralo slavnim poduhvatima dobročinstva nego ispovesti.

"Od početka vremena", pričao je komornik, "ova crkva se borila protiv neprijatelja Boga. Ponekad recima. Ponekad mačevima. I uvek bismo preživeli."

Komornik je zračio ubeđenjem.

"Ali demoni prošlosti", nastavio je, "bili su demoni vatre i strahota... *to* su bili demoni protiv kojih smo se mogli boriti - neprijatelji koji su budili *strah*. Ali Đavo je lukav. Kako je vreme prolazilo, odbacio je svoj užasni izgled i našao novo lice... lice čistog razuma. Transparentno i podmuklo, ali podjednako bezdušno." Komornikov glas je siktao u iznenadnom besu - promena je bila skoro suluda. "Recite mi, g. Koler! Kako crkva može da osudi ono što našim umovima deluje logično! Kako možemo ocrniti nešto što predstavlja sam temelj našeg društva! Svaki put kada crkva podigne svoj glas u znak upozorenja, *vi* uzvratite paljbu, nazivajući nas neukim. Paranoičnim. Napadnim! I tako vaše zlo raste. Ogrnuto velom samozadovoljnog intelektualizma. Širi se poput raka. Posvećeno čudima sopstvene tehnologije. Proglašava se Bogom! Dok više uopšte ne sumnjamo da ste išta drugo do čista dobrota. Nauka je došla da nas spase od naših bolesti, gladi, bola! Pogledajte nauku - novog Boga beskrajnih čuda, svemoćnu i dobronamernu! Ignorišite oružja i kaos. Zaboravite iscepkanu samoću i beskrajnu opasnost. Nauka je ovde!" Komornik je prišao bliže pištolju. "Alija sam video lice Đavola... video sam opasnost..." "O čemu to pričate! Vetrin rad je praktično *dokazao* postojanje vašeg Boga! On je bio vaš saveznik!"

"Saveznik? Nauka i religija ne mogu delovati zajedno! Ne tragamo za istim Bogom, *vi* i ja! Koje vaš Bog? Bog protona, mase i promene čestica? Kako vaš Bog *nadahnjuje*? Kako vaš Bog poseže u čovekovo srce, podsećajući ga daje odgovoran višoj sili! Vetra je grešio. Njegov rad nije bio religiozan, bio *J&jer etički!* Čovek ne može da zatvori božansko Stvaranje u epruvetu i da maše njime pred čitavim svetom! To ne uvećava božiju slavu, već *gaponižava!* Komornik je sada čupao odeću i besneo.

"Pa ste zato ubili Leonarda Vetru!"

"Za crkvu! Za čitavo čovečanstvo! Kakva ludost! Čovek nije spreman da drži moć Stvaranja u sopstvenim rukama. Bog u epruveti? Kapljica koja može da raznese čitav grad? Morao sam da ga zaustavim!" Komornik je naglo začutao. Pogledao je u vatru. Činilo se da razmišlja o svojim opcijama. Koler je uperio pištolj u njega. "Priznali ste. Nema vam izlaza."

Komornik se tužno nasmejavao. "Zar ne vidite. Priznavanje grehova *jeste* izlaz." Pogledao je prema vratima. "Kada je Bog na vašoj strani, imate izlaze kakve čovek poput vas ne može ni da zamisli." Dok su ove reci lebdele u vazduhu, komornik je ščepao okovratnik svoje mantije i grubo ga potrgao, otkrivajući svoje gole grudi.

Koler se trgao, očigledno nespreman na ovo. "Sta to radite?"

Komornik nije odgovorio. Zakoračio je unazad, prema kaminu, i podigao predmet iz usijanog ugljevlja.

"Stanite!" povikao je Koler, sa uperenim pištoljem. "Šta to radite!" Kada se komornik okrenuo, u rukama je držao usijani žig. Dijamant iluminata. Oči su mu bile divlje. "Nameravao sam ovo da uradim nasamo." Glas mu je siktao u zverskoj jarosti. "Ali sada... sada vidim daje Bog želeo da budete ovde. Vi ste moj spas."

Pre nego stoje Koler mogao da reaguje, komornik je zatvorio oči, izvio leđa i zabio užareni žig posred sopstvenih grudi. Meso je zacvrčalo. "*Majko Marijo! Blagoslovena majko... Pogledaj svog sina!*" Vrisnuo je u agoniji. Koler se tada pojavio u kadru... trapavo se uspravivši na noge i divlje mašući pištoljem.

Komornik je vrisnuo glasnije, teturajući se u šoku. Bacio je žig pred Kolerove noge. Zatim se srušio na pod, uvijajući se u agoniji.

Zatim se sve dešavalo velikom brzinom.

Nastala je velika pometnja na ekranu, dok je švajcarska garda uletala u prostoriju. Iz zvučnika je eksplodirala pucnjava. Koler se uhvatio za grudi, poleteo unazad i krvareći se srušio u kolica.

"Ne!" povikao je Rošer, pokušavajući da spreči vojnike da pucaju u Kolera. Komornik, koji se i dalje koprcao na podu, okrenuo se i drhtavo pokazao prema Rošeru. "*Iluminat!*"

"Kopile", viknuo je Rošer, trčeći prema njemu. "Licemerno ko..."

Šartran gaje pokosio sa tri metka. Rošer je skliznuo na pod, mrtav.

Tada su stražari potrčali prema ranjenom komorniku, skupljajući se oko njega. Dok su ga zbrinjavali, kamera je uhvatila lice ošamućenog Roberta Lengdona, koji je klečao kraj invalidskih kolica i posmatrao žig. Tada je čitava slika počela da se divlje tresе. Koler je došao k svesti i skidao malecni kamkorder sa njegovog postolja ispod rukohvata kolica. Tada je probao da ga pruži Lengdonu.

"D-dajte..." zastenjao je Koler. "D-dajte ovo medijima."

Tada se ekran zamračio.

130

Komornik je osećao kako se izmaglica čuđenja i adrenalina podiže. Dok su mu vojnici švajcarske garde pomagali da siđe niz Kraljevsko stepenište do Sikstinske kapele, komornik je čuo pesmu na Trgu sv. Petra i znao je da su planine pomerene.

Grazie Dio.

Molio se da mu Bog da snagu i molitva mu je bila ispunjena. U trenucima sumnje, Bog mu se obratio. *Imaš sveti zadatak*, rekao je Bog. *Daću ti snage*. Čak i uz božiju snagu, komornik je osjetio strah i preispitivanje pravednosti svojih namera.

Ako ne ti, rekao mu je Bog, *onda KO?*

Ako ne sada, onda KA DA ?

Ako ne ovako, onda KAKO?

Isus, podsetio gaje Bog, spasao ih je sve... spasao ih je od sopstvene apatije. Sa dva dela, Isus im je otvorio oči. Užas i nada. Raspeće i vaskrsnuće. Promenio je svet.

Ali to je bilo pre jednog milenijuma. Čudo je erodiralo s vremenom. Ljudi su zaboravili. Okrenuli su se lažnim idolima - tehno-božanstvima i čudima uma. *Staje sa čudima srca!*

Komornik se često molio Bogu da mu pokaže kako da navede ljude da opet veruju. Ali Bog je ćutao. Došao mu je tek u času komornikove najdublje tame. *Oh, užasa te noći!*

Komornik se još uvek sećao kako je ležao na podu u iscepanoj noćnoj haljini, grebuci sopstvenu kožu, pokušavajući da pročisti dušu od bola kojeg je donela grozna istina koju je upravo saznao. *To nije moglo biti!* Vrištao je. A ipak je znao da je bilo tako. Prevara ga je razdirala poput paklenog ognja. Biskup koji gaje prihvatio, čovek koji mu je bio poput oca, sveštenik koga je komornik pratio na njegovom putu do papstva... bio je varalica. Običan grešnik. Lagao je svetu o delu tako izdajničkom u svojoj srži daje komornik sumnjao da bi mu Bog ikada mogao oprostiti. "Tvoj zavet!" vrištao je komornik na papu. "Prekršio si svoj zavet Bogu! *Ti*, od svih ljudi!" Papa je pokušao da mu objasni, ali komornik nije želeo da sluša. Istrčao je, slepo se teturajući hodnicima, povraćajući, čupajući sopstvenu kosu, dok se nije našao, krvav i sam, na hladnom zemljanom tlu ispred grobnice svetog Petra. *Majko Marijo, šta da radim?* U tom trenutku bola i razočarenja, dok je ležao očajan u nekropoli, moleći se Bogu da ga uzme sa ovog bezvernog sveta, Bog mu je došao.

Glas u njegovoj glavi je odzvanjao poput treska grmljavine. *"Jesi li se zakleo da ćeš služiti svome Bogu?"*

"Da!" povikao je komornik.

"Da li bi umro za njega?"

"Da! Uzmi me odmah!"

"Da li bi umro za svoju crkvu?"

"Da! Spasi me, molim te!"

"Ali, dali bi umro za... čovečanstvo?"

U tišini koja je usledila komornik je osjetio kako propada u ponor. Stro-poštavao se brže, sve brže, izvan kontrole. A ipak, znao je odgovor. Oduvek guje znao.

"Da!" po vikao je u ludilu. "Umro bih za ljude! Poput tvog sina, umro bih za njih!"

Nekoliko sati kasnije, komornik je još uvek drhteći ležao na podu. Video je lice svoje majke. *Bog ima planove za tebe*, govorila je. Komornik je zaronio dublje u ludilo. Tada mu se Bog ponovo obratio. Ovoga puta tišinom. Ali komornik je razumeo. *Povrati njihovu veru.*

Ako ne ja... onda ko?

Ako ne sada... onda kada?

Dok su vojnici otključavali vrata Sikstinske kapele, komornik Karlo Ventreska je osećao moć kako kola njegovim venama... baš kao stoje osećao kao dečak. Bog je izabrao njega. Odavno.

Njegova će biti volja.

Komornik se osećao kao ponovo rođen. Švajcarska garda mu je previla grudi, okupala ga i obukla u blistavobelu lanenu odoru. Takođe su mu dali i injekciju morfrjuma za opekotinu. Komornik bi više voleo da mu nisu dali sredstvo protiv bolova. *Isus je trpeo svoj bol tri dana na krstu! Već je mogao da oseti kako droga umrtvljuje njegova čula... kako vrtoglavo struji kroz njega.* Nije se uopšte iznenadilo što su ga svi kardinali posmatrali u čudu kada je ušao u kapelu. *Zanemeli su pred Bogom*, podsećao je samog sebe. *Ne zbog mene, nego zbog onoga što Bog čini PREKO mene.* Dok je prilazio glavnim brodom, video je začuđenost na svakom licu. Pa ipak video je još nešto na svakom novom licu pored kojeg bi prošao. Staje to bilo? Komornik je pokušavao da zamisli kako će ga primiti večeras. Radosno? Ponizno? U njihovim očima nije video ništa od toga.

Tada se okrenuo prema oltaru i ugledao Roberta Lengdona.

Komornik Karlo Ventresaje stajao u središtu Sikstinske kapele. Svi kardinali su stajali u prednjem delu crkve, gledajući u njega. Robert Lengdon je bio za oltarom, pokraj televizora na kojem se vrteo isti prizor, ponavljajuća scena koju je komornik prepoznao, ali nije mogao shvatiti kako je snimak nastao. Vitorija Vetra je stajala kraj njega, ozbiljnog lica.

Komornik je na trenutak zatvorio oči, u nadi da halucinira od morfrjuma i da će se prizor promeniti kada ih otvori. Ali to se nije desilo.

Znali su.

Začudo, nije osetio strah. *Pokaži mi put, Oče. Daj mi reci da ih ubedim u Tvoju viziju.*

Ali nije bilo odgovora.

Oče, došli smo predaleko da bismo odustali.

Tišina.

Ne razumeju šta smo uradili.

Komornik nije znao čiji glas je čuo, **ali** poruka je bila jasna.

Istina će te osloboditi...

I tako je komornik Karlo Ventreska uzdignute glave krenuo prema prednjem delu Sikstinske kapele. Dok je prilazio kardinalima, čak ni difuzna svetlost sveca nije mogla omekšati njihove oči. *Objasni ovo, govore su oči. Ponudi nam nekakav smisao u ovom ludilu. Reci nam da su naši strahovi besmisleni!*

Istina, rekao je komornik sebi. *Samo istina*. Bilo je previše tajni među ovim zidinama... toliko mračnih da su ga oterale u ludilo. *Ali iz ludila je došla svetlost.*

"Ako biste mogli da žrtvujete dušu da spasete milione", rekao je komornik, prilazeći, "da li biste to uradili?"

Oči u kapeli su ga jednostavno posmatrale. Niko se nije ni pomerio. Niko nije rekao ni reč. Sa trga izvan ovih zidova mogla se čuti vesela pesma. Komornik se kretao prema njima. "Koji je veći greh? Ubijati svoje neprijatelje? Ili besposleno stajati dok vaša iskrena ljubav biva ugušena?" *Pevaju na Trgu sv. Petra!* Komornik se na trenutak zaustavio i pogledao prema tavanici kapele. Mikelandelov Bog gaje posmatrao preko mračne dvorane... i izgledao je zadovoljno.

"Nisam više mogao da stojim i posmatram", rekao je komornik. Pa ipak, dok im je prilazio, nije opažao treptaj razumevanja u njihovim očima. Zar nisu videli izuzetnu jednostavnost njegovih dela? Zar nisu videli njihovu nužnost!

Bilo je tako savršeno.

Iluminati. Nauka i Đavo kao jedno.

Vaskrsnuti drevnu pretnju. Zatim je uništiti.

Užas i nada. Naterati ih da ponovo veruju.

Večeras je moć iluminaia ponovu oslobođena... i sa veličanstvenim posledicama. Apatija je nestala. Strah je prošao svetom poput munje, ujedinjujući ljude. A tada je božija veličanstvenost razvejala tamu.

Nisam mogao da stojim i posmatram!

Inspiracija je došla od samog Boga - pojavio se kao svetionik u komornik; nikovoj noći agonije. *Oh, kakav bezverni svet! Neko ga mora preobratiti. Ti. Ako ne ti, ko? Spašen si zbog dobrog razloga. Pokaži im stare demone. Podseti ih na njihov strah. Apatija je smrt. Bez tame nema ni svetla. Bez zla nema ni dobra. Nateraj ih da izaberu. Tama ili svetlo. Gdeje strah? Gde su junaci? Akti ne sada, kuda?*

r;

,:

Komornik je glavnim brodom prišao pravo do grupe kardinala. Osećao se kao Mojsije dok se pred njim razdvajalo more crvenih ešarpi i kapa, puštajući ga da prođe. Robert Lengdon je isključio televizor, uzeo Vitoriju za ruku i sišao sa oltara. Komornik je znao daje to stoje Robert Lengdon preživeo mogla biti samo božija volja. Bog je spasao Roberta Lengdona. Komornik se pitao zašto.

Tišinu je prekinuo glas jedine žene u Sikstinskoj kapeli. "Vi ste *ubili* moga oca?" rekla je, istupajući prema njemu.

Kada se komornik okrenuo prema Vitoriji Vetri, nije mogao potpuno da razume izraz na njenom licu - bol da, ali *bes*? Morala je razumeti. Genijalnost njenog očaje predstavljala smrtnu opasnost. Morao je biti zaustavljen. Za dobrobit čovečanstva.

"Obavljao je božiji posao", rekla je Vitorija.

"Božiji posao se ne radi u laboratoriji. On se radi u srcu."

"Srce moga očaje bilo čisto! I njegovo istraživanje je dokazalo..." :

"Njegovo istraživanje je još jednom dokazalo da se ljudski um razvija brže od ljudske duše!" Komornikov glas je bio oštiji nego stoje očekivao. Progovorio je tiše. "Ako je spiritualan čovek poput vašeg oca mogao da stvori oružje poput ovog koje smo videli večeras, zamislite šta bi običan čovek mogao da uradi sa njegovom tehnologijom."

"Čovek poput *vas*?"

Komornik je duboko udahnuo. Zar nije shvatala? Čovekova moralnost nije napredovala istom brzinom kao njegovo znanje. Čovečanstvo nije dovoljno spiritualno evoluiralo da bi posedovalo toliku moć. *Nikada nismo stvorili oružje koje nismo upotrebili!* Ali on je znao da antimaterija nije bila ništa - samo još jedno oružje u ljudskom arsenalu. Čovek je već umeo da uništi. Čovek je davno naučio da ubija. / *krv njegove majke je padala kao kiša.* Leonardo Vetra je bio opasan iz jednog drugog razloga.

"Već vekovima", rekao je komornik, "crkva stoji po strani, dok nauka malo-pomalo iskorenjuje religiju. Razotkrivajući čuda. Uvežbavajući um da zanemari srce. Osuđujući religiju kao opijim masa. Ismevaju Boga kao halucinaciju - iluzornu poštapalicu onih koji su previše slabi da prihvate daje život besmislen. Nisam mogao stajati po strani dok je nauka pokušavala da zauzda moć samog Boga! *Dokaz*, kažete? Da, dokaz neznanja nauke! Staje pogrešno u verovanju da postoji nešto izvan našeg poimanja? Dan kada nauka dokaže postojanje Boga u laboratoriji, biće dan kada ljudima više neće biti potrebna vera!"

"Mislite, doći će dan kada ljudima više neće biti potrebna *crkva*", usprotivila mu se Vitorija, prilazeći. "Sumnja je vaša poslednja trunčica kontrole. *Sumnja* okreće duše k vama. Naša potreba da znamo da život ima smisla. Čovekova nesigurnost i njegova potreba da ga prosvećene duše uveravaju da je sve deo velikog plana. Ali crkva nije jedina prosvećena duša na planeti!"

361

Svi mi tragamo za Bogom na različite načine. Čega se plašite? Da će neko otkriti Boga negde *izvan* ovili zidina? Da će ga ljudi otkriti u sopstvenim životima i napustiti vaše zastarele rituale? Religije evoluiraju! Um pronalazi odgovore, srce se bori sa novim istinama. Moj otac je radio za *vašu* stvar! Na paralelnoj stazi! Kako to ne shvalate? Bog nije nekakav svemogući autoritet koji nas posinatra odozgo, preteći da nas baci u ognjene jame ako ga ne slušamo. Bog je energija koja teče kroz sinapse našeg nervnog sistema i komore naših srca! Bog je u svim stvarima!"

"*Osim u nauci*", uzvratio joj je komornik, a u očima mu se videlo samo sažaljenje. "Nauka je, po **definiciji**, bez duše. Odvojena od srca. Intelakturna čuda poput antimaterije stižu na ovaj svet bez ikakvih etičkih uputstava. To je samo po sebi opasno! Ali kada nauka svoje bezbožničke napore proglašava stazom prosvetljenja? Obećavajući odgovore na pitanja čija je lepota u tome da nemaju odgovore?" Odmahnuo je glavom. "Ne."

Zavladala je tišina. Komornik je iznenada osetio umor dok se borio sa Vitorijinim neumoljivim pogledom. Nije trebalo da bude ovako. *Da li je ovo poslednji test moje vere?*

Mortati je fasterao čaroliju. "*Preferiti*", rekao je užasnutim šapatom.

"Bađija i ostali. Molim vas, recite mi da niste..."

Komornik se okrenuo prema njemu, iznenađen bolom u njegovom glasu. Mortati gaje *sigurno* razumeo. Novinski naslovi su svakoga dana pisali o čudima nauke. Koliko je vremena prošlo od kako je tako pisano o religiji? Vekovi? Religiji je bilo potrebno čudo! Nešto što će probuditi usnuli svet.

Vratiti ga na stazu pravednika. Povratiti veru. *Preferiti* ionako nisu bili vođe, bili su reformatori - liberali spremni da prihvate novi svet i napuste stare vrednosti! Ovo je bio jedini način. Novi vođa. Mlad. Moćan. Živ. Čudesan. *Preferiti* su mnogo više vredeli crkvi mrtvi nego živi. Užas i nada. *Ponudi četiri duše da bi spasao milione.* Svet će ih zauvek pamtititi kao mučenike. Crkva će slaviti njihova imena. *Koliko je hiljada ljudi umrlo u slavu božiju? Njih je samo četvorica.*

"*Preferiti*", ponovio je Mortati.

"Delio sam njihov bol", branio se komornik, pokazujući na svoje grudi.

"A i ja bih takođe umro za Boga, ali moj posao je tek počeo. Pevaju na Trgu sv. Petra!"

Komornik je video užas u Mortatijevim očima i još više se zbunio. Da li je to delovao morfijum? Mortati gaje gledao kao daje sam komornik golim rukama ubio te ljude. *Uradi bih čak i to za Boga*, mislio je komornik, a ipak nije bilo tako. To je obavio hašašin - paganska duša navedena da veruje da radi za iluminare. *Moje ime je Janus*, rekao mu je komornik. *Dokazaću ti svoju moć.* To je i uradio. Hašašinova mržnja je od njega načinila božijeg pionera.

"Slušajte pesmu", reče komornik, smešeći se, dok mu je srce poigravalo.

"Ništa ne ujedinjuje srca kao prisustvo zla. Spalite crkvu i zajednica će ustati na noge, držeći se za ruke, pevajući himne prkosa dok je ponovo podižu. Pogledajte kako su se skupili večeras. Strah ih je vratio kući. Za modernog čoveka potrebni su moderni demoni. Apatija je mrtva. Pokažite im lice zla - sataniste koji se skrivaju među nama - upravljaju našim državama, našim bankama, školama, preteći da svojom zabludelim naukom unište i samu božiju kuću. Izopačenost ima mnogo lica. Moramo biti budni. Tragati za dobrotom. *Postati dobrot!*"

U tišini koja je nastupila, komornik se nadao da su razumeli. Iluminati se nisu ponovo pojavili. Iluminati su davno nestali. Samo mit o njima je bio živ. Komornik je vaskrsao iluminata kao podsetnik. Oni koji su znali za istoriju iluminata ponovo su proživljavali njihovo zlo. Oni koji nisu, saznali su za nju i začudili se koliko su bili slepi. Drevni demoni su ponovo oživljeni da bi razbudili ravnodušan svet.

"Ali... žigovi?" Mortatijev glas je bio krut i zgađen.

Komornik mu nije odgovorio. Mortati nije mogao to da zna, ali Vatikan je konfiskovao žigove pre jednog veka. Bili su sklonjeni na sigurno, zaboravljeni i prekriveni prašinom, u papskom trezoru - papinom privatnom relikvarijumu, duboko u odajama Bordžija. U papinom sefu nalazili su se predmeti za koje je crkva smatrala da su previše opasni za bilo čije oči osim papinih.

Zašto su sakrili ono što je izazivalo strah? Strah je približavao ljude Bogu!

Ključ trezora je prenošen od jednog pape drugome. Komornik Karlo Ventreska je ukrao ključ i ušao unutra; legende o stvarima koje su se nalazile u trezora bile su opčinjavajuće - originalni rukopis četrnaest neobjavljenih knjiga Biblije poznatih kao *Apokrifi*, treće Fatimino proročanstvo, pošto su se prva dva obistinila, a treće je bilo toliko užasno daje crkva resila da ga nikada ne obelodani. Pored svega toga, komornik je pronašao iluminatsku kolekciju - sve tajne koje je crkva razotkrila pošto je prognala tu grupu iz Rima... njihovu prezira dostojnu Stazu prosvetljenja... lukavu prevaru glavnog vatikanskog umetnika, Beminija... najveći evropski naučnici koji su se rugali religiji, tajno se sastajući u vatikanskom zamku sv. Anđela. Zbirka je sadržala i petougaonu kutiju sa metalnim žigovima, od kojih je jedan bio mitski dijamant iluminata. To je bio deo vatikanske istorije za koju su stari mislili daje najbolje da bude zaboravljen. Međutim, komornik se nije slagao sa time.

"Ali *antimaterija*....", bila je uporna Vitorija. "Rizikovali ste uništenje Vatikana!"

"Nema rizika kada je Bog na tvojoj strani", reče komornik. "To je sve bilo u njegovo ime."

"Vi ste ljudi!" prosiktala je. ■

■ > » -u

"Milion su spašeni."

"Ljudi su *izginuli!*"

<

•

>

"Duše su spašene."

i !

"Recite to mome ocu i Maksu Koleru!"

"CERN-ova arogancija je morala biti razotkrivena. Kapljica tečnosti koja može da uništi sve u krugu od pola milje? A kažete da sam ja lud?" Komornik je osetio kako ga obuzima bes. Zar su mislili daje njegov zadatak bio lak? "Oni koji *veruju* će istrpeti sve u ime Boga! Bog je rekao Avramu da žrtvuje svoje dete! Bog je naredio Isusu da istrpi muke na raspeću! Zato i nosimo simbol kista- krvavog, bolnog, mučeničkog - da nas podseća na moć zla! Da bi nam srca ostala budna! Ožiljci na Isusovom tein su živi podsetnik na sile tame! Moji ožiljci su živi podsetnik! Zlo živi, ali volja Boga će ga nadvladati!"

Njegovi povici su odjekivali od zidova Sikstinske kapele, praćeni dubokom tišinom. Vreme kao daje stalo. Mikelandelov *Strašni sud* se zlokobno dizao iznad njega... Isus osuđuje grešnike na pakao. Suze su zaiskrile u Mortatijevim očima.

"Šta si to uradio, Karlo?" upitao je Mortati šapatom. Zatvorio je oči i suza se skotrljala. "Njegova *svetost?*"

Začuo se zajednički uzdah, kao da su svi u prostoriji potpuno do ovog trenutka zaboravili na to. Papa. Otrovan.

"Običan lažov", rekao je komornik.

Mortati je bio zgrožen. "Kako to misliš? On je bio čiste duše! On... te je voleo."

"I ja sam njega." *Oh, kako sam ga voleo! Ali prevara! Prekršeni zaveti Bogu!*

Komornik je znao da nisu razumeli, ali *razumeće*. Kada im objasni, shvaćiće! Njegova svetost je bila najbestidniji prevarant koga je crkva ikada videla. Komornik se još uvek sećao te užasne noći. Vratio se sa svog puta u CERN sa vestima o Vetrinom *Postanju* i o stravičnoj moći antimaterije. Komornik je bio ubeđen da će papa uvideti svu opasnost toga, ali Sveti otac je u Vetrinom otkriću video samo nadu. Čak je i predložio da Vatikan pomogne Vetrin rad kao gest dobre volje prema duhovno orijentisanim naučnim istraživanjima.

Ludilo! Da crkva ulaže u istraživanje koje je pretilo da učini crkvu beskorisnom? Rad koji je doneo oružje za masovno uništenje? Bombu koja je ubila njegovu majku...

"Ali... ne možete!" uzviknuo je komornik.

"Imam veliki dug prema nauci", odgovorio je papa. "Nešto što sam krio čitavog svog života. Kada sam bio mladić, nauka mi je podarila nešto. Dar koji nikada neću zaboravili."

"Ne razumem. Šta nauka ima da ponudi *božijem* čoveku?"

"Komplikovano je", rekao je papa. "Biće mi potrebno vremena da ti objasnim. Za početak, postoji jedna stvar koju moraš znati o meni. Cutao sam o tome sve ove godine. Verujem daje vreme da ti to kažem."

Tada mu je papa rekao neverovatnu istinu.

132

Komornik je ležao skupljen u loptu na zemljanom podu ispred grobnice svetog Petra. Nekropola je bila hladna, ali je to pomagalo da se zgruša krv koja je tekla iz rana koje je naneo sebi. Njegova svetost ga neće pronaći ovde. Niko ga neće pronaći ovde...

"Komplikovano je", papin glas mu je odjekivao u glavi. "Biće mi potrebno vreme da ti objasnim."

Ali komornik je znao da ni sve vreme ovog sveta ne bi bilo dovoljno da razume ono stoje čuo.

Lazove! Verovao sam u tebe! BOG je verovao u tebe!

Papa je jednom rečenicom srušio komornikov svet do temelja. Sve u šta je komornik ikada verovao u vezi sa njegovim mentorom slomilo mu se pred očima. Istina mu se zabila u srce sa takvom snagom da se zateturio unazad iz papine kancelarije i povratio u hodniku.

"Čekaj!" vikao je papa, trčeći za njim. "Molim te, dozvoli mi da objasnim!"

Ali komornik je pobegao. Kako je Njegova svetost mogla očekivati od njega da to i dalje trpi? Oh, kakva užasna izopačenost! Šta bi bilo kada bi neko saznao? Zamislite sramotu crkve! Da li sveti zaveti papi nisu značili ništa?

Ludilo je došlo brzo, vrišteći u njegovim ušima sve dok se nije probudio ispred grobnice svetog Petra. Tada mu se Boga javio u svoj svojoj zastrašujućoj snazi.

TVOJ BOG JE OSVETOLJUBIV!

Zajedno su načinili plan. Zajedno će zaštititi crkvu. Zajedno će vratiti veru bezvernom svetu. Zlo je bilo svuda. A ipak, svet je postao imun! Zajedno će razotkriti tamu daje svet vidi... i Bog će odneti pobjedu! Užas i nada. Onda će svet poverovati!

Prvi božiji test je bio manje užasan nego stoje komornik zamišljao. Da se ušunja u papinu spavaću sobu... napuni njegov špric... zapuši varaličina usta i sačeka da umre u grčevima. Komornik je na svetlosti mesečine u papinim očima video daje želeo nešto da mu kaže.

Ali bilo je prekasno.
Papa je rekao dovoljno.

133

)) T) apa je imao dete."

I Dok je izgovarao ovo, komornik je stajao nepokolebljivo pod svodom Sikstinske kapele. Četiri jednostavne reci neverovalnog otkrića. Čitav skup se zgrčio kao jedan. Optužujuće držanje kardinala bilo je zamenjeno uplašenim pogledima, kao da se svaka duša u prostoriji molila daje komornik pogrešio.

Papa je imao dete.

Lengdona je ovo takođe pogodilo. Vitorijina ruka koja je stiskala njegovu se trglu, a Lengdonov um, koji je već bio pretrpan pitanjima bez odgovora, borio se da nađe uporište.

Činilo se da će komornikove reci zauvek lebdeti u vu/duhu. U komornikovim sluđenim očima, Lengdon je video potpunu uverenost. Želeo je da se isključi, da ubedi sebe daje izgubljen u nekakvoj grotesknoj noćnoj mori, da će se uskoro probuditi u svetu koji ima smisla.

"To ne može biti istina!" povikao je jedan od kardinala.

"Ne mogu da poverujem u to!" pobunio se drugi. "Njegova svetost je bio jedan od najposvećenijih ljudi koji je ikada živco!"

Mortati je zatim progovorio slomljenim glasom. "Prijatelji moji. Komornik govori istinu. Svaki kardinal u kapeli okrenuo se kao daje Mortati upravo opsovao. "Papa je zaista imao dete."

Kardinali su prebledeli u užasu.

Komornik je bio zapanjen. "Vi ste *znali*? Ali... kako ste mogli znati za to?"

Mortati je uzdahnuo. "Kada je Njegova svetost izabrana... ja sam bio Đavolji advokat."

Čuo se kolektivni uzdah.

Lengdon je shvatio. To je značilo daje informacija verovatno istinita. Zloglasni "Đavolji advokat" je bio glavni autoritet za skandalozne informacije unutar Vatikana. Papine tajne su bile opasna stvar i pred izbore bi se obavilo tajno ispitivanje papine prošlosti od strane jednog kardinala koji bi izigravao "Đavoljeg advokata" - taj pojedinac bi bio odgovoran za otkrivanje razloga zašto neki kardinal *ne bi* trebalo da postane papa. Đavoljeg advokata bi unapred postavio prethodni papa kao deo priprema za sopstvenu smrt. Đavolji advokat nikada nije smeo da otkrije svoj identitet. *Nikada.*

"Ja sam bio Đavolji advokat", ponovio je Mortati. "Tako sam to otkrio."

Usta \$ti< s# otvarala. Očigledno je večeras noć kada sva pravila lete kroz

prozor.

Komornik oseti kako mu se srce ispunjava besom. "I vi... niste rekli *ni-kome?*"

"Suočio sam se sa Njegovom svetošću", rekao je Mortati. "I on je priznao. Objasnio mi je čitavu stvar i zamolio me samo da moje srce donese odluku da li da otkrijem njegovu tajnu."

"I vaše srce vam je reklo *d&prećutite* tu informaciju?"

"On je bio ubedljivo najbolji kandidat za novog papu. Ljudi su ga obožavali. Skandal bi naškodio crkvi."

"Ali on je imao *dete!* Prekršio je svoj sveti zavet na celibat!" Komornik je sada vrištao. Mogao je da čuje glas svoje majke. *Obećanje Bogu je najvažnije od svih! Nikad nemoj prekršiti obećanje dato Bogu.* "Papa je prekršio svoj zavet!"

Mortati je bio u delirijumu od jeda. "Karlo, njegova ljubav... bila je *čedna*. Nije prekršio nikakav zavet. Zar ti nije objasnio?"

"Objasnio šta?" Komornik se setio kako je istrčao iz papine kancelarije, dok gaje papa dozivao. *Dozvoli mi da objasnim!*

Polako i tužno, Mortati je ispričao priču. Pre mnogo godina, papa, koji je tada bio samo sveštenik, zaljubio se u mladu kaluđericu. Oboje su se zavetovali na celibat i nikada nisu ni pomišljali na to da prekrše svoje obećanje dato Bogu. Pa ipak, kako su se sve više zaljublivali jedno u drugo, iako su mogli da odole izazovima strasti, u oboma se javila žudnja koju nisu očekivali - da učestvuju u najvećem božijem čudu stvaranja - da imaju dete.

Ta žudnja je postajala sve jača, pogotovo u njoj. Ipak, Bog je bio na prvom mestu. Godinu dana kasnije, kada je frustriranost dostigla skoro nezamislive razmere, uzbuđeno mu se obratila. Upravo je pročitala članak o novom čudu nauke - postupku pomoću kojeg su dvoje ljudi mogli imati dete bez seksualnog odnosa. Osetila je daje ovo bio božiji znak. Sveštenik je video sreću u njenim očima i pristao je. Godinu dana kasnije, dobila je dete putem čuda veštačke oplodnje...

"To ne može... biti istina", rekao je komornik uspaničeno, ponovo se nadajući da ga savladava morfijum. Pričinjavale su mu se stvari.

Mortati je oči su bile pune suza. "Karlo, to je razlog zašto je Njegova svetost oduvek cenila nauku. Osećao je da joj nešto duguje. Nauka mu je dozvolila da iskusi radosti očinstva, a da ne prekrši svoj zavet na celibat. Njegova svetost mi je rekla da ne žali ni zbog čega, osim zbog jedne stvari - što mu njegov sve viši položaj u crkvi nije dozvolio da bude sa ženom koju voli i gleda svoje dete kako odrasta."

Komornik Karlo Ventreska oseti kako ga ponovo obuzima ludilo. Želeo je da čupa kosu. *Kako sam to mogao znati?*

"Papa nije počinio nikakav greh, Karlo. Bio je čedan." «•

"Ali..." Komornik je naprezao svoj izmučeni um, pokušavajući da pronađe nekakvu logiku u svemu ovome. "Pomislite na opasnosti... njegovih radnji." Glas mu je bio slab. "Šta bi bilo da se ta kurva pojavila? Ili, ne daj Bože, njegovo *dete*? Zamislite kakvu bi sramotu doživela crkva."

Mortatijev glas je bio drhtav. "Njegovo dete se *već* pojavilo."

Sve je stalo.

; :

"Karlo..." Mortati /aclrhthu. "Dete Njegove svetosti... to si *ti*."

U tom trenutku, komornik oseti kako vatra vere bleđi u njegovom srcu. Stajao je za oltarom, drhteći, okružen Mikelandelovim ogromnim *Strašnim sudom*. Znao je da je upravo ugledao sam pakao. Otvorio je usta da nešto kaže, ali usne su mu samo nemo drhtale.

"Zar ne vidiš?" gušio se Mortati. "*Zato je* Njegova svetost došla u bolnicu u Palermu kada si bio dečak. *Zato* te je prihvatio i odgajio. Kaluđerica koju je voleo je bila Marija... tvoja majka. Napustila je svoj poziv da bi te odgajila, ali nikada nije napustila svoju potpunu posvećenost Bogu. Kada je papa čuo daje poginula u eksploziji i da si ti, njegov sin, nekim čudom preživio... zakleo se Bogu da te više nikada neće ostaviti samog. Karlo, tvoji roditelji su bili nevini. Održali su svoje zavete Bogu. Pa ipak su pronašli način da te donesu na svet. Ti si bio njihovo čudesno dete."

Komornik je prekrivio uši, pokušavajući da priguši reci. Stajao je za oltarom, paralizovan. Tada je, sa svojim svetom istrgnutim ispod nogu, naglo pao na kolena i ispustio krik patnje.

Sekunde. Minuti. Sati.

Vreme kao daje izgubilo svako značenje unutar četiri zida kapele. Vitorijaje osetila kako ukočenost koja ih je sve obuzela polako popušta. Pustila je Lengdonovu ruku i počela da se probija kroz okupljene kardinale. Vrata kapele su delovala kilometrima daleko, a ona se osećala kao da se kreće pod vodom... usporeno.

Dok se provlačila između odora, njeni pokreti kao da su budili ostale iz transa. Neki od kardinala su počeli da se mole. Drugi su plakali. Neki su se okrenuli da je posmatraju kako odlazi, a njihovi zbunjeni izrazi su se polako pretvarali u zloslutno razumevanje dok se približavala vratima. Skoro je izašla iz gužve, kada ju je nečija šaka uhvatila za ruku. Stisak je bio slab ali odlučan. Okrenula se i našla se licem u lice sa vremešnim kardinalom. Njegovo je odisalo strahom.

"Ne", prošaputao je. "Ne smete."

Vitorija gaje posmatrala u neverici.

Još jedan kardinal joj je prišao. "Moramo razmisliti pre nego što bilo šta uradimo."

I jos" jedan. "Bol koji bi ovo moglo prouzrokovati..."

Vitorija je bila opkoljena. Pogledala ih je sve, smetena. "Ali ove stvari danas, večeras... svet mora saznati istinu."

"Moje srce se slaže", rekao je stari kardinal, još uvek je držeći za ruku, "a ipak, to je staza bez povratka. Moramo razmisliti o izneverenim nadama. Cinizmu. Kako bi ljudi *ikada* ponovo verovali?"

Iznenada joj je sve više kardinala blokiralo prolaz. Pred njom je bio zid od crnih odora. "Slušajte ljude na trgu", rekao je jedan. "Šta će ovo uraditi njihovim srcima? Moramo biti razboriti."

"Potrebno nam je vreme da razmislimo i pomolimo se", rekao je drugi.

"Moramo biti oprezni. Reperkusije ovoga..."

"Ubio mi je oca!" rekla je Vitorija. "Ubio je *sopstvenog* oca!"

"Siguran sam da će platiti za svoje grehe", rekao je tužno kardinal koji ju je držao za ruku.

Vitorija je takođe bila sigurna u to i nameravala je da *se, pobrine* da plati za sve. Pokušala je da se ponovo probije ka vratima, ali kardinali su se zbili bliže, a na licima im se video strah.

"Šta ćete da uradite?" uzviknula je. "Da me *ubijete?*"

Starci su prebledeli i Vitorija je istog trenutka zažalila zbog tih reci. Vide-la je da su ovi ljudi dobre duše. Bilo im je dosta nasilja večeras. Nisu mislili ništa loše. Jednostavno su priterani u čošak. Preplašeni. Pokušavali su da se saberu.

"Želim..." rekao je starac, "da uradim pravu stvar."

"Onda ćete je pustiti da ide", progovorio je duboki glas iza njih. Recu su bile mirne ali neumoljive. Robert Lengdon je stao kraj nje i osetila je kako je uzima za ruku. "G-đica Vetra i ja napuštamo ovu kapelu. Odmah."

Kardinali su počeli nesigurno da uzmiču.

"Čekajte!" Bio je to Mortati. Prišao im je niz glavnu lađu, ostavljajući komornika samog i poraženog za oltarom. Mortatija je umor činio još starijim. U svakom pokretu mu se video stid. Prišao im je i položio ruke na Lengdonovo i Vitorijino rame. Vitorija je osećala iskrenost u njegovom dodiru. Čovekove oči su bile pune suza.

"*Naravno* da možete da idete", rekao je Mortati. "Naravno." Zastao je, a njegov bol je bio skoro opipljiv. "Tražim samo ovo..." Dugo je posmatrao svoja stopala pre nego stoje ponovo pogledao Vitoriju i Lengdona. "Pustite da *ja* to uradim. Odmah ću izaći na trg i pronaći ću način. Reći ću im. Ne znam kako... ali pronaći ću način. Priznanja crkve treba da dolaze iznutra. Moramo sami razotkriti svoje neuspehe."

Mortati se tužno okrenuo prema oltaru. "Karlo, doveo si ovu crkvu do katastrofalne prekretnice." Ućutao je i osvrnuo se oko sebe. Oltar je bio prazan. Začulo se šuštanje tkanine u prolazu i vrata su se tiho zatvorila.

Komornik je otišao.

134

Bela odora komornika Ventreske je lepršala dok se hodnikom udaljavao od Sikstinske kapele. Vojnici švajcarske garde su bili zbunjeni kada su ga ugledali kako sam izlazi i/ kapele, govoreći da mu je potreban trenutak samoće. Ali su ga poslušali i pustili.

Dok je obilazio oko ugla i nestajao sa vidika, osetio je kovitlac emocija strasniji od bilo čega Sto je ikad iskusio. Otrovao je čoveka koga je zvao "Sveti otac", čoveka koji mu se obraćao sa "sine moj". Komornik je oduvek verovao da su ovi izrazi "otac" i "sin" deo crkvene tradicije, ali sada je znao stravičnu istinu - te reci su imale *bukvalno* značenje.

Komornik je osetio da pada sve dublje u tamu, baš kao te sudbonosne noći.

Padala je kiša tog jutra kada je vatikansko osoblje zalupalo na komornikova vrata, budeći ga iz čvrstog sna. Rekli su da papa ne odgovara na kućanje i telefonske pozive. Sveštenstvo je bilo preplašeno. Komornik je bio jedini koji je smeo da uđe u papine odaje nenajavljen.

Komornik je ušao sam i pronašao papu, u istom položaju kao i sinoć, zgrčenog i mrtvog u krevetu. Lice Njegove svetosti je imalo neljudski izraz. Jezik mu je bio crn poput smrti. Sam Đavo je spavao u papinom krevetu.

Komornik nije osećao sažaljenje. Bog je učinio svoje.

Niko neće otkriti izdajstvo... ne još. To će doći kasnije.

Objavio je užasne vesti - Njegova svetost je umrla od moždanog udara.

Tada je počeo da se priprema za konklavu.

Majka Marija mu je šaputala na uvo. "Nikad nemoj prekršiti obećanje dato Bogu."

"Čujem te, majko", odgovorio je. "Ovo je bezveran svet. Moramo ih vratiti na stazu pravedništva. Užas i nada. To je jedini način."

"Da", rekla je. "Ako ne ti... onda ko? Ko će izvesti crkvu iz tame?"

Sigurno ne *preferiti*. Bili su stari... hodajući mrtvaci... liberali koji bi sledili papu, prihvatajući nauku u znak sećanja na njega, privlačeći moderne sledbenike tako što će napustiti prastare puteve. Starci koji su zaostajali za svojim vremenom, patetično se pretvarajući da nije tako. Naravno, dozi veće neuspeh. Snaga crkve je ležala u njenoj tradiciji, a ne fleksibilnosti. Čitav svet je bio fleksibilan. Crkvi nije potrebno da se menja, jednostavno joj je potrebno da podseti svet daje bitna! Zlo živi! Bog će nadvladati!

Crkvi je bio potreban vođa. Stari ljudi ne inspirišu! Isus je inspirisao!

Mlad, pun života, moćan... *ČUDESAN*.

"Uživajte u čaju", rekao je komornik kandidatima, ostavljajući ih u papirnoj privatnoj biblioteci pre konklave. "Vaš vodič će uskoro stići."

Preferiti su mu zahvaljivali, oduševljeni što im je ponuđeno da vide slavni *Passetto*. Veoma neobično! Pre nego što ih je napustio, komornik je otključao ulaz u *Passetto*, i tačno na vreme, vrata su se otvorila i sveštenik stranog izgleda sa bakljom je uveo uzbuđene kandidate unutra.

Nikada nisu izašli odatle.

Oni će biti užas. Ja ću biti nada.

Ne... ja sam užas.

Komornik se sada teturao kroz tamu bazilike sv. Petra. Nekako je uspeo da, kroz ludilo i osećaj krivice, kroz prizore svoga oca, kroz bol i kajanje, čak i kroz morfijum... pronađe blistavu jasnoću. Osećaj sudbine. *Znam svoju svrhu*, mislio je, zadržan lucidnošću ideje.

Od samog početka ove večeri, ništa nije išlo onako kako je planirao. Javljalje su se nepredviđene prepreke, ali komornik se prilagođavao, obavljajući smeće izmene. Uprkos svemu tome, nije ni zamišljao da bi se večer moglo završiti ovako, pa ipak je mogao videti predodređenu veličanstvenost svega toga.

Nije se moglo okončati nikako drugačije.

Oh, kakav užas je osetio u Sikstinskoj kapeli, pitajući se da li mu je Bog okrenuo leđa! *Oh, kakva delaje dozvolio!* Pao je na kolena, preplavljen sumnjom, naprežući sluh da čuje glas Boga, ali čuvši samo tišinu. Molio se da mu Bog da znak. Pokaže put. Pravac. Da li je ovo bila božija volja? Da crkvu uništi skandal i zgražanje? Ne! *Bog* je rekao komorniku stada uradi! *Zarnije?* Tada je shvatio. Tamo za oltarom. Znak. Božanska poruka - nešto obično viđeno u neobičnom svetlu. Raspeće. Skromno, od drveta. Isus na krstu. U tom trenutku, sve mu je postalo jasno... komornik nije bio sam. Niti će ikada biti sam.

Ovo je bila Njegova volja... Njegovo značenje.

Bog je oduvek tražio ogromne žrtve od onih koje je najviše voleo. Zašto je komorniku bilo potrebno toliko vremena da shvati? Da li je bio previše uplašen? Previše skroman? To sada nije važno. Bog je pronašao način. Komornik je sada razumeo i zašto je Robert Lengdon bio spašen. Da bi doneo istinu. Da izazove *ovakav* kraj.

Ovo je jedini put do spasenja crkve!

Dok je silazio u nišu palijuma, komorniku se činilo da lebdi. Nalet morfijuma je bio neumoljiv, ali je znao da ga Bog vodi.

U daljini je mogao čuti zbunjeni žamor kardinala dok su izlazili iz kapele, izdaj ući naređenja švajcarskoj gardi.

Ali neće ga naći. Ne pre nego što bude prekasno.

Komornik je čuo dozivanje... sve bliže... silazio je niz stepenice u uvučenu prostoriju u kojoj je gorelo devedeset devet uljanih lampi. Bog ga je vodio nazad na posvećeno tlo. Komornik je prilazio rešetki na rupi koja je vodila u nekropolu. Ova noć će se završiti u nekropoli. U drevnoj tami ispod. Podigao je uljanu lampu, spremajući se da side.

Ali dok se kretao kroz nišu, komornik je zastao. Nešto nije bilo u redu. Kako je ovo služilo Bogu? Usamljeni i tihi kraj? / .VM.V je patio pred očima čitavog sveta. Sigurno ovo nije božija volja! Komornik je osluškivao iščekujući glas Boga, ali je čuo samo mutno hućanje droge.

"Karlo." Bila je to njihova majka. *"Bog ima planove za tebe,"*

Komornik je zbunjeno nastavio.

Tada je, bez upozorenja. Bog bio tu.

Komornik se ukipio u mestu, zureći. Svetio devedeset devet uljanih svetiljki je bacalo komornikovu senku na mermerni zid iza njega. Ogromnu i zastrašujuću. Treperavi oblik okružen zlatnim svetlom. Dok su plamičci poigravali svuda oko njega, komornik je izgledao kao anđeo koji se uzdiže u raj. Stajao je neko vreme, ruku oslonjenih na bokove, i posmatrao sopstvenu figuru. Zatim se okrenuo i pogledao prema stepenicama.

Božija poruka je bila jasna.

Prošlo je tri minuta u pretrazi haotičnih hodnika ispred Sikstinske kapele i još uvek niko nije pronašao komornika. Kao da gaje progutala noć. Mortati se spremao da naredi kompletnu pretragu Vatikana kada se sa Trga sv. Petra začula erupcija ushićenja. Spontano veselje gomile. Kardinali su razmenili smetene poglede.

Mortati je sklopio oči. "Pomozi nam, Bože."

Kolegijum kardinala je po drugi put ove večeri izjurio na Trg sv. Petra. Lengdon i Vitorija su bili poneti u uskomešanoj gomili kardinala i takođe su izašli u noć. Reflektori i kamere su bili upereni prema bazilici. A tamo je na svetom papskom balkonu na sredini fasade stajao komornik Karlo Ventreska, ruku podignutih ka nebesima. Čak i izdaleka je izgledao poput oličena čistote. Kao kip. Obučen u belo. Preplavljen svetlošću.

Energija na trgu je rasla poput plimskog talasa i sve prepreke švajcarske garde su odjednom popustile. Masa je potekla prema bazilici u euforičnoj bujici ljudi. Gomila je navalila - ljudi su plakali, pevali, foto-aparati su sevali. Pandemonijum. Dok su se ljudi zbijali ispred bazilike, kaos se pogoršavao, dok na kraju nije izgledalo kao da ga ništa ne može zaustaviti.

A tada gaje nešto zaustavilo.

Visoko iznad njih, komornik je načinio jedva primetan pokret. Sklopio je ruke ispred sebe. Zatim je pognuo glavu u nemoj molitvi. Jedan po jedan, a zatim u desetinama, pa u stotinama, ljudi su pognuti glave sa njim.

Na (rgu je zavladao tišina... kao da je bačena čin.

U njegovom umu, sada uskovitlanom i dalekom, komornikove molitve su predstavljale bujicu nada i tugovanja... *oprosti mi, oče... Majko... prepuna milosti... ti si crkva... razumi ovu žrtvu svog jedinog sina.*

Oh, Isuse... spasi nas paklenog ognja... primi sve duše u raj, pogotovo one kojima je tvoja milost najpotrebnija...

Komornik nije otvorio oči da pogleda okupljeno mnoštvo, televizijske kamere, čitav svet koji je posmatrao. Mogao je da ga oseti u svojoj duši.

Čak i u njegovom bolu, zajedništvo ovog trenutka je bilo opijajuće. Kao da je mreža povezanosti poletela u svim pravcima širom planete. Pred svojim televizorima, u kućama, automobilima, čitav svet se molio zajedno. Poput sinapsi džinovskog srca koje su sve palile u isto vreme, ljudi su posegnuli ka Bogu, na desetinama različitih jezika, u stotinama zemalja. Reciproci koje su šaputali su bile tek rođene, a ipak im poznate kao njihovi sopstveni jezici... drevne istine... utisnute u dušu.

Sazvučje je delovalo večno.

Tišina se podizala i ponovo se začula radosna pesma.

Znao je daje trenutak došao.

Najsvetije Trojstvo, nudim ti najvrednije, telo, krv i dušu... u znak iskupljenja za strahote, jeres i razmirice...

Komornik je već mogao da oseti fizički bol. Sirio se po njegovom telu poput kuge, terajući ga da poželi da kida sopstvenu kožu kao stoje to činio one noći kada gaje Bog prvi put posetio. *Ne zaboravi bol koji je Isus trpeo.* Mogao je sada da oseti isparenja u svom grlu. Čak ni morfijum nije mogao da otupi bol.

Moj posao ovdeje završen.

Užas je bio njegov. Nada je bila njihova.

U niši palijuma, komornik je poštovao božiju volju i namazao telo. Kosu. Lice. Svoju platnenu odoru. Svoju kožu. Sada je bi natopljen svetim, jetkim uljem iz lampi. Mirisalo je slatko poput njegove majke, ali je peklo. *Njegovo uspeće će biti milosrdno. Čudesno i brzo. I za sobom neće ostaviti skandal...već novu snagu i veru.*

Zavukao je ruku u džep svoje odore i napipao mali, zlatni upaljač koji je poneo iz niše palijuma.

Prošaputao je stih iz *Knjige sudija*²⁴. *I kada su plamenovi poleteli prema nebu, božiji anđeo se uzdigao u njima.*

Pritisnuo je upaljač palcem.

Pevali su na Trgu sv. Petra.

Prizor kome je prisustvovao, svet nikada neće zaboraviti.

Visoko gore na balkonu, bleštavi stub vatre se uzdigao iz komornikovog tela, poput duše koja se izbavlja od telesnih stega. Plamen je poleteo nagore,

²⁴ Biblija, Stari /avci (piim. pa-v.).

gutajući čitavo njegovo telo u trenu. Nije pustio ni glasa. Podigao je ruke iznad glave i pogledao prema nebesima. Požar je besneo oko njega, okružujući mu telo stubom od svetla. Besneo je skoro čitavu večnost, dok je ceo svet posmatrao. Svetlost je blisala sve jače i jače. Tada su plamenovi polako utihnuli. Komornika više nije bilo. Nemoguće je reći da li se srušio iza ograde ili ispario u vazduh. Ostao je samo oblak dima koji se podizao iznad Vatikana.

Zora je svanula kasno u Rimu.

Rana jutarnja kiša je rasterala ljude sa Trga sv. Petra. Mediji su ostali, skupljeni ispod kišobrama i po kombijima, komentarišući događaje od prošle večeri. Širom sveta, crkve su bile prepune. Vreme za razmišljanje i razgovore... u svim religijama. Pitanja su se gomilala, a odgovori kao da su samo vodili do novih pitanja. Vatikan je i dalje ćutao, ne dajući nikakvu izjavu. Dublje u vatikanskim katakombama, kardinal Mortati je klečao pred otvorenim sarkofagom. Ispružio je ruku i zatvorio starčeva pocrnela usta. Njegova svetost je delovala spokojno. Na tihom počinku u večnosti.

Kraj Mortatijevih nogu je stajala zlatna urna ispunjena pepelom. On je sam sakupio pepeo i doneo ga ovamo. "Šansa za oprost", rekao je Njegovoj svetosti, polažući urnu u sarkofag kraj pape. "Nema veće ljubavi od ljubavi oca prema sinu." Mortati je sklonio urnu ispod papine odore. Znao je da su svete katakombe rezervisane isključivo za ostatke papa, ali Mortatiju se činilo daje ovo prigodno.

"Sinjore?" rekao je neko na ulazu u katakombe. Bio je to poručnik Sartran. Pratila su ga tri vojnika švajcarske straže. "Spremni su za vas na konklavi." Mortati klimnu glavom. "Samo trenutak." Po poslednji put je pogledao u sarkofag pred sobom, a zatim je ustao. Okrenuo se ka prema vojnicima. "Vreme je da Njegova svetost pronađe mir koji zaslužuje."

Stražari su prišli i uz ogroman napor vratili poklopac papinog sarkofaga na mesto. Zatvorio se sa prizvukom konačnosti.

Mortati je bio sam dok je prelazio preko dvorišta Bordžija prema Sikstinskoj kapeli. Vlažni povetarac se igrao njegovom odorom. Jedan od kardinala je izašao iz Apostolske palate i pridružio mu se.

"Možete li mi ukazati lo zadovoljstvo da vas otpratim na konklavu, sinjoroV"

"Zadovoljstvo je moje."

"Sinjore", rekao je kardinal zabrinuto. "Kolegijum vam duguje izvinjenje zbog prošle noći. Bili smo zaslepljeni..."

"Molim vas", odgovorio je Mortati. "Naši umovi ponekad vide ono što naša srca žele daje istina."

Kardinal je dugo ćutao. Konačno je prozborio. "Jesu li vam rekli? Više niste naš Veliki izbornik."

Mortati se nasmešio. "Da. Zahvaljujem Bogu na sitnim ustupcima."

"Kolegijum insistira da učestvujete u izboru."

"Izgleda da sažaljenje nije umrlo u crkvi."

"Vi ste mudar čovek. Vodićete nas dobro."

"Ja sam star čovek. Vodicu vas nakratko."

■■■<!

Obojica su se nasmejali.

Kada su stigli do kraja dvorišta Bordžija, videlo se da kardinal okleva. Okrenuo se ka Mortatiju sa izrazom zabrinute pometenosti, kao da je bio obuzet nesigurnim divljenjem prema događajima od prošle noći.

"Da li ste svesni", prošaputao je kardinal, "da na balkonu nismo pronašli nikakve ostatke?"

Mortati se nasmešio. "Možda ih je sprala kiša."

Čovek je podigao pogled prema oblačnom nebu. "Da, možda..."

136

Jutarnje nebo je još uvek bilo prekriveno teškim oblacima kada je dimnjak J Sikstinske kapele izbacio prve pramenove bledog dima. Biserno beli oblaci su se uskovitlali prema nebeskom svodu i polako razvejali.

Dole na Trgu sv. Petra, izveštač Ginter Glik je zamišljen, u tišini, posmatrao dim. Poslednje poglavlje...

Činita Mekri mu je prišla sa leđa i podigla kameru na rame. "Vreme je", rekla je.

Glik je setno klimnuo glavom. Okrenuo se prema njoj, namestio frizuru i duboko udahnuo. *Moj poslednji prenos*, pomislio je. Kraj njih se okupila grupica posmatrača.

"Idemo uživo za šezdeset sekundi", objavila je Mekri.

Glik je bacio pogled preko ramena prema krovu Sikstinske kapele. "Možeš li da uhvatiš dim?"

Mekri strpljivo klimnu glavom. "Znam svoj posao, Ginter."

Glik se oseti glupo. Naravno daje znala. Mekrin rad kamerom prošle noći joj je najverovalnije osvojio Pulicera. *Njegov* rad, sa druge strane... nije že-

leo ni da razmišlja o tome. Bio je ubeđen da će ga BBC otpustiti; bez sumnje će imati zakonskih problema sa brojnim moćnim entitetima... uključujući CERN i Džordža Buša.

"Izgledaš odlično", povlačivala mu je Činita, gledajući ga kroz kameru sa malom dozom brige. "Pitam se da li bih mogla da ti dam..." Oklevala je, držeći se za jezik.

"Mali savet?"

Mekri uzdahnu. "Samo sam htela da kažem da nema potrebe da završimo uz prasak."

"Znam", rekao je. "Želiš mirnu završnicu."

"Najmirniju u istoriji. Imam poverenja u tebe."

Glik se nasmešio. *Mirnu završnicu? Da li je ona poludela?* Priča poput ove je zaslužila mnogo više. Obrt. Poslednje iznenađenje. Nepredviđeno otkriće šokantne istine.

Na svoju sreću, Glik je imao upravo tako nešto...

"Krećemo za... pet... četiri... tri..."

Dok ga je Činita posmatrala kroz kameru, ugledala je nestašnu iskru u Glikovim očima. *Luda sam što sam mu dozvolila ovo*, mislila je. *O čemu sam razmišljala?*

Ali trenutak za predomišljanje je prošao. Počelo je.

"Uživo iz Vatikana", objavio je Glik na njen znak, "javlja se Ginter Glik."

Gledao je svečano u kameru, dok se iza njega dim uzdizao iznad Sikstinske kapele. "Dame i gospodo, vest je sada i *zvanična*. Kardinal Saverio Mortati, sedamdesetdevetogodišnji naprednjak, upravo je izabran za novog vatikanskog papu. Iako je predstavljao malo verovatnog kandidata, Mortati je *jednoglasno* izabran od strane kolegijuma kardinala, što predstavlja slučaj bez presedana."

Dok gaje Mekri posmatrala, počinjala je lakše da diše. Glik je danas delovao iznenađujuće profesionalno. Čak strogo. Po prvi put u svome životu, Glik je stvarno izgledao i zvučao kao izveštač.

"Kao što smo javili ranije", dodao je Glik, a u glasu mu se nazirala doza napetosti, "Vatikan još nije dao nikakvu izjavu u vezi sa čudesnim dešavanjima od prošle noći."

Odlično, Činitina nervoza je izbledela još više. *Za sada je odlično.*

Glikovo lice obuze tuga. "Iako je prošla noć bila noć čuda, bila je takođe i noć tragedije. U jučerašnjem konfliktu su poginula četiri kardinala, zajedno sa komandantom Olivetijem i kapetanom Rošerom iz švajcarske garde, koji su stradali na dužnosti. Među žrtvama je i Leonardo Vetra, cenjeni fizičar CERN-a i pionir u izučavanju tehnologije anlimaterije, kao i Maksimilijan Kolor, direktor CHRN-ii, koji je iz>',li'<l;i doputovao u Vatikan u pokušaju d;i pomogne, ali je navodno preminuo lukom svojih napora. Još nema zvaničnoji.'

izveštaja o smrti g. Kolera, ali pretpostavlja se daje umro usled komplikacija izazvanih dugogodišnjom bolešću."

Mekri klimnu glavom. Izveštaj je tekao glatko. Baš kao što su se dogovorili.

"A u svetlu eksplozije na nebu iznad Rima prošle noći, CERN-ova tehnologija antimaterije je postala glavna tema rasprave između naučnika, izazivajući uzbuđenje i kontroverzu. U izjavi koju je ovoga jutra u Ženevi pročitala sekretarica g. Kolera, Silvija Bodlok, navodi se da će CERN-ov bord direktora, uprkos entuzijazmu prema potencijalu antimaterije, suspendovati sva istraživanja i licenciranja dok se ne sprovede istraga o njenoj bezbednoj upotrebi."

Izvršno, pomisli Mekri. A sada završnica.

"Noćas primetno odsutno sa naših ekrana", izveštavao je Glik, "bilo je lice Roberta Lengdona, harvardskog profesora koji je juče došao u Vatikan da stavi na raspolaganje svoju stručnost tokom ove iluminatske krize. Iako se prvobitno pretpostavljalo daje poginuo u eksploziji antimaterije, pristižu nam izveštaji daje g. Lengdon viđen na Trgu sv. Petra nakon eksplozije. Kako se tu našao još uvek je diskutabilno, iako portparol bolnice Tiberina tvrdi da je g. Lengdon pao sa neba u Tibar neposredno posle ponoći, da je bio zbrinut i pušten iz bolnice." Glik je izvio obrve i zagledao se u kameru. "A ako je to istina... onda je ovo stvarno bila noć ispunjena čudima."

Savršeni završetak! Širok osmeh zaigra na Mekrinom licu. Bez greške!

A sada se odjavi!

Ali Glik se nije odjavio. Umesto toga je na trenutak zastao i prišao bliže kameri. Misteriozno se smešio. "Ali pre nego što se odjavim..."

Ne!

"...Želeo bih da pozovem svog gosta da mi se pridruži."

Činitina ruka se sledila na kameri. *Gosta? Šta to kog đavola radi? Kakav gost! Odjavi se!* Ali znala je daje prekasno. Glik je to već izgovorio.

"Čovek koga ću predstaviti", rekao je Glik, "Amerikanac... ugledni istoričar."

Činita je oklevala. Zadržala je dah kada se Glik okrenuo prema maloj skupini oko njih i pozvao svog gosta da istupi. Mekri se pomoli u sebi. *Molim te, reci mi da je nekako pronašao Roberta Lengdona... a ne nekakvog čudaka, ljubitelja iluminatskih zavera.*

Ali kada je Glikov gost prišao, Činitine nade su potonule. To uopšte nije bio Robert Lengdon. Bio je to ćelavi čovek u plavim farmericama i flanelskoj košulji. Nosio je štap i debele naočare. Mekri oseti užas. *Čudak!*

"Dozvolite mi da predstavim", najavljuvao gaje Glik, "uglednog izučavaoca istorije Vatikana sa univerziteta De Pol u Cikagu. Dr Džozef Vanek."

Mekri je oklevala dok je ovaj ulazio u kadar pokraj Glika. Ovo nije bio ljubitelj zavera; Mekri je čak *čula* za ovog tipa.

"Dr Vanek", reče Glik. "Tmate sa nama da podelite neke zapanjujuće informacije u vezi sa jučerašnjom konklavom."

"Tako je", odgovorio je Vanek. "Posle noći ispunjene iznenađenjima, teško je zamisliti da ih ima još... pa ipak..." Zastao je.

Glik se nasmeši. "Pa ipak, čitava ova situacija je doživela neobičan obrt." Vanek klininu glavom. "Da. Koliko god ovo zvučalo zbunjujuće, verujem daje kolegijum kardinala ovog vikenda nehotice izabrao *dvojicu* papa." Mekri zamalo ispusti kameru.

Glik se prepredeno smešio. "Dvojicu papa, kažete?"

Istoričar klininu glavom. "Tako je. Prvo moram reći da sinu proveo čitav život proučavajući papske izborne zakone, ludikatuiia konklave je izuzetno kompleksna i mnoga pravila su zaboravljena, ili se ignoišu kao suvišna. Čak ni Veliki izbornik verovatno nije svestan onoga što ću vam otkriti. Bilo kako bilo... prema zaboravljenim drevnim zakonima izloženim u *Romana l'ontifici Eligendo, Numero 63...* glasanje nije *jedini* način na koji papa može biti izabran. Postoji i drugi, mnogo *uzvišeniji* način. Zove se 'priznavanje puteni obožavanja'." Zastao je. "Do čega je i došlo prošle noći."

Glikov pogled je bio prikovan za njegovog gosta. "Molim vas, nastavite."

"Kao što se sigurno sećate", pričao je istoričar, "kada je prošle noći komornik Karlo Ventreska stajao na krovu bazilike, svi okupljeni kardinali su počeli u horu da uzvikuju njegovo ime."

"Da, sećam se toga."

"Sa tim prizorom u mislima, dozvolite mi da pročitam odlomak iz drevnih izbornih zakona." Iz džepa je izvukao nekakve papire, pročistio grlo i počeo da čita. "Do priznavanja putem obožavanja dolazi kada... svi kardinali, inspirisani Svetim duhom, slobodno i spontano, naglas i u horu, uzvikuju ime određenog pojedinca."

Glik se nasmešio. "Znači, hoćete da kažete da su kardinali prošle noći, kada su zajedno uzvikivali ime Karla Ventreske, u stvari *njega* izabrali za papu?"

"Baš tako. Štaviše, zakon navodi da priznavanje putem obožavanja potre preduslov kardinalskog položaja i omogućava *svakom* pripadniku sveštenstva - rukopoloženom svešteniku, biskupu, kardinalu - da bude izabran za papu. Kao što vidite, komornik je bio savršeno kvalifikovan da bude izabran ovim postupkom." Dr Vanek je sada pogledao pravo u kameru. "Ovo su činjenice... Karlo Ventreska je sinoć bio izabrani papa. Vladao je nešto manje od sedamnaest minuta. I da se nije čudesno uzdigao u stubu vatre, sada bi bio sahranjen u vatikanskim katakombama, zajedno sa drugim papama."

"Hvala vam, doktore." Glik se okrenuo prema Mekri i nestašno namignuo.

"Vrlo prosvetljujuće..."

137

Visoko na stepenicama rimskog Koloseuma, Vitorija se nasmejala i počela da ga doziva. "Roberte, požuri! Znala sam daje trebalo da se udam za mlađeg čoveka!" Njen osmeh je bio magičan.

Borio se da održi korak, ali noge su mu bile teške poput kamena. "Čekaj", preklinjao ju je. "Molim te..."

U glavi mu je zatutnjalo.

Robert Lengdon se probudio uz trzaj.

Tama.

i

Dugo je ležao nepomično u nepoznatom mekom krevetu, nemajući pojma gde se nalazi. Jastuci su bili od guščijeg perja, veliki i divni. Vazduh je mirisao na potpuri²⁵. Na drugom kraju sobe, staklena vrata su vodila na raskošan balkon, koji je gledao na blistavi mesec i oblake koji su plovili na lakom povetarcu. Lengdon pokušava da se seti kako je stigao ovde... i gde je to *ovde* uopšte bilo.

U svest su mu se vratili nestvarni nagoveštaji sećanja...

Stub mistične vatre... anđeo koji je izronio iz gomile... njena nežna ruka gaje povela u noć... vodeći njegovo iscrpljeno, izubijano telo ulicama... dovodeći ga ovamo... u ovaj apartman... ubacujući ga napola usnulog pod pakleno vreli tuš... vodeći ga do ovog kreveta... i pazeći na njega dok je padao u san kao zaklan.

Lengdon je sada u polutami ugledao drugi krevet. Caršavi su bili izgužvani, ali je krevet bio prazan. Iz jedne od susednih prostorija se čulo slabašno ali ravnomerno šuštanje tuša.

Dok je posmatrao Vitorijin krevet, primetio je natpis izvezen na njenoj jastučnici. Na njemu je pisalo: HOTEL BERNINI. Lengdon je morao da se nasmeši. Vitorija je načinila odličan izbor. Luksuz Starog sveta sa pogledom na Berninijevu fontanu *Triton*... nije bilo prikladnijeg hotela u čitavom Rimu.

Dok je Lengdon tako ležao, čuo je lupanje i shvatio šta gaje probudilo.

Nekoje kucao na vrata. Ovoga puta glasnije.

Lengdon zbunjeno ustade. *Niko ne zna da smo ovde*, pomislio je, osećajući izvesnu nelagodnost. Ogrnuo je hotelsku luksuznu kućnu haljinu i izašao iz sobe u predsoblje apartmana. Na trenutak je stajao pred teškim vratima od hrastovine, a zatim ih je otvorio.

Pred njim se našao krupan čovek u raskošnoj ljubičasto-žutoj uniformi.

"Ja sam poručnik Šartran", rekao je. "Iz vaticanske švajcarske garde."

Lengdon je dobro znao koje on. "Kako... kako ste nas pronašli?"

²⁵ Paprikaš od raznog mesa (prim. prev.).

"Video sam vas kada ste sinoć odlazili sa trga. Pratio sam vas. Laknulo mi je kada sam shvatio da ste još uvek ovde."

Lengdon oseti iznenadnu nervozu i zapita se da li su kardinali poslali Šartrana da otprati Vitoriju i Lengdona nazad u Vatikan. Na kraju krajeva, njih dvoje su bili jedini ljudi izvan kolegijskoga kardinala koji su znali *istinu*. Mogli su predstavljati opasnost.

"Njegova svetost ine je zamolila da vani predam ovo", rekao je Šartran, pružajući mu kovertu zapečaćenu grbom Vatikana. Lengdon otvori kovertu i pročita rukom ispisanu poruku.

G. Lengdone i g-dice Vetni,

t₁

Iako je moja najveća želja da vas zamolim za diskreciju u vezi sa događajima u poslednjih 24 časa, ne mogu se usuditi da od vas tražim više nego što ste već pružili. Zato se skromno povlačim, nadajući se da ćete poslušati savet svog srca u vezi sa čitavom ovom stvari. Svet danas deluje kao bolje mesto... možda su pitanja moćnija od odgovora.

Moja vrata su vam uvek otvorena,

Njegova svetost, Saverio Mortati

Lengdon dva puta pročita poruku. Kolegijum kardinala je očigledno izabrao plemenitog i velikodušnog vođu.

Pre nego stoje Lengdon mogao bilo šta da kaže, Šartran izvadi mali paket. "Poklon u znak zahvalnosti od Njegove svetosti."

Lengdon primi paket. Bio je težak i umotan u smeđi papir.

"Na osnovu njegovog dekreta", rekao je Šartran, "ovaj predmet vam se na neodređeno vreme pozajmljuje iz svetog papskog trezora. Njegova svetost jedino traži da se u svom testamentu postarate da se vrati gde pripada."

Lengdon raspakova paket i ostade bez reci. Bio je to žig. *Dijamant iluminata*.

Šartran se nasmešio. "Nek je Bog sa vama." Okrenuo se da pođe.

"Hvala... vam", uspeo je da izgovori Lengdon, dok mu se dragoceni dar tresao u rukama.

Gardista je oklevao u hodniku. "G. Lengdone, mogu li da vas pitam nešto?"

"Naravno!"

"Moji prijatelji i ja smo radoznali. Tokom onih poslednjih nekoliko minuta... šta se *desilo* gore u helikopteru?"

Lengdon oseti nalet zebnje. Znao je da će ovaj trenutak doći - trenutak istine. On i Vitorija su pričali o tome dok su se iskradali sa Trga sv. Petra. I doneli su odluku. I pre papine poruke.

Vitorijin otac je sanjao o tome da njegovo otkriće antimaterije izazove duhovno buđenje. Događaji od prošle noći bez sumnje nisu ono stoje planirao, ali ostajala je nepobitna činjenica... u ovom trenutku, ljudi širom sveta su razmišljali o Bogu onako kako nisu nikada ranije. Lengdon i Vitorija nisu znali koliko će ova magija trajati, ali su znali da nikada ne bi mogli da unište čuđenje skandalom i sumnjom. *Čudni suputevi božiji*, rekao je Lengdon sebi, pitajući se kiselu da li je možda... samo možda... sve ovo predstavljalo božiju volju.

"G. Lengdone?" ponovio je Šartran. "Pitao sam vas za helikopter?"

Lengdon se tužno nasmeši. "Da, znam..." Osetio je kako reci dolaze ne iz njegovog uma, već iz srca. "Možda je u pitanju šok pada... ali moje pamćenje... čini se... sve je mutno..."

Šartran se pokunio. "Ne sećate se *ničega*?"

Lengdon uzdahnu. "Bojim se da će to zauvek ostati misterija."

Kada se Robert Lengdon vratio u spavaću sobu, slika koju je ugledao zaustavila gaje u mestu. Vitorija je stajala na balkonu, leđima okrenuta ogradi, i gledala pravo u njega. Izgledala je poput božanskog priviđenja... blistava silueta sa mesecom iza sebe. Mogla je biti rimska boginja, ogrnuta u belu togu, čvrsto zategnutog pojasa koji ističe njenu vitku liniju. Iza nje, bleđa izmaglica je lebdela iznad Berninijevog *Tritona* poput oreola.

Lengdon oseti kako ga privlači... više nego bilo koja žena u njegovom životu. Tiho je spustio dijamant iluminata i papino pismo na noćni stočić.

Kasnije će biti vremena za objašnjenja. Pridružio joj se na balkonu.

Vitorija je bila srećna što ga vidi. "Budan si", rekla je stidljivim šapatom. "*Konačno.*"

Lengdon se nasmeši. "Dug dan."

Prešla je rukom preko svoje bujne kose, a okovratnik kućne haljine se jedva primetno raširio. "A sada... pretpostavljam da želiš svoju nagradu." Uхватила je Lengdona nesprennog. "Molim?"

"Odrasli smo, Roberte. Možeš da priznaš. Osećaš žudnju. Vidim to u tvojim očima. Duboku, pohotnu glad." Nasmešila se. "Osećam je i ja. I žudnja će uskoro biti zadovoljena."

"Hoće li?" Osetio se ohrabren i zakoračio je prema njoj.

"*Potpuno.*" Podigla je jelovnik hotelskog restorana. "Naručila sam sve što imaju."

Gozba je bila raskošna. Večerali su zajedno na mesečini... sedeći na balkonu... uživajući u endiviji, tartufima i rižotou. Pili su *Dolcetto* i pričali do kasno u noć.

Lengdon nije morao da bude simnolog da bi mogao da pročita znake koje mu je Vitorija slala. Za vreme deserta od voćnog krema i vruće *Romcaffè*,

Vitorija ispod stola pritisnu svoje gole noge uz njegove i uputi mu vatreni pogled. Kao da gaje nagovarala da spusti svoju viljušku i odnese je u naručju. Ali Lengdon nije učinio ništa. Ostao je savršeni džentlmen. *Dvoje mogu da igraju ovu igru*, mislio je, skrivajući mangupski osmeh.

Kada je sva hrana pojedena, Lengdon se povukao na svoj krevet, gde je sedeo sam, okrećući dijamant iluminata rukama i iznova komentarišući njegovu simetriju. **Vitorija** ga je posmatrala, a njena zbunjenost se pretvarala u očiglednu frustraciju.

"Taj ambigram li je strašno zanimljiv, zar ne?" upitala gaje.

Lengdon klimnu glavom. "Opčinjavajući."

"Da li bi rekao da predstavlja najzanimljiviju stvar u ovoj sobi?"

Lengdon se počea po glavi, praveći se da razmišlja o tome. "Pa, ima nešto što me zanima još više."

Nasmešila mu se i prišla bliže. "A to je?"

"Kako si opovrgla onu Ajnštajnovu teoriju pomoću tuna."

Vitorija zamahnu rukama. "*Dio mio!* Dosta više o tunama! Ne igray se sa mnom, upozoravam te."

Lengdon se iscerio. "Možda bi u svom *sledećem* eksperimentu mogla da dokažeš daje zemlja ravna proučavajući iverke."

Vitorija se sada pušila od besa, ali su se na njenim usnama pojavili sla basni tragovi umornog osmeha. "Ako baš moraš da znaš, profesore, moj sledeći eksperiment će ući u istoriju nauke. Nameravam da dokažem da ne-utrini imaju masu."

"Neutrini imaju *misu?*" Lengdon je bio zapanjen. "Nisam ni znao da su katolici!"

Jednim lakim pokretom našla se na njemu, pritiskajući ga. "Nadam se da veruješ u život posle smrti, Roberte Lengdone." Vitorija se smejala dok gaje opkoračivala, hvatajući ga za ruke i posmatrajući ga očima ispunjenim nestašnom vatrom.

"U stvari", uspeo je da izusti, smejući se sada još jače, "oduvek mi je bilo teško da zamislim bilo šta izvan ovog sveta."

"Stvarno? Znači, nikad nisi imao religiozno iskustvo? Savršeni trenutak veličanstvenog ushićenja?"

Lengdon odmahnu glavom. "Ne i iskreno sumnjam da sam vrsta čoveka koji bi uopšte *mogao* da ima religiozno iskustvo."

Vitorija skinu kućnu haljinu. "Nikada nisi bio u krevetu sa majstorom joge, zar ne?"

Den Braun
ANĐELI I DEMONI
Glavni urednik:
Dušan Patić
Uredništvo:
Šaša Radonjić
Nebojša Burzan
; Za izdavača:
Nebojša Burzan
Korice:
Veljko Damjanović
Korektura i lektura:
Miodrag Kajtez
Dušan Patić
Prelom:
ing. Vladimir Vatić
GRAFIT ; ■
TIR SOLARIS
Novi Sad
Sutjeska 2
tel/fax: 021 624-387
e-mail: knjigaso@eunet.yu
Štampa i povež:
„BUDUĆNOST“, Novi Sad
Tiraž:
1000 primeraka
CIP - KaTajiorn3airHJa y
BnSjiHOTeKa Maraue cpncKe, HOBH
821.111(73)-31
EPAYH, fleH
Anđeli i demoni / Den Braun ; sa engleskog preveo Nemanja Jovanov.
Novi Sad : Budućnost). - 381 str. ; 23 cm
Prevod dela: Angels & demons / Dan Brown. - Tiraž 2.000.
ISBN 86-7560-021-6
COBISS.SR-ID 194207751

OKTOBRA 2004.

U PRODAJI

SVETSKI BESTSELER No 1. /A 2003/2004. GODINU

Den Braun

Da Vinčijev kod

Misteriozna Šifra skrivena u Jelima Leouarda da Vinčija.

Očajnička trka po evropskim katedralama i zamkovima.

Zapanjujuća istina... skrivena vekovima... konačno je razotkrivena.

Najveća zavera u poslednjih 2000 godina će upravo doživeti svoj vrhunac...

Dok je bio poslom u Parizu, harvardski simbolog Robert Lengdon usred

noći prima hitan telefonski poziv: vremešni kustos Luvra je ubijen u muzeju.

Policija je kraj tela pronašla zbunjujuću šifru. Rešavajući enigm, Lengdon

u čudu otkriva da ga ona vodi do niza tragova skrivenih u Da Vinčijevim

delima... tragova koji su svima pred očima... a istovremeno genijalno prikri-

venih od strane autora.

Lengdon se udružuje satalentovanim francuskim kriptologom... Sofijom

Nevo, da bi otkrio da je pokojni kustos bio povezan sa Sionskim prioratom

- tajnim udruženjem u čije su se članove ubrajali ser Isak Njutn, Botičeli,

Viktor Igo i, između ostalih, Da Vinči. Kustos Luvra je žrtvovao svoj život

da bi zaštitio najsvetiju tajnu Sionskog priorata: lokaciju na kojoj se nalazi

izuzetno važna religiozna relikvija, skrivena vekovima.

U bezglavoj jurnjavi kroz Pariz, London i dalje, Lengdon i Nevo se su-

kobljavaju sa tajanstvenim moćnikom koji naizgled radi za Opus Dei - pri-

krivenu katoličku sektu pod zaštitom Vatikana koja već dugo pokušava da se

domogne tajne Sionskog priorata. Ako Lengdon i Nevo ne dešifruju kom-

plikovanu zagonetku na vreme, tajna Priorata - kao i zapanjujući komad

istorije - biće izgubljena zauvek.

U zanosnoj mešavini napete avanture, naučnih zagonetki i domišljatih

obrta, simbolog Robert Lengdon (koji se prvi put pojavljuje u hiru Dena Bra-

una *Anđeli i demoni*) predstavlja najoriginalni(i) lik u poslednjih nekoliko go-

dina. *Da Vinčijev kod* najavljuje dolazak nove vrste žustrog, inteligentnog

trilera... koji nas, potpuno nepredvidljiv, iznenađuje svakim obrtom i uvlači

sve dublje u priču... sve do neverovalnog konačnog raspleta.

"Savršeni hit. Još od pojave Hanja Potera, nijedan pisac nije toliko flagrantno uživao u tome da uvuče čitaoca u bezglavu jurnjavu i da ga natera da skače kroz obruče."

■ i ■, ■■. 's'

Dženet Meslin, *New York Times*

"...Avantura koja angažuje mozak."

People Magazine

"Delo genija."

Nelson de Mil

"Ovo remek-delo bi se trebalo svrstati u obaveznu lektiru." ,.

;

Library Journal

"Izuzetno pametno. Istovremeno fascinantno i zabavno... upečatljivo dostignuće."

Washington Post

"Triler od kojeg će vam srce zalupati snažnije... ako vam ovaj roman ne ubrza puls, proverite da li ste živi."

San Francisco Chronicle

1 ' ; ' "Stavite ovo na vrh gomile."

Chicago Tribune

"Međunarodna potera... pohod... šifre u šiframa. Braunov roman je neodoljiv... i nikada više nećete posmatrati *Tajnu večeru* istim očima."

Christian Science Monitor

"Jedna od najboljih misterija koju sam ikada pročitao. Neverovatna priča o enigmama u tajnama unutar zagonetki."

Klajv Kasler, autor brojnih

■ ■ v ■ ■ ■ ■ : bestselera

New York Timesa

"Den Braun je moj novi favorit. Obožavam ovu knjigu. *Da Vinčijev kod* & fascinantan i uzbudljiv - savršen za proučavaoce istorije, zaludenike za zavere, ljubitelje zagonetki, ili bilo koga ko ceni odlično, opčinjavajuće štivo."

Harlan Kobin, autor brojnih

bestselera

New York Timesa

